

MR ISSN, 0036-0206

REVISTA MUZEELOR ȘI MONUMENTELOR

7 · 1987

muzee

CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE

Muzee

7 · 1987

Revista muzeelor și monumentelor

apar 12 numere pe an:
10 — MUZEE (nr. 1-10)
2 — MONUMENTE ISTORICE
ȘI DE ARTĂ (nr. 1-2)

Redactor-șef. dr. LUCIAN ROȘU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

dr. Lucian ROȘU, redactor-șef,
Gavrilă SARAFOLEAN, redactor-șef
adjunct, Argentina FIRUȚĂ, Ion GRI-
GORESCU, dr. Cristian MOISESCU,
Elisabeta RUȘINARU

•

REDACTORI:

Ion GRIGORESCU, Maria IGNAT,
Anghel PAVEL, Elisabeta RUȘINARU,
Decelbal ȚOCA

•

Prezentarea grafică și tehnică:
Corneliu MOLDOVEANU

•

Corectura asigurată de serviciul de corec-
tură al I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat
pentru imprimate și administrarea
publicațiilor)

•

COPERTA I: Vestigii romane descoperite
la Romula-Malva, se află în expozi-
ția permanentă de istorie a Muzeului
Județean Olt

COPERTA a IV a: Chiup dacic descoperit
în dăva de la Sprincenata, se află în
expoziția permanentă de istorie a Muzeu-
lui Județean Olt

•

Redacția: Calea Victoriei nr. 174, cod
71101, sector 1, București, telefon 504868
Administrația: Întreprinderea de stat
pentru imprimate și administrarea pu-
blicațiilor, Piața Scintei nr. 1, cod
71554, sector 1, București, telefon
17 60 10, interior 1405

•

Abonamentele se fac la administrație
— prin poștă sau virament, I.S.I.A.P.
(Întreprinderea de stat pentru imprimate
și administrarea publicațiilor)
cont 64 51 502 30 B.N.R.S.R. Filiala
sector 1 București și la oficiile poștale sau
difuzorii de presă. Costul unui abona-
ment (10 numere „Muzee” și 2 numere
„Monumente istorice și de artă”) lei
400 anual.

Cititorii din străinătate se pot abona
prin „ROMPRESFILATELIA” sectorul
export-import presă P. O. Box 12.201
telex 10376 prsfr București, Calea
Griviței, nr. 64-66.

ÎNTEPRINDEREA POLIGRAFICĂ
„INFORMAȚIA” BUCUREȘTI c. 1421

CONGRESUL AL III-LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

DIN CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI

NICOLAE CEAUȘESCU

Stimați tovarăși,

Educația și cultura înaintată, revoluționară, presupune cunoștințe vaste, multilaterale, în toate domeniile, bazate pe concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric —, pe idealurile nobile ale socialismului științific. În asemenea condiții, educația politică, culturală, constituie, asemenea soarelui, un adevărat astru care emană cultură și luminează omenirii calea spre noi orizonturi, spre înțelegerea originii vieții, a lumii înconjurătoare, a dialecticii naturii și societății, a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale.

Înarmați cu cele mai înalte cunoștințe din toate domeniile, ale culturii înaintate, omul poate să pătrundă și să înțeleagă tot mai temeinic tainele naturii și ale universului, să devină tot mai cuceritor, să-și făurească în mod conștient viitorul liber, independent și fericit. **(Aplauze puternice).**

Numai pe baza unei asemenea educații și culturi, omul, poporul nostru — ca, de altfel, orice popor — poate fi pe deplin liber, în adevăratul înțeles al libertății. Fără o educație politică și o cultură înaintată, oamenii rămân prizonierii pre-

judcăților, misticismului, obscurantismului și — în condițiile uriașelor prefaceri economico-sociale, ale schimbărilor ce au loc în raportul de forțe pe plan mondial — se pot ușor rătăci în viltărea vieții.

Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omnirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată.

Aceasta impune o ridicare continuă a nivelului general de cunoștințe, cutență, îndrăzneală în întreaga activitate de cunoaștere a tainelor naturii și universului, impune înlăturarea concepțiilor vechi, perimate, promovarea noului în viața economică și socială, în relațiile internaționale, în realizarea unei societăți mai drepte și mai bune.

În întreaga activitate politico-educativă și culturală de formare a omului nou trebuie să pornim de la dezvoltarea dragostei pentru muncă — factorul primordial al dezvoltării omenirii și, îndeosebi, al formării omului!

Trebuie să facem ca fiecare cetățean, tineretul patriei noastre să înțeleagă bine că fiecare, în cadrul complex al muncii creatoare, trebuie să desfășoare o activitate permanentă, să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială, la ridicarea gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al patriei.

Să dezvoltăm puternic dragostea față de patrie, față de popor, spiritul de abnegație și hotărârea de a munci acolo unde societatea o cere, de a învinge orice greutate, de a se afirma și rămâne, în toate împrejurările, un fiu credincios al poporului! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung: „Ceaușescu și poporul!”).**

Să dezvoltăm dragostea față de partid — forța conducătoare și centrul vital al întregii națiuni, de la care radiază conștiința revoluționară.

Tot ceea ce am realizat — răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, construcția socialismului, marile înfăptuiri în

dezvoltarea generală a patriei — datorăm existenței partidului! Viitorul națiunii este strâns legat de existența și întărirea continuă a partidului, ca forța conducătoare a întregii națiuni! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung: „Ceaușescu — P.C.R.!”), „Ceaușescu și poporul!”), „Ceaușescu, eroism — România, comunism!”).**

Pe baza marilor realizări obținute în construcția socialistă să dezvoltăm puternic încrederea în forțele poporului, în socialism, hotărârea fermă de a munci și a face totul pentru înfăptuirea neabătută, în cele mai bune condiții, a principiilor socialiste de muncă și de viață, de proprietate și repartiție — ca factori hotărâtori pentru înaintarea României spre noi culmi de progres și civilizație!

Să dezvoltăm puternic respectul față de avuția întregii națiuni, față de proprietatea întregului popor!

Să dezvoltăm la toți oamenii muncii, la tineretul patriei noastre, spiritul de răspundere pentru gospodărirea în cele mai bune condiții a mijloacelor materiale încredințate fiecărui colectiv spre administrare, pentru creșterea continuă a proprietății socialiste, a avuției naționale — ca factor hotărâtor al mersului nostru înainte și al întăririi forțelor materiale și spirituale ale patriei!

Să punem la baza educației generale principiile eticii și echității socialiste, ale unei noi atitudini în muncă, în societate, în comportarea de zi cu zi! Să dezvoltăm dragostea de dreptate, de adevăr, de libertate!

Întreaga activitate politico-educativă, culturală trebuie să aibă drept scop formarea unui om cu înalte calități moral-politice, încrezător în forțele poporului, ale societății, hotărât de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea Programului partidului, la dezvoltarea generală a patriei, de a fi întotdeauna la datorie și de a acționa ca adevărat revoluționar în toate împrejurările!

În întreaga noastră activitate politico-educativă și culturală trebuie să subliniem superioritatea orînduirii socialiste, care a lichidat pentru totdeauna orînd-

zura împărțită în clase sociale, antagoniste, în bogați și săraci. Trebuie să punem cu putere în evidență faptul că socialismul a lichidat pentru totdeauna neegalitățile sociale și naționale, asigură leplina egalitate în drepturi, că în societatea socialistă nu pot exista bogați și săraci, că tot ceea ce se realizează trebuie să servească dezvoltării generale a patriei, asigurării, în spiritul principiilor socialiste de repartitie, a unor condiții tot mai bune de viață, pentru toți cetățenii patriei. Socialismul nu își propune să creeze un grup mai mare sau mai mic de bogați, ci o societate a oamenilor muncii, al căror nivel de trai, material și spiritual, trebuie să se dezvolte continuu, în mod echilibrat, pe baza creșterii generale a avuției naționale, ca rezultat al muncii unite a întregului popor!

Totodată, în activitatea politico-educativă trebuie să se acorde mai multă atenție combaterii vechilor stări de lucruri moștenite de la orînduirea burghezo-moșierească, precum și a stărilor de lucruri negative care mai pătrund pe diferite căi din societatea împărțită în clase antagoniste. Trebuie să fie combătute cu fermitate lăcomia, egoismul, misticismul și obscurantismul, să se acționeze cu toată fermitatea pentru combaterea șovinismului, a naționalismului, rasismului, antisemitismului, a tot ce înjosește omul.

Munca politico-educativă trebuie să dezvolte puternic spiritul de omenie, al cinstei și dreptății, hotărîrea fiecărui om al muncii de a fi participant activ la întreaga activitate pentru progresul general al patriei! Să educăm oamenii muncii, tineretul, întregul popor în spiritul frăției și solidarității, al muncii unite pentru socialism și comunism. **(Aplauze puternice, se scandează îndelung: „Ceaușescu și poporul!”, „Ceaușescu-P.C.R.!”).**

Pornind de la teza că socialismul îl construiem cu poporul și pentru popor, trebuie să realizăm educația politică revoluționară și culturală generală cu poporul și pentru popor!

Disponem de o puternică bază materială pentru întreaga activitate politico-educativă și culturală. Teatrele, casele de

cultură și cluburile, căminele culturale asigură condiții minunate pentru o intensă activitate cultural-educativă.

Disponem de zeci de mii de activiști culturali și propagandiști care acționează în toate domeniile. Zecile de mii de formații cultural-artistice, care cuprind sute și sute de mii de oameni, îndeosebi tineretul, dau activității politico-educative forța uriașă a participării maselor, a poporului la formarea culturii și educației revoluționare. O expresie a acestei uriașe activități o reprezintă „Cîntarea României”, care s-a transformat, în cei peste 15 ani de activitate, într-o adevărată forță de creație a poporului în toate domeniile, a dezvoltării unei culturi noi, în care poporul reprezintă factorul determinant.

Ne-a produs o deosebită impresie expoziția organizată cu prilejul acestui congres, în care sînt redată creațiile științifice, tehnice din toate domeniile, activitatea cultural-educativă, care confirmă pe deplin participarea largă a masei populare la creația întregii noastre națiuni. Doresc să felicit pe toți participanții la acest mare festival creator, „Cîntarea României”! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung: „Ceaușescu și poporul!”, „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!”).**

Avem marea obligație să dezvoltăm larg și să perfecționăm continuu activitatea Festivalului național „Cîntarea României”, să asigurăm, în toate unitățile economico-sociale, în toate orașele și cartierele orașelor, în toate comunele, dezvoltarea tot mai puternică a formațiilor cultural-artistice, a acțiunii de creație în toate domeniile, care prin întreaga lor activitate să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, al societății socialiste românești! Aceasta reprezintă garanția mersului ferm al patriei noastre spre comunism, acest om nou reprezintă viitorul României! **(Aplauze și urale puternice; se scandează: „Ceaușescu și poporul!”).**

HOTĂRÎRE

PRIVIND ADOPTAREA CUVÎNTĂRII TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CA DOCUMENT PROGRAMATIC AL ÎNTREGII ACTIVITĂȚI POLITICO-EDUCATIVE, DE DEZVOLTARE A CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE ȘI FORMARE A OMULUI NOU, DE ÎNFLORIRE A CULTURII SOCIALISTE

Congresul educației politice și culturii socialiste dă o înaltă apreciere magistralei cuvântări a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, document de o inestimabilă valoare ideologică și politică, teoretică și practică, ce înfățișează, pe baza unei profunde analize a marilor transformări revoluționare petrecute în societatea noastră, a cerințelor și exigențelor noii etape de dezvoltare socialistă a României, obiectivele și orientările fundamentale pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței socialiste, de formare a omului nou, înaintat,

de înflorire și înnobilare spirituală a vieții întregului nostru popor.

Congresul își însușește, în unanimitate, tezele, ideile și orientările cuprinse în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptă acest strălucit document drept program de muncă și acțiune a întregii activități de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului politic, ideologic și cultural al tuturor membrilor societății, de creștere a contribuției muncii politico-educative la dezvoltarea generală, economico-socială a țării, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

DIN CUVÎNTAREA TOVARĂȘEI

ELENA CEAUȘESCU

LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONGRESULUI

Tovarăși,

În spiritul și pe baza orientărilor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, congresul nostru a adoptat un program cuprinzător de acțiune pentru toate domeniile activității politico-educative și culturale. Trebuie să trecem cu toată hotărîrea la realizarea în viață a acestui program! Să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol tot mai important în îndeplinirea planului și a programelor de dezvoltare economico-socială a țării, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și

înaintare a României spre comunism! (Aplauze și urale puternice; se scandează: „Ceaușescu, eroism — România, comunism!”).

În centrul întregii activități politico-educative trebuie să stea realizarea obiectivului privind trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, creșterea intensivă a producției, noua revoluție tehnico-științifică și noua revoluție agrară, realizarea unei profunde revoluții în însuși modul de a gândi și acționa al poporului nostru.

Orientarea fundamentală, de bază a activității politico-educative trebuie să

o constituie educarea pentru muncă, pentru participarea activă, conștiință și responsabilă la îndeplinirea sarcinilor de producție, a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.

Eficiența muncii politico-educative nu poate fi judecată și apreciată în afara rezultatelor concrete obținute în producția materială și spirituală. Nu poate fi vorba de eficiență în domeniul muncii politico-educative, atunci când, în producție, persistă neajunsuri, se înregistrează rămânări în urmă în realizarea planului, se risipesc materia primă și materialele, se fac lucruri de slabă calitate!

Activitatea politico-educativă trebuie să ducă la creșterea nivelului de conștiință și responsabilitate al fiecărui om al muncii, al ficcării colective, în vederea obținerii unor rezultate tot mai bune în tehnică, în producție, în asigurarea unei cât mai bune gospodării a avuției obștești, la întărirea proprietății socialiste — baza progresului multilateral al societății noastre.

Să avem permanent în vedere că nivelul conștiinței revoluționare este strâns legat de ridicarea gradului de pregătire profesională, tehnică și culturală — și să acționăm ca întreaga activitate politico-educativă să asigure lărgirea orizontului de cunoștințe politice, tehnice și culturale al fiecărui om al muncii, al întregului popor.

Trebuie să dezvoltăm spiritul de inițiativă și răspundere în îndeplinirea exemplară a prevederilor planului pe acest an și pe întregul cincinal, în realizarea importantelor cerințe pe care actuala etapă le pune în domeniul creșterii productivității muncii și reducerii consumurilor materiale, al ridicării calității și nivelului tehnic al produselor, al aplicării noului mecanism economic-financiar, a principiilor autoconducerii și auto-gestiunii, al creșterii eficienței economice — calea sigură pentru sporirea venitului național și ridicarea nivelului de trai al poporului. **(Vii aplauze).**

Un obiectiv permanent al muncii politico-educative trebuie să-l constituie întâ-

rirea ordinii, disciplinei în toate domeniile, eliminarea oricăror manifestări de încălcare a legilor și normelor statului nostru socialist, a oricăror tendințe de a trăi fără muncă, a actelor de indisciplină și lipsă de răspundere în gospodărirea avutului obștesc, a mentalităților și atitudinilor înapoiate, retrograde față de muncă și societate.

Activitatea politico-educativă trebuie să asigure însușirea de către toți oamenii muncii a unei concepții superioare despre drepturile și îndatoririle ce le revin în societate, a normelor și principiilor eticii și echității socialiste, ale umanismului socialist.

Să facem astfel încât munca educativă să aibă un rol tot mai important în dezvoltarea conștiinței socialiste, în formarea de convingeri și trășături morale înaintate, a unei atitudini noi, responsabile față de muncă și de societate, față de interesele dezvoltării României, de ridicare a ei pe noi culmi de progres și civilizație! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung: „Ceaușescu — P. C. R.!?”, „Ceaușescu să trăiască — România să-nflorească!”).**

La baza întregii activități politico-educative trebuie să situăm permanent concepția revoluționară, materialist-dialectică despre lume și viața a partidului nostru, principiile socialismului științific. Numai astfel vom putea contribui la înarmarea oamenilor muncii cu înțelegerea clară a fenomenelor din natură și societate, vom asigura ca întregul popor să acționeze cu toate forțele și în mod conștient pentru a-și făuri viitorul liber, demn și fericit, viitorul socialist și comunist! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Un rol hotărâtor în dezvoltarea și răspindirea științei și culturii, în pregătirea tineretului pentru muncă și viață, în formarea omului nou și dezvoltarea conștiinței socialiste, revoluționare îl au școala, învățămîntul nostru de toate gradele. Este, de aceea, o îndatorire de înaltă răspundere a cadrelor didactice din întregul învățămînt de a asigura pregătirea temeinică a tinerei generații, formarea de cadre, de muncitori, tehnicieni, spe-

cialiști cu un orizont larg de cunoștințe științifice, tehnice și culturale, cu o concepție înaintată despre lume și viață, pătrunse de un puternic spirit revoluționar, profund devotate cauzei socializmului și comunismului.

În condițiile revoluției tehnico-științifice moderne, cresc puternic rolul și contribuția științei în întreaga dezvoltare a societății noastre. Este necesar, de aceea, să asigurăm răspândirea largă a cunoștințelor științifice în rândurile oamenilor muncii, cunoașterea și însușirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, ale cunoașterii universale.

Întreaga activitate politico-ideologică și culturală trebuie să aducă o contri-

buție deosebită la educarea în spiritul patriotismului socialist, revoluționar, al dragostei față de partid, partid și popor, față de națiunea noastră socialistă. Să așezăm la baza acestei activități atât cunoașterea temeinică a înfăptuirilor istorice și a marilor transformări revoluționare, care au schimbat viața întregii țări în anii construcției socialiste, cât și cunoașterea aprofundată a istoriei naționale, a eroismului înaintașilor care au luptat și au înfruntat primejdiile pentru a apăra și păstra ființa națională a poporului român, dreptul său la o viață liberă, independentă! (Aplauze și urale îndelungate; se scandează: „Ceaușescu și poporul, România, viitorul!”).

APELUL

CONGRESULUI AL III-LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE DIN ROMÂNIA PENTRU DEZARMARE NUCLEARĂ ȘI GENERALĂ, PENTRU PACE

Participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, dezbătând problemele generale ale dezvoltării pașnice a României, ale formării omului nou, înaintat al societății noastre socialiste, conștient de marile răspunderi ce-i revin în epoca noastră, și-au exprimat și cu acest prilej, profunda îngrijorare față de evoluția, deosebit de gravă și complexă a situației internaționale, de pericolele tot mai mari pe care înarmările, îndeosebi înarmările nucleare, le creează la adresa păcii și civilizației întregii omeniri, a dreptului fundamental al tuturor oamenilor la viață, la existență liberă și demnă.

Congresul, larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare, susținând întru totul inițiativele de amplu răsunet internațional ale ilustruului conducător al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, dînd expresie voinței ferme de pace a întregului popor, adresează oamenilor de cultură, artă și știință, creatorilor de

valori spirituale din Europa și din întreaga lume, tuturor oamenilor politici, popoarelor de pretutindeni, chemarea de a ne uni eforturile și de a acționa cu toată responsabilitatea — acum, pînă nu este prea târziu — pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru eliminarea primejdiei unui război nimicitor.

Cu sentimentul marii răspunderii ce ne revine prin însăși misiunea noastră socială, noi, oamenii de cultură, artă și știință să ne punem întreaga noastră putere de creație în slujba apărării omenirii de amenințarea unui război nuclear distrugător, să milităm cu mijloacele noastre specifice, pentru dezarmare nucleară și convențională, pentru triumful rațiunii și păcii.

Conștienți de pericolul grav pe care-l reprezintă pentru omenire continuarea cursei înarmărilor, producerea și experimentarea de noi tipuri de arme nucleare, de alte mijloace de distrugere în masă, să facem totul pentru ca să se ajungă cît mai curînd la un acord între Uniunea

Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune de pe continentul european, ca un prim pas spre realizarea de noi înțelegeri care să ducă la eliminarea și lichidarea totală a armelor nucleare din Europa și din lume.

Ca oameni de cultură, artă și știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine puterea distructivă a atomului, să ne opunem cu toată hotărârea politicii absurde, lipsite de sens, prin care o bună parte din strălucitele creații ale minții umane, ale revoluției tehnico-științifice contemporane sînt deturnate de la rosturile lor firești, fiind folosite împotriva progresului și civilizației, a vieții pe Pămînt.

În epoca celui mai mare avînt al gîndirii științifice, a unor descoperiri cu adînci implicații în toate laturile existenței umane, avem răspunderea deosebită de a determina folosirea numai și numai în scopuri pașnice a energiei nucleare și a substanțelor chimice, punerea acestora exclusiv în folosul progresului și al prosperității tuturor popoarelor.

Cultura, știința și arta nu pot înflori și nu se pot dezvolta decît în condiții de pace și colaborare. Nici un popor nu-și poate asigura progresul și bunăstarea decît în condiții de pace și securitate deplină.

Reflectînd cu toată răspunderea la evoluția situației internaționale, la pericolul nuclear, chemăm pe toți slujitorii artei, științei și culturii, ca, prin puterea de influențare a creației noastre, să deschidem drum larg spre inimile oamenilor și să-i facem să înțeleagă că acum, în epoca atomică, toate popoarele sînt amenințate de distrugerea nucleară, că, în ciuda mării sale diversități, umanitatea este una. Toți locuitorii planetei au îndatorirea de a fi mereu pe baricadele luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru eliminarea definitivă a războiului din viața omenirii. Toți avem datoria de a veghea ca nicidecum glasul tunurilor, al bombelor și rachetelor nucleare să nu suprime munca făuritorilor de bunuri

materiale și spirituale, să nu reducă la tăcere vocea creatorilor de frumos!

Să acționăm uniți, să punem mai presus de orice interesele apărării păcii, ale vieții și civilizației pe Pămînt! Să facem totul pentru ca Europa — care a dat omenirii importante valori ale civilizației umane, dar pe care se află astăzi cele mai mari arsenale de arme nucleare și mijloace de distrugere în masă ultraperfecționate — să devină un continent al deplinei securități, al colaborării, înțelegerii și păcii, fără nici un fel de rachete și arme nucleare!

Noi, participanții la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, însușindu-ne pe deplin aprecierile de excepțională însemnătate teoretică și practică ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la evoluțiile și tendințele vieții internaționale, ne exprimăm, împreună cu întregul nostru popor, deplina convingere că națiunile lumii, forțele înaintate de pretutindeni — în rîndurile cărora oamenii de cultură, știință și artă reprezintă un puternic detașament al luptei pentru pace și progres — dispun de forța și capacitatea necesare pentru a curma mersul evenimentelor spre încordare și război și pentru a asigura generațiilor de astăzi și de mîine o lume a păcii și înțelegerii, fără arme și războaie.

Acționînd într-o strînsă unitate cu toți creatorii de bunuri materiale și spirituale, cu toți cei cărora le sînt scumpe pacea și viața, sîntem hotărîți să contribuim energetic, pe măsura puterilor noastre, la afirmarea politicii de dezarmare, colaborare și pace, la crearea unui climat internațional de liniște, încredere și respect reciproc între oameni și națiuni!

Prin acțiunea noastră strîns unită, prin lupta și eforturile popoarelor noastre, să asigurăm triumful politicii de dezarmare, de colaborare și încredere, să cucerim pacea — bunul cel mai de preț al omenirii!

AMPLU PROGRAM DE CREȘTERE A CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE

Democrația socialistă statornicită în țara noastră — profund și structural reasezată după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — a atins un stadiu optim de manifestare prin numeroase organisme alcătuite din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii. Unul dintre aceste organisme reprezentative este Congresul educației politice și culturii socialiste, care, periodic, pune în dezbateră oamenii muncii unul dintre obiectivele fundamentale ale Programului partidului, anume formarea omului nou, multilateral dezvoltat.

Cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, care a avut loc în zilele de 17 și 18 august 1987, și-a desfășurat lucrările într-o atmosferă de unitate indestructibilă în jurul partidului, al secretarului său general, de intensă efervescență politică, de sporită muncă creatoare prin care întregul popor celebrează victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, întâmpină Conferința Națională a partidului și sărbătorește 40 de ani de la instaurarea Republicii.

Acest forum al spiritualității românești a dezbătut cu exigență și a stabilit direcțiile principale de acțiune pentru înlăptuirea neabătută a Programului ideologic al partidului, a hotărârilor Congresului al XIII-lea al P. C. R., a tezelor, orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului privitoare la perfecționarea continuă a muncii politico-ideologice și cultural-educative, de ridicare a conștiinței socialiste și de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România.

Magistrala cuvântare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la acest forum a supus unei profunde analize marile mutații revoluționare produse în societatea românească, în sensul cerințelor obiective ale noii etape de dezvoltare a României socialiste, și a formulat obiectivele și orientările fundamentale pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, pentru formarea omului nou, pentru o nouă calitate în munca și viața spirituală a oame-

nilor, deoarece „*Activitatea politico-educativă și culturală, — cum se spune în cuvântare — formarea conștiinței revoluționare a omului nou constituie o parte inseparabilă a dezvoltării economico-sociale, a făuririi noii orînduirii sociale, a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație*”.

Congresul — dînd o înaltă apreciere magistralei cuvîntări a tovarășului Nicolae Ceaușescu — și-a însușit, în unanimitate, tezele, ideile și orientările formulate de marele strateg al construirii socialismului în țara noastră și a adoptat acest document drept program de muncă și acțiune al întregii activități de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului politic, ideologic și cultural al tuturor membrilor societății socialiste, de creștere a contribuției muncii politico-educative la dezvoltarea economico-socială a țării.

Subliniind că în țara noastră s-a realizat o puternică bază tehnico-materială, în cuvîntare se atrage atenția asupra faptului că „*în domeniul ideologic, al educației și culturii, s-a ajuns la o anumită rămînire în urmă față de dezvoltarea rapidă și puternică a bazei tehnico-materiale*”. De aceea este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru lichidarea acestei rămîneri în urmă și realizarea unei cît mai depline concordanțe între cele două laturi ale dezvoltării sociale. „*Este necesar — se afirmă în cuvîntare — să facem totul pentru ca știința și cultura, educația politică, activitatea ideologică să constituie permanent o puternică forță a dezvoltării economico-sociale*”.

Manifestînd aceeași grijă pentru ridicarea conștiinței socialiste la nivelul atins de dezvoltarea bazei materiale, în încheierea lucrărilor congresului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cuvîntul său a sintetizat sarcinile factorilor educaționali care trebuie să pună în centrul activității politico-educative realizarea obiectivului privitor la trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, avînd totdeauna în vedere că „*Eficiența muncii politico-educative nu poate fi judecată și apreciată în afara rezul-*

tatelor concrete obținute în producția materială și spirituală”.

O dominantă a procesului educațional și de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România, o reprezintă cunoașterea și respectul față de trecutul țării, față de valorile istoriei noastre milenare, cinstirea înaintașilor, a limbii și literaturii române, dezvoltarea dragostei de patrie, de libertate și independență, cultivarea spiritului de înțelegere și colaborare internațională.

Festivalul național „Cântarea României”, inițiat la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a dovedit un cadru larg de manifestare și de participare a maselor populare la creația materială și spirituală.

Formulând nu numai orientarea generală, ci și sarcinile concrete ale tuturor factorilor educaționali, ale organizațiilor de masă și obștești, ale sindicatelor, organizațiilor U. T. C. și ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu precizează în cuvântarea sa: *„Trebuie să facem astfel încât fiecare casă de cultură, fiecare club, fiecare cămin cultural, fiecare teatru și așezămint de cultură să devină un puternic centru al activității politico-educative, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară”.*

Punînd la baza întregii activități tezele și orientările cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Congresul educației politice și culturii socialiste a adoptat „Programul de măsuri privind acțiunile politico-ideologice și cultural-educative ce vor fi întreprinse în vederea îndeplinirii consecvente a politicii partidului în domeniul educației, culturii și artei, pentru formarea și dezvoltarea conștiinței înaintate a omului nou, constructor devotat al socialismului și comunismului în România”. Programul cuprinde o serie de obiective pentru întreaga activitate din domeniul educației, culturii și artei, al muncii cultural-educative desfășurate în vederea educării multilaterale a tineretului, a tuturor oamenilor muncii. În acest program sînt prevăzute sarcini concrete și pentru muzeografi, cunoscîndu-se că muzeele

și monumentele — deținătoare ale unui bogat patrimoniu de valori materiale și spirituale — dispun de o mare forță educațională. În afara sarcinilor puse în fața tuturor factorilor cu atribuții educative, pentru muzeografi sînt stabilite răspunderi specifice care decurg din particularitatea activității muzeale. Astfel, se va urmări ca activitatea muzeistică, de ocrotire și punere în valoare a bunurilor din patrimoniul cultural național, a monumentelor de cultură și a locurilor deosebite pentru istoria națională să popularizeze și să demonstreze în mod corespunzător, cu argumente științifice, originea și continuitatea poporului nostru, dezvoltarea culturii sale materiale și spirituale, contribuția sa la tezaurul civilizației universale. În acest scop, se vor lua măsuri pentru reorganizarea și actualizarea expozițiilor de bază ale muzeelor de istorie din toate județele țării. Cu concursul Academiei de Științe Sociale și Politice, al uniunilor de creatori, se va acționa pentru îmbunătățirea tematicilor muzeelor de etnografie, de artă populară și de artă, pentru reactualizarea tematicii muzeelor de științele naturii, de istoria științei și tehnicii. Consiliul Culturii și Educației Socialiste, împreună cu ceilalți factori educaționali, va lua măsuri pentru creșterea eficienței educative a activității întregii rețele muzeale. Potrivit legii, va continua activitatea de cuprindere în evidența centralizată a tuturor bunurilor din patrimoniul cultural național, se va acorda o atenție sporită conservării și valorificării monumentelor de cultură și se va asigura coordonarea unitară a întregii activități de conservare și restaurare a bunurilor din patrimoniul cultural național.

Aceste sarcini vor fi detaliate și concretizate prin planurile de activitate ale tuturor muzeelor din țară.

Mobilizînd toate forțele de care dispun, pentru îndeplinirea acestor planuri, muzeografilor vor spori eficiența muncii cultural-educative, contribuind astfel mai susținut la realizarea amplului program de creștere a conștiinței revoluționare, de făurire a omului de tip nou, constructor al socialismului și comunismului în patria noastră.

SEMNIIFICAȚIA ISTORICĂ A REVOLUȚIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ȘI NAȚIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIMPERIALISTĂ DIN ROMÂNIA

GHEORGHE PÎRVULESCU

Cea de-a 43-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă are loc într-o atmosferă de muncă eroică, de puternică angajare patriotică, revoluționară, pentru îndeplinirea cu succes a hotărârilor Congresului al XIII-lea și întimpinarea Conferinței Naționale, sub semnul unității strinse, de neclintit, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ziua de 23 August 1944, această memorabilă pagină din istoria noastră națională, a pus puternic în lumină creșterea influenței politice a Partidului Comunist Român în rindul maselor largi populare, capacitatea sa de a mobiliza și uni poporul, de a-l conduce spre victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Subliniind importanța istorică crucială a revoluției declanșate în august 1944, ca generatoare a celor mai profunde mutații în dezvoltarea progresivă a poporului român, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că ea „a pus capăt pentru toldeana dictaturii militarofasciste, dar și dominației imperialiste și a deschis calea marilor transformări revoluționare din patria noastră, a trecerii puterii politice în mâinile clasei muncitoare în alianță cu fărănimea, intelectualitatea și celelalte forțe progresiste, a transformării poporului nostru într-un popor stăpîn pe destinele sale, constructor conștient al socialismului, făuritor liber al propriului său viitor comunist”.

În revoluția victorioasă din august 1944 și în amplele orizonturi pe care le-a luminat se încorporează secole de jertfe, ale tuturor generațiilor care au edificat istoria românilor. Aci își găsesc intruchi-parea marile bătălii pentru dreptate socială și națională, pentru independența și suveranitatea patriei. În ampla luptă din augustul fierbinte al lui 1944 se încorporează cu vigoare revoluțiile de la 1784, 1821 și 1848, Unirea din 1859, cucerirea independenței depline a țării din 1877, desăvârșirea statului național unitar român în 1918. Acestei perioade de puternice frământări revoluționare îi corespunde afirmarea viguroasă pe scena politică a țării a celei mai înaintate forțe sociale din societatea românească, clasa muncitoare, căreia i-a revenit înalta misiune istorică de unire a tuturor forțelor înaintate ale societății românești pentru înfăptuirea marilor năzuințe ale poporului român.

Constituirea în anul 1893 a partidului politic al proletariatului român a reprezentat un moment semnificativ în organizarea politică a clasei muncitoare, în amplificarea luptei poporului român pentru înfăptuirea marilor deziderate naționale.

Partidul Comunist Român, făurit în mai 1921, continuatorul nemijlocit al mișcării revoluționare socialiste, al partidului clasei muncitoare, creat în 1893, a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta

Momentul „23 August 1944” reflectat în Muzeul de Istorie al R. S. România

de eliberare socială și națională, și-a asumat înalta misiune istorică de a apăra interesele naționale, independența și suveranitatea țării, lichidarea asupra și exploatării, realizarea dreptății sociale și naționale, socialismul și comunismul în România. Partidul Comunist Român s-a afirmat încă de la începutul existenței sale ca stegar al intereselor fundamentale ale poporului român. El a militat neobosit pentru continua consolidare a statului național unitar, a mobilizat masele la lupta pentru desființarea oricărei exploatări și asupra, la făurirea unui nou edificiu social. În acest spirit, partidul a condus eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști, petroliști, metalurgiști, textiliști din anii 1929—1933, conferind acestora o puternică semnificație internațională, înscriindu-se printre primele mari acțiuni ale proletariatului european după instaurarea, în ianuarie 1933, a fascismului în Germania.

În deceniul al patrulea, când fascismul și revizionismul deveniseră un pericol real pentru România, Partidul Comunist Român s-a adresat forțelor democratice și progresiste arătând gravele primejdii care planau asupra țării. Acum, Partidul Co-

munist Român și-a legat mai strâns activitatea de detașamentele de bază ale clasei muncitoare, și-a întărit rindurile cu numeroși muncitori. Partidul nostru comunist a avut un rol deosebit în mobilizarea maselor la luptă împotriva pericolului războiului și a revanșismului german, creind, în iunie 1933, Comitetul Național Antifascist, în cadrul căruia s-a relevat activitatea dinamică, pilduitoare a tînărului militant comunist Nicolae Ceaușescu, care a acționat pentru unirea într-un larg front a forțelor democratice progresiste, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

În filele de aur ale istoriei patriei noastre rămân încrustate imaginile de un fierbinte patriotism ale mării demonstrații patriotice antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, în organizarea căreia un rol hotărîtor l-au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu.

Dînd dovadă de o înaltă responsabilitate revoluționară, Partidul Comunist Român, în anii 1940—1944, a organizat lupta împotriva regimului de dictatură militară fascistă, a războiului hitlerist, a militat pentru libertatea și independența patriei, pentru participarea poporului ro-

Congresul al IX-lea al P.C.R., iulie 1965, ilustrat în Muzeul Județean Covasna din Sf. Gheorghe

mân la zdrobirea Germaniei naziste și transformarea revoluționară a societății românești.

Determinată de cerințele obiective ale progresului societății românești în perioada interbelică, revoluția a izbucnit în împrejurările specifice ale luptei întregului popor pentru răsturnarea dictaturii antonesciene, scoaterea țării din războiul hitlerist în care fusese aruncată, împotriva voinței și intereselor sale, de către Germania fascistă, eliberarea țării de sub dominația imperialistă. Partidul Comunist Român a definit cu claritate obiectivele acestei lupte în numeroase documente, începând cu Platforma-program din 6 septembrie 1944, și a acționat cu înaltă responsabilitate revoluționară, patriotică, pentru unirea tuturor forțelor populare patriotice naționale în vederea înfăptuirii lor.

Vigoarea și fermitatea cu care întregul popor s-a ridicat la luptă și a asigurat istorica izbândă a revoluției de eliberare socială și națională, demonstrează că August 1944 a reprezentat un energie și determinant act de voință al întregii noastre națiuni. Ținând seama de largă participare a forțelor populare la insurecția

armată, și în primul rînd a clasei muncitoare, condusă de partidul comunist, de fapt că a fost răsturnat regimul politic al dictaturii militaro-fasciste și a lichidat dependența de orice imperialism, insurecția din August 1944 a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea independenței patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României. Masele populare și-au dobîndit cu arma în mînă dreptul la libertate și neatîrnare, dreptul de a fi deplin stăpîne pe bogățiile țării, de a-și făuri destinele potrivit propriilor aspirații și posibilitatea de a edifica pe pămîntul patriei cea mai înaintată orînduire socială, orînduirea socialistă și comunistă.

Marele eveniment din August 1944 a marcat, totodată, începutul unui amplu și profund proces de transformare a structurilor sociale și politice. Masele populare, sub conducerea P.C.R., bucurîndu-se de drepturi și libertăți publice cum nu avuseseră pînă atunci, și-au croit drum larg pe arena politică a țării, în care se desfășura un proces de continuă modificare a raportului forțelor de clasă.

Reflecția în Muzeul Județean Arad a rolului Partidului Comunist Român în opera de fabricare a societății socialiste multilateral dezvoltate

Hotărîrea marelor muncitoare de a merge mai departe pe calea unor importante transformări politice și sociale, capacitatea partidului comunist de a stimula și orienta energiile revoluționare ale națiunii au făcut ca din mișcarea antifascistă a întregului popor să se dezvolte nemijlocit revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată în august 1944.

Forța politică fundamentală înfăptuitoare a mărețului act de suveranitate și independență a României din August 1944, Partidul Comunist Român a reliefat coordonatele esențiale ale statutului internațional al țării. Poporul român a fost chemat la luptă împotriva Germaniei hitleriste, pentru apărarea intereselor vitale ale națiunii, independența și suveranitatea, eliberarea țării de sub ocupația străină, înfăptuirea unui regim de drepturi și libertăți publice.

Angajarea României, alături de Uniunea Sovietică și celelalte forțe ale Națiunilor Unite, în războiul antifascist, într-un moment cînd soarta acestuia nu era încă decisă, cînd Germania nazistă

era departe de a fi învinșă, a dat o puternică lovitură planurilor strategice naziste, a dus la prăbușirea întregului front din Balcani, deschizînd larg calea înaintării rapide a armatelor sovietice și zdrobirii dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei, a contribuit în mod substanțial la scurtarea duratei războiului cu circa 200 de zile. Prin efectivele militare pe care le-a avut pe front și prin forțele materiale și umane mobilizate pentru susținerea războiului antifascist, România a ocupat locul al patrulea în rîndul țărilor care au contribuit la înfrîngerea Germaniei hitleriste.

Perioada primelor luni de după 23 August 1944 a consecrat înalte pilde de eroism și abnegație revoluționară date de muncitori, de țărani, de intelectualitatea progresistă și de alte pături de oameni ai muncii pentru dezvoltarea consecvent democratică a țării și cucerirea puterii politice. Forțele democratice, revoluționare considerau insurecția doar începutul luptei pentru înfăptuirea unor adînci prefaceri sociale care să lichideze stările de lucruri primare și să ducă la

făurirea unei noi orânduiri sociale, cea socialistă.

Sub conducerea Partidului Comunist Român și cu sprijinul clasei muncitoare, țărâniea a pășit la ocuparea și împărțirea pământurilor moșierești; masele populare în frunte cu muncitorii au luat cu asalt primăriile și prefecturile, impunând la conducerea acestora pe reprezentanții lor autentici.

În decursul unor ample bătălii revoluționare, la 6 martie 1945, a fost instaurat, sub presiunea unor impresionate demonstrații politice de masă, primul guvern democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc țărănesc, expresie a colaborării largi a forțelor care se pronunțau pentru adânci transformări revoluționare, sociale și politice.

În această perioadă s-au adoptat, de asemenea, măsuri hotărâte împotriva politicii cercurilor reacționare care încercau să arunce greutățile economice pe umerii maselor largi populare, s-au organizat comitete muncitorești și s-a introdus controlul clasei muncitoare asupra întreprinderilor, s-a acționat ferm pentru refacerea economiei naționale, în consens cu hotărârile Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945, s-a dezvoltat colaborarea forțelor democratice și izolarea forțelor reacționare ale burgheziei.

Victoria obținută în alegerile parlamentare ce au avut loc la 19 noiembrie 1946 a oglindit schimbarea raportului de forțe, izolând pe plan politic forțele de bază ale reacțiunii și dând expresie adeziunii maselor largi populare la politica de transformare democratică, revoluționară a țării promovată de Partidul Comunist Român.

Îngustarea continuă a bazei de masă, izolarea și eliminarea din guvern a ultimilor reprezentanți ai burgheziei au făcut posibilă preluarea de către clasa munci-

toare și aliații săi a puterii depline în stat, abolirea monarhiei și proclamarea Republicii la 30 Decembrie 1947. Preluarea întregii puteri politice de către clasa muncitoare a pus în fața acesteia și a partidului ei revoluționar sarcina elaborării unei politici unitare, care să corespundă condițiilor concret istorice din România, să ofere soluții complexe problemelor economice, sociale, politice, culturale și organizatorice generate de imploarea procesului de transformare socialistă a țării.

Pe drumul mereu ascendent deschis de revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă se detașează cu strălucire luminosul arc de timp al celor mai grandioase realizări din îndelungata și glorioasă istorie a poporului nostru, inaugurat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Pentru fiecare dintre noi, perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, cunoscută acum în istorie ca **Epoca Nicolae Ceaușescu**, înscamnă progrese grandioase în dezvoltarea României pe calea socialismului, perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga noastră istorie.

În cei 43 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de civilizație materială și spirituală tot mai ridicat.

Astăzi, la glorioasa aniversare a mării sărbători naționale a poporului român, gândurile noastre de nețărmită dragoste și aleasă prețuire se îndreaptă cu recunoștință către marele fiu al țării, care conduce destinele patriei spre culmile înalte ale civilizației comuniste, secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

EXPOZIȚIA DE ISTORIE A MUZEULUI JUDEȚEAN OLT

MIHAI BUTOI, DORIN TEODORESCU

Secția de istorie a muzeului funcționează într-o casă unde Tudor Vladimirescu s-a oprit când a trecut prin Slatina, în drum spre București, între 4–10 martie 1821. Construită în secolul al XVIII-lea, această clădire a fost mărită, adăugându-i-se un etaj, la sfârșitul secolului XIX.

Tematica expoziției de istorie a muzeului din Slatina prezintă, în contextul istoriei României, istoria județului Olt, cu ajutorul a numeroase mărturii arheologice, numismatice, documente medievale, arme, facsimile, produse meșteșugărești medievale, piese de istoria tehnicii din epoca modernă, fotografii și alte obiecte de valoare muzeistică.

Prima sală, în care este ilustrată istoria străveche, prezintă vizitatorilor valoroase vestigii ale culturii materiale și spirituale aparținând comunităților umane aflate pe treapta de dezvoltare a comunei primitive. Epoca pietrei cioplite – paleoliticul – începe cu cele mai primitive unelte de cremene din „cultura de prund”, descoperite pentru prima dată în țara noastră în județul Olt, pe valea Dirjovului și pe valea Oltului. În continuare, sint expuse așchii de tip clactonian și levaloissian, tot din paleoliticul inferior, unelte de tip musterman, nuclee, lame și răzuitoare de tip aurignacian, din paleoliticul mijlociu și superior, care arată că de-a lungul întregii epoci paleolitice (cca

1000000–10000 î.e.n.) teritoriul județului Olt a fost locuit de cetele primitive, nomade, ale omului paleolitic. Alături de unelte au fost expuse mărturii de faună contemporană omului din paleolitic.

În aceeași sală s-a expus, în continuare, un bogat material din epoca neolitică (cca 5500–2000 î.e.n.) când teritoriul județului, oferind condiții naturale favorabile, a fost locuit de comunități stabile de cultivatori primitivi de plante și crescători de animale domestice.

Pentru neoliticul timpuriu (cca 5500–3500 î.e.n.) sint expuse toporașe plate de piatră șlefuită, vase în formă de borcane și castroane cu fundul masiv și plat, caracteristice purtătorilor culturii Criș, descoperite la Slatina-Cireășov și Studina – Grădinile.

Din neoliticul mijlociu (cca 3500–2800 î.e.n.) s-au expus unelte de silex, piatră șlefuită, vase de lut variate ca formă, ornamentate în tehnica exciziei, inciziei și încrustației cu frumoase ornamente spirale-meandrice și figurine de lut, descoperite în așezările purtătorilor culturii Vădastra de la Slatina și Ipotesti.

În perioada neoliticului târziu (cca 2800–2000 î.e.n.) pe teritoriul județului, străbătut pe la mijloc de riul Olt, s-au stabilit purtătorii culturii Sălcuța, ale căror așezări cunoscute, sub formă de tell, se află la Slatina, Drăgănești, Brebeni,

Unealtă din cultura de prund (paleoliticul inferior), descoperită pe valea Dirjoului, lângă Slatina

Profa, Crimpoia și Mărgineni. În această zonă din vecinătatea Oltului, triburile Sălcuța au dezvoltat o cultură materială și spirituală puternic contaminată cu elemente gumelnițene, care-i dau un aspect local specific. Cultura Sălcuța este bogat prezentată în prima sală a muzeului prin numeroase mărturi descoperite în urma săpăturilor din așezările tell de la Slatina, Brebeni și Drăgănești-Olt. Astfel, într-o primă vitrină s-au expus: rîșnițe primitive, un vas cu boabe de griu carbonizate, săpăligi din corn de cerb cu tăișul lustruit în urma folosirii, fusaiole și greutatea pentru războiul de țesut vertical, lame, răzuitoare, vîrfuri de săgeți și de lance din silex (material adus de la sudul Dunării), între care se remarcă două depozite de lame, din care unul a fost păstrat într-un borcan de lut, dălți de piatră șlefuită (dintre care unele de foarte mici dimensiuni), măciuci și topoare de piatră șlefuită perforate, o mare varietate de unelte din os, numeroase unelte și

podoabe de cupru cum sînt: străpungătoare (unele cu mîner de os), topoare cu brațele „în cruce”, ace cu dublă spirală sau cu placă rombică la cap. În următoarele trei vitrine sînt prezentate numeroase vase de lut, deosebit de variate ca formă și ornamentală, specifice culturii Sălcuța. Se remarcă străchinile mari cu buza răsfrîntă spre interior, un vas cu ornamente antropomorfe aplicate și vasele de tip askos de origine sudică, ce vorbesc despre legăturile cu lumea mediteraneeană. Ilustrarea epocii neolitice se termină cu o vitrină în care au fost prezentate cele mai frumoase piese de plastică neolitică tirzie descoperite în așezările purtătorilor culturii Sălcuța: vase antropomorfe și zoomorfe de lut ars, figurine antropomorfe și zoomorfe de lut ars sau os, amulete de lut. Aici foarte fi admirată o frumoasă figurină antropomorfă, așezată pe un jîlt cu spătar pentagonal, cu analogii în lumea sudică.

Perioada de trecere de la epoca neolitică la epoca bronzului (2000—1900

Vas neolitic din cultura Vădastra, descoperit în Slatina

i.e.n.) este prezentă în muzeu prin mărturi de tip Coțofeni descoperite în diferite așezări din județ.

Culturile epocii bronzului (cca 1500—1200 i.e.n.) specifice județului Olt—Glina și Verbicioara — sînt prezentate în cîteva vitrine. Sînt expuse astfel ceramică de tip Glina, rîșnițe primitive, cuțite de recoltat

din piatră, unelte de silex și de os, topoare mari de piatră șlefuită perforată, fusaiole de lut ars, topoare de luptă din piatră șlefuită perforată, măciuci de piatră, topoare de tip „celt”, topoare de luptă și virfuri de lance de bronz, de origine transilvăneană, care vorbesc despre legăturile de schimb, de-a lungul văii Oltului, dintre triburile tracice locale și cele din interiorul arcului carpatic, găsite în așezările de tip Verbicioara. În continuare s-au expus vase cu forme și ornamente specifice culturii Verbicioara, precum și singurele două figurine antropomorfe de lut cunoscute până în prezent în această cultură. Ceramica de tip Verbicioara V, descoperită în așezarea de la Vulturești, reprezintă aspectul final al epocii bronzului în această parte a țării și de legătură cu prima epocă a fierului, dovedind că trecerea s-a făcut prin acumulările realizate de către triburile tracice locale, atestându-se deci continuitatea de locuire.

Prima epocă a fierului (1200—450 î.e.n.) este prezentată în muzeu prin des-

Săpăligi din corn de cerb, găsite în așezările de tip tell, aparținând culturii Sălcuț, de la Slatina și Breheni

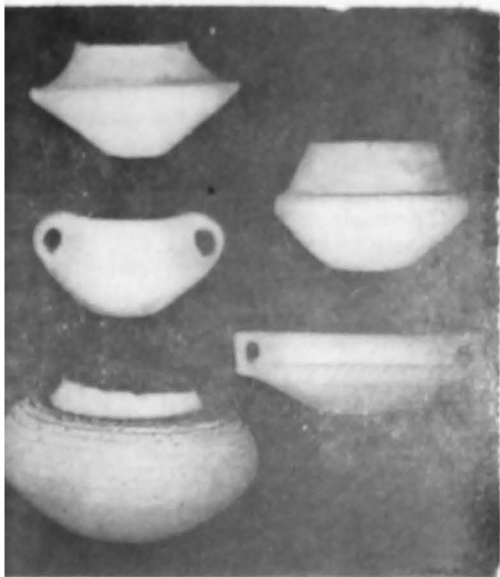

Vas neolitic din cultura Vadastra, descoperit în Slatina

coperirile de la Slatina și Găneasa, care aparțin Hallstattului târziu.

În continuare, sînt expuse descoperirile geto-dacice din cea de-a doua epocă a fierului făcute în cetatea de refugiu de la Mărgăritești, pe valea Oltețului, datată între secolele IV—II î.e.n. și în alte

așezări: turtă de lut ars din valul de pămînt ars cu care a fost întărită cetatea de la Mărgăritești, ceramică modelată cu mina din pastă cu impurități sau din pastă fină neagră sau cărămizie lustruită, ceramică lucrată la roată descoperită la Mărgăritești, fibule de bronz, monede grecești din cetățile pontice, monede macedoniene din bronz de la Filip II, monede dacice, o toartă de amforă cu ștampilă, din Rhodos, un mormînt de incinerare în urnă avînd ca inventar o fibulă de tip tracic, virfuri de fier pentru suliiță care, toate, oglindesc stadiul înalt atins de societatea geto-dacică, dezvoltarea meșteșugurilor, a agriculturii, intensificarea schimburilor cu lumea grecească și macedoneană, folosirea monedei ca mijloc de schimb, mai întîi a monedei grecești și macedoniene, apoi a monedei proprii emise de triburile sau uniunile de triburi geto-dacice, în perioada premer-

Vase neolitice din cultura Sălcuța, descoperite în așezarea de tip tell ce la Brebeni

gătoare întemeierii statului centralizat și independent condus de Burebista.

În sala a doua, rezervată istoriei vechi, a fost acordat un spațiu corespunzător statului geto-dac din perioada Burebista-Decebal (sec. I î.e.n. — sec. I e.n.), factor activ și hotărîtor în viața Europei antice răsăritene. Pentru ilustrarea caracterului unitar al civilizației geto-dace din perioada clasică, nivelului deosebit de înalt atins în economie, dezvoltării meșteșugurilor și agriculturii, relațiilor intense de schimb cu lumea elenistică și romană de-a lungul Dunării și Oltului, s-a expus un bogat material tridimensional descoperit cu ocazia săpăturilor arheologice din davele de la Sprincenata și Milcov (de pe valea Oltului), datate între secolul al II-lea î.e.n. și începutul secolului I e.n., sau din descoperirile întimplătoare făcute în numeroasele așezări dacice deschise care sînt cunoscute azi în județ. O mare fotografie aeriană prezintă dăva de la Sprincenata, care ocupa o poziție dominantă pe terasa stîngă a Oltului, de unde se putea cerceta întreaga luncă a riului pînă la mari depărtări. Botul terasei, așa cum se vede în fotografie, era separat de restul terasei prin-

tr-un val (înalt astăzi de 1,90 m) care avea în față un șanț. Între fundul șanțului și creasta valului este o diferență de nivel de 9 m. Alte fotografii înfățișează secțiuni prin stratul de cultură al așezării, gros de 2 m, în care se văd cele patru niveluri de locuire și numeroase gropi de provizii, cilindrice sau tronconice, arse în interior. În vitrine sau pe postamente sînt expuse rîșnițe de mare randament, chiuপুরi, din care unele (așa cum dovedesc fragmentele descoperite în așezare) atingeau dimensiuni apreciabile, seceri de fier-cosorașe. O altă categorie de obiecte descoperite la Sprincenata dovedește practicrea metalurgiei fierului și a bronzului în așezare. Între obiectele expuse menționăm: zgură de fier, cuie, zăle de lanț, cirliche, o bardă și arme produse în atelierele fierarilor, creuzete pentru turnat bronzul, granule de bronz rezultate de la turnare, bucăți de tablă de bronz din care s-au făcut decupări și alte obiecte în curs de confecționare. În alte două vitrine sînt expuse numeroase vase modelate la roată, între care se remarcă frumoase căni cu toartă, fructiere, cupe de tip delian (unele ornamentate cu simboluri solare și măști umane), străchini, capace, vase borcan modelate cu mina, de dimensiuni diferite cu ornamente specifice și cunoscutele cești cu una și două torți. Într-o ultimă vitrină sînt expuse monede din sec. I î.e.n. — sec. I e.n. descoperite în județ, produse de import, între care un frumos opaiț roman găsit la Sprincenata, brățări de sticlă albastră și fibule de diferite tipuri.

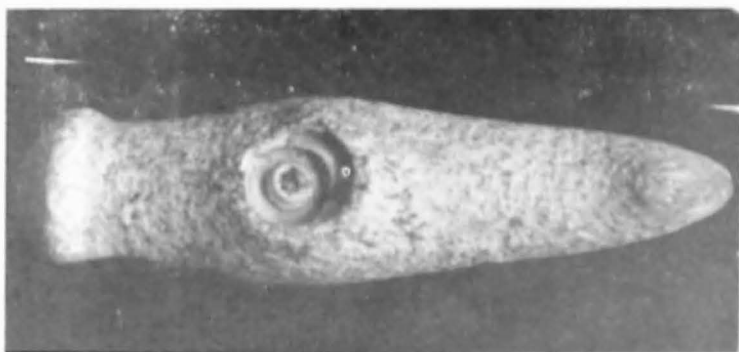
Semnificative sînt piesele prin care este prezentată Dacia în epoca romană. Ele ilustrează cultura materială și spirituală nouă adusă în Dacia de către romani, intensă colonizare romană în zona de la vest de Olt, continuitatea dacică alături de coloniștii romani, simbioza dintre cele două culturi (cea dacică și cea romană), gradul înalt atins de civilizația dacoromană în secolele II—III e.n. Piesele tridimensionale expuse — unelte, ceramică (între care și fragmente de vase „terra sigillata”), opaițe (piese de import purtînd ștampila unor fabricanți din alte provincii ale imperiului), geme, monede,

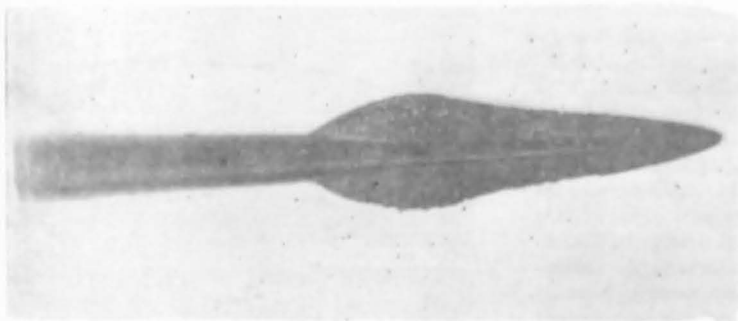
Crească cu două toarte din epoca bronzului, cultura Verbičioara, descoperită în Slatina

coale II—III din Slatina, în caștrele de pe Olt, la Ipoțești, pe malul ŝtîng al aceluiaŝ riu. Într-o vitrină au foșt expușe mai multe urne din necropola de incinerare de la Chilia ŝi inventarul deșcoperit în aceștea, alături de oasele calcinate, necropolice aparținînd dacilor liberi din Muntenia din a doua jumătate a ŝecolului III e.n., în a căror cultură influența romană ește puternică ŝi ușor de ŝesizat în formele ŝi tehnica de lucru a ceramicii, produsele impořtate din lumea romană.

Un loc important în tematica expoziției ŝ-a atribuit continuității daco-romane după retragerea administrației ŝi armatei romane din Dacia în timpul lui Aurelian. Se demonștrează că Imperiul a păștrat la nord de Dunăre mai multe

Topoř de luptă din epoca bronzului, din piatră ŝlefuită cu început de perforare, deșcoperit în comuna Găneasa, ŝatul Grădiște

Lance de bronz deșcoperită în ŝatul Poțel, comuna Ianca, pe valea Dunării

figurine înfățișînd diverse zeițăi ale unor culte practicate în Dacia romană, ceramică dacică — au foșt deșcoperite la Romula, cel mai mare oraș roman din Dacia ŝudică, oraș capitală a Daciei Malvensis, la Sucidava, în așezarea din ŝe-

capete de pod, între care ŝi cel de la Sucidava-Celei, unde cetatea militară a foșt refăcută pînă în ŝecolul al VI-lea de către Constantin cel Mare ŝi Iuștinian. Constantin cel Mare a reanexat cîmpia din ŝudul Olteniei ŝi Munteniei, conștruind ŝi un

Figurină antropomorfă în poziție așezată pe un jilț, din cultura Sălcuța, descoperită în așezarea tell din orașul Drăgănești-Olt

nou pod peste Dunăre la Sucidava. Așa cum dovedesc descoperirile arheologice, numismatice de pe teritoriul județului, expuse în muzeu, viața autohtonilor continuă în secolul al IV-lea la Romula și la Sucidava sau în alte așezări cunoscute încă dinainte de retragerea administrației romane. În secolele VI—VII, așa cum dovedește mulțimea așezărilor existente în județ și descoperirile arheologice și numismatice expuse, populația daco-romană este deosebit de numeroasă pe valea Oltului, la sud de Carpați. În ceramică descoperită în așezări se reflectă legătura genetică a culturii daco-romane din secolele VI—VII cu cea anterioară dacică și provincial romană. În așezările acestei populații sînt frecvente importurile bizantine. În muzeu sînt expuse fibule din bronz bizantine din secolul al VI-lea, monede din secolele VI—VII alături de ceramică modelată cu mina și la roată. Este cunoscut tezaurul compus din 141 monede de argint bizantine (emisiuni de la Constans

II și Constantin IV) și doi cercei stelați bizantini, care a fost găsit ascuns într-o ulcică de tip Ipotești-Cindești, la Priseaca, lângă Slatina. Piesele care aparțin secolelor VIII—XI, mai ales ceramica, sînt rezultatul firesc al evoluției culturii materiale din secolele VI—VII.

În sala a treia a fost prezentat „Statul feudal românesc”. Într-un spațiu dominat de o hartă a formațiunilor statale românești din secolele IX—XIII sînt expuse mărturii descoperite în așezări din secolele VIII—XIII cunoscute pe teritoriul județului Olt: topoare de fier, ceramică de tip Dridu din secolele IX—X, un inel de buclă din secolul al XIII-lea, arme, monede bizantine, venețiene, sirbești descoperite în orașul Slatina și în împrejurimi. Numeroase fotografii înfățișează planurile unor cetăți românești din secolele X—XI, piatră găsită la Mircea Vodă în Dobrogea, care menționează un jupan Dimitrie la 943. În fotocopie sînt expuse: o pagină din „Gesta hungarorum” în care sînt menționate formațiunile statale românești conduse de Gelu, Glad și Menumorut și lupta acestora împotriva ungarilor care încercau să pătrundă în Transilvania, Diploma Ioanților (1247), care vorbește despre dezvoltarea economică a societății românești dintre Carpați și Dunăre, menționînd în același timp formațiunile statale existente în această parte a țării și Diploma regelui Andrei al II-lea, din 1224, în care se vorbește despre așezarea sașilor în sud-estul Transilvaniei, precizînd în imediata apropiere existența pădurii românilor, „silva blachorum”.

În continuare este prezentată tema „Constituirea și afirmarea statelor românești independente. Legăturile permanente dintre țările române”. Desene, fotografii, fotocopii, facsimile redau: portretul lui Basarab I, întemeietorul Țării Românești, scene din lupta de la Posada (1330) reproduse după „Cronica pictată de la Viena”, în care regele Ungariei, Carol Robert, a fost înfrînt (momentul consfințind independența Țării Românești), citate din „Cronica pictată de la Viena” în care este descrisă victoria strălucitoare a lui Basarab I la Posada, stemele țărilor române (după monede).

Tărie române în secolele
XV—XVI

În vitrină sînt expuse arme din secolul al XIV-lea (contemporane luptei de la Posada): sabie dreaptă cu două tășuri, scări de șa, virfuri de săgeți, bardă de luptă.

Alte mărturii originale, facsimile și fotocopii dovedesc vizitatorului dezvoltarea economico-socială a țărilor române după întemeiere, respectiv din secolul al XIV-lea pînă în secolul al XVI-lea. În vitrine sînt expuse numeroase unelte folosite în agricultură, creșterea vitelor, viticultură, pescuit. O hartă a țărilor române în secolele XIV—XVI, documentul din 9 iunie 1421 prin care Radu Prasnaglava întărește mănăstirilor Cozia și Cotmeana daniile făcute de tatăl său Mircea cel Mare și „*la Slatina metohurile cu vii*”, documentul emis la 5 septembrie 1495 de Vlad Călugărul care dăruiește mănăstirii Glavacioc braniștea dîmnească de la Slatina, poruncind lui Tatul „să păzească braniștea și stupii”, sau documentul din 26 aprilie 1500 prin care Radu cel Mare întărește mănăstirii Ostrov, între altele, cinci găleți de grîu și cinci de orz din județul Olt, toate documentele în facsimile, completează imaginea cu privire la dezvoltarea economică după întemeierea Țării Românești. O viață economică înfloritoare a dus la dezvoltarea comerțului intern și extern, la o circulație monetară intensă. Orașul Slatina a constituit de timpuriu un important centru al comerțului intern,

extern și de tranzit, loc de vamă internă, așezat la întretăierea unor importante drumuri comerciale care legau orașele din sudul Transilvaniei cu sudul Dunării, cu Constantinopolul și Veneția. Monedele bătute de Mircea cel Mare, Vlaicu II, Stracimir, tezaurul compus din monede bătute de către țarul de Tîrnovo, Ivan Alexandru, inelele sigilare și facsimilul privilegiului comercial acordat de Vladislav I Vlaicu la 20 ianuarie 1368 negustorilor din Brașov (în care este pentru prima dată atestat orașul Slatina ca loc de vamă internă) sînt deosebit de grăitoare în acest sens.

Un spațiu corespunzător a fost acordat prezentării luptei poporului român pentru libertate și unitate statală în secolele XIV—XVI. În două vitrine au fost etalate arme din secolele XIV—XVI: virfuri de săgeți și de lance, halebarde, scări de șa, pîteni, topoafe de luptă, piese de armură pentru om și cal. Portretele lui Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, fotografia pietrei de mormînt a lui Radu de la Afumați, facsimilul documentului din 1406 emis de Mircea, care cuprinde titlatura domnului român, fotografiile ale unor gravuri sau tablouri redînd scene din luptele de la Rovine (1394), Zlatița (1443), atacul de noapte al lui Vlad Țepeș (1462), bătălia de la Vaslui (1475), extrase din cronicile lui Moxa, Mihail Ducas,

UNIREA POLITICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNE SUB MIHAI VITEAZUL ÎN 1600

Unirea țărilor române
în timpul lui Mihai
Viteazul

J. n Dlugosz, care descriu vitejia românilor în luptele împotriva turcilor, întregesc imaginea amplorii luptei poporului român pentru independență, pentru oprirea expansiunii otomane la Dunăre, desfășurată sub conducerea marilor săi voievozi. Extrase din capitulațiile încheiate de Mircea cel Mare și Bogdan, domnul Moldovei, redau limpede statutul politic al țărilor române împus Imperiului otoman prin lupta lor continuă pentru independență, pentru păstrarea ființei naționale.

„Unirea politică a țărilor române sub Mihai Viteazul în 1600”, tema prezentată în continuare, întregeste imaginea amplorii luptei poporului român pentru unitate și independență în secolele XIV—XVI, luptă incununată de succes datorită eroismului și dirzeniei marelui voievod. În afară de numeroasele tipuri de arme, de captură sau folosite de oștenii lui Mihai Viteazul, imaginea luptei, vitejia, forța și geniul militar al voievodului, puse în slujba realizării unității naționale, sînt subliniate prin expunerea portretului lui Mihai Viteazul, reprodus după fresca contemporană de la mănăstirea Călușiu (județul Olt), reproduceri după gravuri de epocă, în care sînt redată scene din luptele cu turcii, o mare fotografie care înfățișează intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, harta țărilor române în vremea lui Mihai, stema țării

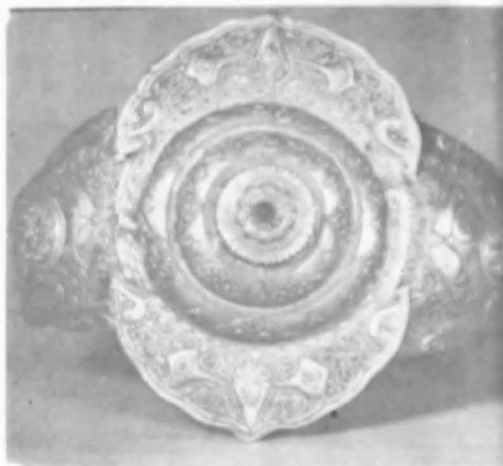
lor române unite, citate din raportul arbasadorului englez Eduard Barton din 7 noiembrie 1595 în legătură cu victoria strălucită de la Călugăreni, facsimilul unui document dat în 26 septembrie 1600 în care Mihai Viteazul se intitulează „domn al Țării Românești, al Transilvaniei și al Moldovei” și o hartă care sugerează răsunetul faptelor lui Mihai Viteazul reflectat în tipărirea a 129 lucrări, între 1583—1603, în 40 de localități din Europa. Un citat din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, concretizează semnificația faptei lui Mihai Viteazul în istoria poporului român: „Deși a durat puțin, unirea Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei într-un singur stat a devenit pentru generațiile ce s-au succedat un simbol și un îndemn la luptă necurmată pentru unitate și independență națională”.

În expoziție s-a acordat spațiul necesar prezentării luptei poporului român pentru unitate și autonomie în secolele XVII—XVIII, ilustrată prin portretele lui Radu Șerban, demn urmaș al lui Mihai Viteazul la tronul Țării Românești, Matei Basarab, căruia aliații săi în liga antiotomană îi dau titlul de „general al întregului răsărit”, Șerban Cantacuzino, Constantin Brincoveanu, Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei și enciclopedist de renume european, prin facsimil

milele unor documente cu caracter social-economic care dovedesc faptul că desființarea rumâniei a contribuit la dezvoltarea țărilor române. Într-o vitrină sînt prezentate piese de mare valoare ce ilustrează progresul economic și legăturile economice, politice și culturale dintre țările române, lupta acestora pentru unitate și autonomie. Se remarcă în acest sens mai multe vase produse în Transilvania și descoperite în județ în timpul unor săpături, cărămizi cu inscripții de la mănăstirea Brîncoveni, virfuri de lănci din Transilvania găsite în județ, paftale ornamentate cu vulturul bicefal, tezaure monetare descoperite în împrejurimile Slatinei, unelte agricole. O pușcă grea troblon, occidentală, cu cremene, cu țeava din ultimul sfert al secolului al XVII-lea și mecanismul de aprindere din secolul al XVIII-lea și un clopot de bronz cu inscripții chirilice purtînd anul fabricației 1641, turnat, probabil, în Transilvania, găsit în prundișul Oltului, lângă Slatina, toate întregesc imaginea legăturilor dintre țările române. O hartă a răscoalei din 1655 din Țara Românească și fotocopiile unor documente completează imaginea vizitatorului cu privire la lupta țărănimii pentru libertate socială în această perioadă.

Afirmarea conștiinței naționale și a ideii unității statale la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea este oglindită în expoziție prin numeroase fotografii care scot în evidență caracterul și desfășurarea revoluției lui Horea, Cloșca și Crișan din 1784, precum și urmările acesteia. Un spațiu corespunzător s-a acordat Școlii ardelenе, rolului acesteia în argumentarea originii comune, vechimii și continuității poporului român pe teritoriul vechii Dacii, pregătirii ideologice a întregii mișcări naționale românești din perioada următoare. Mai multe fotografii înfățișează pe corifeii Școlii ardelenе și lucrările cu caracter istoric și filologic ale acestora: *Hronica românilor și a mai multor neamuri, Istoria pentru începutul românilor în Dachia, Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*. O fotografie înfățișează „Supplex Libellus Valachorum” (1791),

memorialul în care românii din Transilvania, bazați pe drepturile lor istorice, temeinic fundamentate în lucrările reprezentanților Școlii ardelenе, cereau drepturi egale cu celelalte națiuni. În vitrină sînt expuse călimări speciale cu toc pentru păstrat pana de scris, un „Octoibi” din 1763, tipărit la Rîmnic, care poartă pe cea de-a doua pagină stemele unite ale Țării Românești și Moldovei, „Hronica românilor”, tipărită la Iași în 1853, o piesă de bronz pentru imprimat imagini, în tipografiile epocii, pe copertele de piele ale cărților, un cuțit pentru ascuțit

Pafta din metal alb, secolele XVII—XVIII

penele de scris ornamentat cu vulturul bicefal și alte obiecte originale de epocă.

În sălile 4—6 este prezentată dezvoltarea istorică a poporului român în epoca modernă, care începe cu revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru afirmarea drepturilor naționale ale poporului român. Pe perete sînt așezate, succedîndu-se într-o ordine logică, o mare fotografie color reproducă după tabloul lui Aman care-l înfățișează pe Tudor Vladimirescu, o fotografie ce marchează începutul revoluției la Padeș, în ianuarie 1821, unde conducătorul revoluției citește cunoscuta sa proclamație, facsimilul acestei proclamații și al scrisorii lui Tudor Vladimi-

Revoluția din 1821

rescu adresată marelui vornic Văcărescu, din 11 februarie 1821, în care-i comunică acestuia că cererile poporului sînt drepte și că „patria se cheamă norodul iară nu tagma jefuitoarelor...”. Altă fotografie înfățișează trecerea Oltului de către Tudor Vladimirescu cu pandurii săi, moment de importanță deosebită în desfășurarea revoluției. Este cunoscut faptul că, după trecerea Oltului, în drum spre București, Tudor Vladimirescu s-a oprit la Slatina, între 4—10 martie 1821, orașul devenind punct de concentrare al forțelor revoluționare, locul unde s-a ținut sfatul ostășesc care a elaborat planul marșului strategic pentru ocuparea Bucureștiului, de unde s-a dat o proclamație către bucureșteni. Alte fotografii înfățișează pe colaboratorii lui Tudor Vladimirescu între care și legendarul Iancu Jianu, cunoscutul haiduc oltean născut la Caracal, care i s-a alăturat lui Tudor la Slatina, cu cetașii săi. Fotocopia unui document menționează întîlnirea de la Slatina dintre Iancu Jianu și Tudor Vladimirescu. O hartă așezată central înfățișează desfășurarea revoluției din 1821, scoțînd în evidență importanța Slatinei în desfășurarea revoluției. În continuare, vizitatorul poate vedea fotografia culei de la Cîmpu-Mare, construcție contemporană revoluției, fotocopiile scrisorii din 13 martie 1821 a guvernatorului Transilvaniei, Gheorghe Banfi, care atrage

atenția asupra pătrunderii ideilor revoluției în această provincie și a firmanului din 1822 către Grigore Ghica, domnul Țării Românești, pentru scoaterea străinilor și numirea în slujbe a pămîntenilor. Alte fotocopii menționează frămîntările sociale, răscoalele locale, care au continuat să se manifeste în județul Olt după revoluția de la 1821 pînă la 1848. În vitrină sînt prezentate arme și alte obiecte folosite de panduri. Tot aici se poate vedea facsimilul scrisorii lui Dimitrie Iarcu din Slatina, fiul lui Ene Iarcu, magaziner al lui Tudor Vladimirescu pentru depozitul de provizii organizat de acesta „în casele Delinului” (clădire în care se găsește în prezent muzeul din Slatina), către C.D. Aricescu. În această scrisoare se povestesc cele întîmplătoare la Slatina după omorîrea lui Tudor din ordinul lui Ipsilanti și intrarea turcilor în oraș, la 21 mai 1821, cînd au tăiat pe toți cei care luaseră parte la revoluție (inclusiv pe tatăl autorului scrisorii, Ene Iarcu), apoi au dat foc orașului.

În continuare, este prezentată perioada premergătoare revoluției de la 1848, cînd are loc o intensă dezvoltare economică a Țării Românești după pacea de la Adrianopol (1829) și aplicarea Regulamentului Organic, momente care au impulsionat afirmarea relațiilor noi de producție, dezvoltarea comerțului, ascensiunea burgheziei, care va lupta pentru înlăturarea rela-

1877-1878, cucerirea independenței de stat a României

țiilor feudale, pentru emancipare socială și națională. Se văd aici fotografiile ce înfățișează portul Brăilei în prima jumătate a secolului al XIX-lea, un târg din Țara Românească în 1837, locuitorii din Țara Românească în preajma anului 1848, alături de o hartă a localităților în care se țineau bîlciuri și târguri în județul Olt la 1828, de statistici (ca cea a patentarilor din județ în anul 1835), de o copie după desenul lui Ion Negulici care înfățișează primul pod stabil peste Olt construit la Slatina după planul arhitectului Balzane din Triest, terminat în 1847. Tot aici au fost expuse facsimile ale unor documente ca: statistica din 5 martie 1832, ce menționează existența a cinci boiangerii și cinci cazane de țuică în Slatina, ordinul lui Gheorghe Bibescu pentru construirea podului peste Olt de la Slatina, publicat în revista „Învățătorul satului” din 15 august 1847, cuvîntarea profesorului Școlii normale din Caracal cu privire la dezvoltarea orașului, publicată în același număr al menționatei reviste. Într-o vitrină au fost etalate diferite obiecte ce ilustrează dezvoltarea economică a Țării Românești și a județului Olt în această perioadă, între care menționăm: Regulamentul Organic, ediție 1832, sigiliul original al vămii Valahiei din 1838, un exemplar din 13 decembrie 1847 al publicației „Învățătorul satului”

cu stema județului Olt, două paftale, un cîntar, monede care au circulat în Țara Românească în perioada 1821-1848, inele negustorești sigilate, două manuale școlare (Aritmetică și Gramatică) de la începutul secolului al XIX-lea.

Prezentarea revoluției române de la 1848 începe cu un citat în care tovarășul Nicolae Ceaușescu caracterizează astfel evenimentul: „Plămădită în condiții asemănătoare, desfășurîndu-se în aceeași perioadă, proclamînd feluri comune, revoluția de la 1848 a avut un caracter unitar în toate cele trei țări românești. Faptul că pe steagul revoluționar din toate aceste provincii erau scrise aceleași idealuri supreme — desființarea servituzilor feudale și eliberarea fărămîmii iobage, cucerirea de libertăți democratice, scuturarea dominației străine și realizarea unității și independenței naționale — ilustrează comunitatea de interese și aspirații care-i unea pe fiii aceluiași popor, în pofida hotarilor despărțitoare artificiale și vremelnice.” În continuare, sînt expuse fotografiile cu chipurile conducătorilor revoluției din toate cele trei țări române și ale conducătorilor revoluționari din județul Olt, o mare copie color a acuarelei *Constituția* de Costache Petrescu, fotografia înfățișînd adunările de la Blaj (3-5 mai 1848) și Islaz (9 iunie 1848), anularea Regulamentului Organic de către revoluționarii din Țara Româ-

1893 CREAREA PARTIDULUI SOCIAL DEMOCRAT
AL MUNCITORILOR DIN ROMANIA

Crearea P.S.D.M.R. în 1893

nească, fotocopia decretului guvernului provizoriu din 18 iunie 1848 prin care se orînduiesc comisari ai revoluției în fiecare județ și lista acestor comisari pentru județul Olt, între care apare și Matache Iarcu, fiul lui Ene Iarcu, participant la revoluția din 1821, tăiat de turci la Slatina, în mai 1821. O hartă așezată central înfățișează desfășurarea revoluției în toate cele trei țări române. Altă fotografie expusă redă lupta din Dealul Spirii care a avut loc la 13 septembrie 1848 între pompierii căpitanului Zăgănescu și turcii. Nu lipsesc programele revoluționarilor de la 1848: „Prințișile noastre pentru reformarea patriei”, „Manifestul Ţarei Române”, publicat în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, copia pe mătase a Proclamației de la Islaz, „Dorințele partidei naționale în Moldova” — program editat la Cernăuți de Mihail Kogălniceanu. În încheierea temei au fost expuse: porunca ocîrmuirii pentru prinderea lui popa Radu Șapcă din Celei, cunoscut revoluționar, hotărîrea comisiei de judecată din 1849 care stabilește menținerea la arest a lui Costache Manega, comisar al revoluției din Caracal, părtaș la arderea Regulamentului organic, și a lui Iancu Ionașcu, comisar al revoluției la Slatina. Tot aici vizitatorul poate vedea copia steagului revo-

luționarilor din Slatina, pe care se citesc cuvintele: „*Frăție, dreptate, Județul Olt, orașul Slatina*”. În vitrine se află: tomurile I și IV ale „Magazinului istoric pentru Dacia”, lucrare ce contribuie la pregătirea ideologică a revoluției, discursul „Românii și ungurii” restit de Simion Bărnuțiu la 1848 și tipărit în 1867, facsimilul după lista celor 27 de dorobanți din județul Olt care au slujit în tabăra lui Măgheru de la Riureni, arme de epocă și medalia bătută la aniversarea centenarului revoluției, în 1948. Prezentarea revoluției române de la 1848 în muzeul din Slatina se încheie cu un citat din lucrarea lui Nicolae Bălcescu, *Mersul revoluției în istoria românilor*, în care marele revoluționar democrat arată: „*Revoluția românească de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și fără viitor, fără altă cauză decît voința întâmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană... Revoluția europeană fu ocazia, iar nu cauza revoluției române... Causa ei se pierde în negura veacurilor. Uneltorii ei sînt 18 veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși*”.

După 1848, în condițiile zguduirii puternice a bazelor orînduirii feudale, forțele democratice și patriotice au militat cu putere, atît în țară cît și în străinătate,

pentru înfăptuirea unității statale, unirea constituind una din cerințele vitale ale dezvoltării societății românești. Apar o serie de publicații în țară și străinătate care militează pentru unire, expuse în fotocopie: „România viitoare”, „Junimea română”, „Românul”, „România literară”, „Vocea Oltului”, „Steaua Dunării”. Activitatea intensă desfășurată de către patrioții români a făcut ca, la Congresul de pace de la Paris, marile puteri europene să hotărască în 1856 consultarea poporului român, în cadrul unor adunări formate din reprezentanți ai tuturor claselor, asupra viitorului Principatelor dunărene. Ideea Unirii Principatelor a fost puternic sprijinită de o serie de personalități politice și culturale europene. Puterile europene au fost pentru sau împotriva Unirii în funcție de interesele lor politice. În perioada alegerilor de deputați în divanurile ad-hoc, cluburile unioniste din Slatina și Caracal au desfășurat o activitate intensă în favoarea unirii, ele nesupunându-se ordinului caimacamului de a-și înceta activitatea. Unul din conducătorii mișcării unioniste din Slatina era Iancu Ionașcu, fostul comisar de propagandă în timpul revoluției de la 1848. Tot acum, desfășoară o intensă activitate în județul Olt, în favoarea unirii, Tănase Constantin, care este arestat de două ori în 1856, sub învinuirea că propaganda unionistă aduce „*mintire orînduvelilor soțiale*”. În urma activității desfășurate de cluburile unioniste au fost aleși în Divanul ad-hoc al Țării Românești deputații Iancu Ionașcu, de către lucrătorii și meșteșugarii din Slatina, și Tănase Constantin, de către țărani pontasi din județul Olt. La Caracal lucrătorii și meșteșugarii l-au ales pe Ion Dimitriu, iar țărani pontasi pe pontasul Marin Pircălăbescu din satul Rotunda. La lucrările Divanului ad-hoc vor mai participa Ion Solomon, prefectul județului Olt, paharnicul C. Văleanu și Ioan Slăvițescu, ca reprezentanți ai claselor suprapuse. În cadrul temei au fost expuse: fotografiile deputaților țărani din Divanul ad-hoc al Moldovei, fotografia care înfățișează deschiderea Divanului ad-hoc al Țării Românești, fotocopia declarației deputaților clăcași, prezentată în Divanul

Participarea României la primul război mondial

ad-hoc al Țării Românești de către Tănase Constantin, fotografia lui Iancu Ionașcu, fotocopiile tablourilor *Votul de la 24 ianuarie 1859* și *Hora Unirii la Craiova* ale lui Th. Aman. La loc central a fost expusă fotografia color a lui Alexandru Ioan Cuza, apoi fotografia unui steag domnesc din epoca Unirii, fotocopia gravurii cunoscută sub numele de „*Manevra generală de la 23 august 1859*”, fotocopia cererii locuitorilor orașului Caracal adresată lui Al. I. Cuza pentru crearea portului Corabia, fotografia sigiliului Principatelor Unite Române din 1862. Alte fotografii înfățișează solemnitatea deschiderii Adunării Țării Românești în 1859 (după o litografie de Danielis) și sosirea domnitorului Cuza la București la 29 februarie 1860 (tot după o litografie de Danielis). Tot aici s-a expus fotocopia proclamației adresată de Cuza, la 11 decembrie 1861, poporului român, anunțându-i înfăptuirea unirii depline și definitive. Două panouri speciale au fost dedicate importantelor reforme înfăptuite în timpul domniei lui Alexan-

Făurirea Partidului Comunist Român, 8-12 mai
1921

dru Ioan Cuza și convențiilor încheiate de statul român în perioada Unirii, care oglindesc strădania domnitorului de a consolida statul român pe plan european, de a slăbi suzeranitatea otomană. În vitrină au fost expuse unele documente originale sau facsimile între care: lucrarea lui Elias Regnault *Histoire politique et sociale des Principautés danubiennes*, editată la Paris în 1855 pentru sprijinirea ideii Unirii în apusul Europei, Congresul de la Paris, protocoalele și tratatul de pace (lucrare editată la București în 1856), facsimilul hotărârii Adunării ad-hoc a Moldovei din 1857, facsimilul documentului prin care prefectul județului Olt face cunoscut Ministerului de Interne alegerea lui Tânase Constantin ca deputat în Adunarea ad-hoc, Legea asupra instrucțiunii din 1856, manuale școlare editate în 1861, *O pagină a vieții mele* de N.T. Orășanu, lucrare editată în 1861, Legea rurală din 1864. Într-o a doua vitrină

vizitatorul poate admira obiecte care au aparținut domnului Alexandru Ioan Cuza sau din epoca Unirii, între care și aparate muzicale mecanice.

În perioada 1866-1876, așa cum se vede într-un panou expus în continuare, statul român continuă politica de întărire a independenței față de Turcia încheind noi tratate și convenții politice, telegrafico-poștale și comerciale.

Cucerirea independenței de stat a României a fost — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — „*Rezultatul luptei eroice a armatei române împotriva Imperiului otoman, al voinței ferme de libertate și nealiniere a poporului nostru, care și-a dovedit încă o dată marea capacitate de luptă. Dobândirea independenței naționale a dat un nou și puternic impuls dezvoltării economice și sociale a țării, a exercitat o profundă înrădire asupra întregii evoluții istorice a țării*”.

Datorită poziției sale geografice, teritoriul județului Olt va căpăta încă de la începutul Războiului de independență un loc important în planurile strategice ale comandamentului român, privind pregătirea și desfășurarea operațiilor militare la sud de Dunăre. Orașul Slatina, legat prin cale ferată de Capitală și de Oltenia, a devenit, de altfel ca întregul teritoriu al județului, un important centru de tranzit și de concentrare a numeroase unități militare românești și rusești, de mijloace materiale dirijate spre Dunăre, pentru a împiedica pătrunderea turcilor la nordul fluviului, acoperind deplasarea armatelor rusești pentru a pregăti trecerea acestuia de către armata rusă și apoi de către armata română. Depozite de armament și muniții s-au organizat la Slatina și Piatra-Olt. În vara anului 1877 au fost create spitale pentru răniți la Slatina (în casele Varipati, Turianu, Izvoranu și la Spitalul județean care funcționa în chiliile schitului Sopotu), Piatra Olt și Caracal. La Slatina, în zăvoiuștii Oltului, armata rusă și-a pregătit plutele și pontoanele, care apoi au fost coborâte pe Olt și pe Dunăre, sub protecția artileriei românești de la gura Oltului, până la Zimnicea, pe unde a trecut Dunărea.

O hartă așezată central înfățișează desfășurarea Războiului de independență.

Începutul activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu

De o parte și de alta a hârtii se văd mai multe fotografii și fotocopii: telegrama din 9 iulie 1877 a marelui duce Nicolae adresată domnitorului Carol, trecerea unor unități ale armatei române peste Dunăre la Corabia, podul de pontoane construit de militarii români la Siliștioara, lângă Corabia, pe unde armata română a trecut la sudul Dunării acoperindu-se de glorie în luptele din Bulgaria, comandamentul armatei române deplasându-se spre Plevna, cartierul general al armatei române de la Porodim lângă Plevna, planurile bătăliilor de la Plevna, Rahova și Vidin. Mari fotografii color înfățișează atacurile de la Grivița, cucerirea steagului cavaleriei turcești și capitularea Plevnei. Tot aici a fost expus un raport al colonelului Gorjan August, comandantul Regimentului 3 Dorobanți din Slatina, cu privire la lupta din ostrovul Canapa de pe Dunăre, ce a avut loc în ziua de 11 august 1877 între compania a 5-a din regimentul său și turci, aceștia fiind înfrinți. O hartă a principalelor localități din toate teritoriile locuite de români unde și-au desfășurat activitatea societăți și comitete pentru sprijinirea luptei armatei române și un grafic ce redă sprijinul material acordat de populația județului Olt scot în evidență efortul entuziast al întregului popor român (inclusiv al locuitorilor județului Olt) pentru cucerirea

independenței de stat a României. Din grafic, vizitatorul află că populația județului a pus la dispoziția armatei, pentru transport, 44 877 care, 6 496 animale pentru hrană, iar în luna octombrie 1877 numai locuitorii din câteva sate au adunat 2 480 lei pentru procurarea de puști. În vitrine au fost expuse numeroase arme folosite de armata română, de cea rusă ori capturate de la turci, obiecte care au aparținut unor participanți la Războiul de independență, fotografii originale și livrete de recunoaștere ale unor veterani din județ, decorații, medalii comemorative, „Monitorul oastei” din 1877, lucrarea *Războiul neatinării* scrisă de căpitanul Gheorghe Varlaam Ghițescu, comandantul companiei 1 din Regimentul 3 Dorobanți din Slatina în marea bătălie de la Smîrdan, lucrarea *Rebelul orientale ilustratu*, tipărită la Graz în 1878, fotocopii ale unor tabele cu propuneri de decorare a ostașilor Regimentului 3 Dorobanți întocmite de comandantul regimentului, colonelul Gorjan August, pentru eroismul acestora în acțiunile de luptă la care a participat unitatea în jurul Vidinului. Tot în vitrină a fost expusă revista „L'Illustration” din 22 septembrie 1877, cu desenul lui M. Lauçon „Trecerea Dunării de către români pe la Corabia”. Prezentarea războiului pentru independență se încheie cu un panou dedicat relațiilor diplomatice stabilite de

Începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, la 23 August 1944

România la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

În perioada care a urmat cuceririi independenței, România s-a dezvoltat din punct de vedere economic. Apar întreprinderi industriale mai ales în ramurile alimentară, textilă, forestieră și extractivă. S-a dezvoltat rețeaua căilor ferate, în general transporturile și telecomunicațiile. În agricultură s-au introdus unelte și mașini perfecționate. Țărănimia continuă însă să folosească plugul de lemn. Crește numeric clasa muncitoare. În condițiile pătrunderii relațiilor capitaliste în agricultură, ale menținerii unor rămășițe feudale și ale lipsei de pământ pentru majoritatea țărănimii, s-a intensificat exploatarea acesteia. Intensificarea exploatarea a dus la ascuțirea luptei clasei muncitoare și țărănimii împotriva exploatarelor. Puternice răscoale țărănești au zguduit județul și Olt la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului

al XX-lea, culminând cu răscoala din 1907. În această perioadă, ca urmare a pătrunderii ideilor socialiste în România, a înarmării ideologice a clasei muncitoare, s-a creat, în 1893, primul partid politic al muncitorilor din țara noastră — P.S.D.M.R. A continuat lupta de eliberare a românilor din teritoriile aflate sub dominație străină pentru a se uni cu statul român, independent. Această aspirație de veacuri a românilor din toate teritoriile românești se va împlini în anul 1918.

Prin hărți, texte, fotografii, facsimile, obiecte originale a fost prezentată în muzeu dezvoltarea economico-socială din această perioadă. Pe panouri, vizitatorul poate vedea harta dezvoltării economice a României între 1878—1914, fotografiile sau planurile unor fabrici create în orașele județului ca: planul din 1881 care atestă existența „unui ferestru cu aburu la Slatina”, planul din 1889, pentru construirea unui abator, fotografia fabricii de cherestea T.H. Raux creată în 1892 la Slatina și a morii „Olteanca” din 1894, cheiul portului Corabia în 1895, strada „Lișcani” din Slatina în 1900, piața și bilciul orașului Slatina în 1906, strada „Caracala” din orașul Caracal la începutul secolului XX, moara „Aluta” din Slatina pusă în funcțiune în 1913. Altă categorie de imagini redă aspecte din dezvoltarea urbanistică a orașelor județului: un plan de sistematizare a unor străzi din Slatina în 1889, interiorul uzinei hidroelectrice din Slatina, dată în folosință în 1911, palatul administrativ al județului Olt construit în 1866, vechea primărie a Slatinei și noul sediu al acesteia construit în 1906. În vitrine au fost expuse numeroase fotografii originale, monede, medalii, piese privind istoria tehnicii, obiecte din import, din care menționăm doar câteva: fotografia originală înfățișând începutul lucrărilor de construire a podului metalic peste Olt la Slatina care s-au desfășurat între 1888—1892, albumul fotografic al orașului Slatina, din 1906, un aparat telefonic suedez din 1892 și un altul de la începutul secolului al XX-lea folosit în gara orașului Slatina, un contor electric pentru curent continuu, cărbuni pentru lămpile cu arc voltaic folosite la iluminatul Sla-

tinci la începutul secolului al XX-lea monede românești emise după cucerirea, independenței, primul aparat pentru proiectie cinematografică marca „Kok”, folosit în orașul Slatina și în județul Olt din 1914.

În succesiune logică a fost prezentată în continuare tema „Crearea P.S.D.M.R. în 1893”, prin numeroase fotografii, fotocopii și mulaje ale unor publicații: fotocopia ziarului „Lucrătorul român” din 1872, organ al Asociației generale a lucrătorilor din România, fotografiile ale primilor conducători ai mișcării socialiste din România între care Constantin Dobrogeanu-Gherea, fotocopia lucrării „Ce vor socialistii români”, primul program al mișcării socialiste din țara noastră din 1886, fotocopia ziarului „Munca” cu programul P.S.D.M.R. adoptat la Congresul de constituire din 1893, fotografia participanților la cel de-al doilea Congres al partidului, din 1894, insigna originală cu panglici roșii a Societății meseriașilor „Oltul” din 1891, fotografia originală a membrilor Societății meseriașilor din Slatina făcută în ziua de 13 mai 1896, colaj de articole din ziarul „Lumea nouă” privind crearea de cluburi socialiste la sate în județul Olt și activitatea acestora, harta cluburilor socialiste existente la sate în 1899 în județ, fotografia înfățișând lupta care a avut loc în gara Slatina la 11 iunie 1899 între țărâtimea răscolită și armată, articolele „Măcelul de la Slatina” și „Partidul muncitorilor către sătenii din Olt, Romani și Teleorman” apărute în ziarul „Lumea nouă” după lupta amintită, fotocopia raportului președintelui comisiei interimare din comuna Bircii (în prezent sat al localității Scornicești) care menționează activitatea membrilor clubului socialist cu ocazia alegerilor pentru consiliul comunal din 28 iulie 1900. În continuare, a fost prezentată răscoala țărănească din 1907. Alături de o fotografie color a cunoscutului tablou al lui Octav Băncilă, 1907, este expusă o hartă a județului Olt cu comunele răscolite, fotocopia telegrammei prefectului județului către Ministerul de Interne, care anunța începutul răscoalei la 12 martie 1907, fotocopiile altor telegrame care oglindesc amploarea răscoalei în județul

ROMANIA IN ANII REVOLUTIEI POPULARE-DEMOCRATICE 1944-1947

TOVARASUL NICOLAE CEAUSESCU
IN FRUNTEA REGIONALEI PCR OLTEA

România în anii revoluției populare democratice
1944-1947

nostru și reprimarea acesteia, fotografiile unor participanți la răscoală din județul Olt, articolul „România muncitoare și răscoalele țărănești”.

Tema „Refacerea organizatorică a partidului clasei muncitoare în 1910” a fost ilustrată prin numeroase documente: fotocopia unui articol apărut în ziarul „România muncitoare”, în care se informează cu privire la organizarea unui cerc „România muncitoare” la Slatina în 1905, articolul apărut în același ziar în 1906 cu titlul „Prima noastră conferință”, fotografia participanților la Congresul Partidului Social Democrat din 1910, articolul apărut în „România muncitoare” din 7 februarie 1910 cu titlul „Congresul Partidului Social Democrat”, fotografiile unor conducători ai mișcării socialiste din această perioadă: Alexandru Ionescu, Ștefan Gheorghiu, I.C. Frimu, Dumitru Marinescu, steagul tricolor original al filialei Slatina a Societății ceferiștilor „Expresul”, fondată la 1 mai 1912.

Luptei naționale și sociale a românilor din teritoriile aflate sub dominație străină și mișcării memorandiste i s-a acordat în expoziție locul cuvenit. Au fost expuse:

Marile ctitorii ale „Epocei Nicolae Ceauşescu”

fotocopia statutului „Asociaţiei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român”, tipărit la Sibiu în 1874, prima pagină a „Memorandumului”, fotografia delegaţiei, formată din 300 de români, care a dus „Memorandumul”, la Viena, fotografia dr. Ioan Raţiu (1828—1902), fotografia unei demonstraţii de sprijin a acţiunii memorandiste care a avut loc la Bucureşti, organizată de Liga culturală, facsimilul scrisorii din 14 iunie 1892 adresată de cetăţenii Oltului, întruniţi la Slatina, doctorului Ioan Raţiu, preşedintele Partidului Naţional Român, pentru sprijinul acţiunii memorandiste, steagul „Ligii culturale”, care a creat la Slatina una dintre primele şi cele mai active secţii, mlaful notei informative a Prefecturii Capitalei din 28 iunie 1915 în legătură cu mitingul naţional organizat de mai multe societăţi şi ligi patriotice pentru sprijinirea luptei necesare înfăptuirii unirii tuturor teritoriilor româneşti într-un singur stat.

În sala a 7-a este prezentată făurirea statului naţional unitar român.

România a participat la primul război mondial declanşat în anul 1914, alături de Rusia, Anglia şi Franţa, nu pentru acaparea de teritorii ci pentru dezro-

birea românilor aflaţi sub dominaţia străină, pentru dezlăşirea unităţii sale naţionale. Un spaţiu corespunzător s-a acordat participării unităţilor militare din judeţul Olt la război, luptelor pentru apărarea liniei Oltului în faţa armatelor germano-austro-ungare pătrunse în Oltenia. Au fost expuse: textul tratatului încheiat de România cu puterile Antantei la 4/17 august 1916, ziarul „Universul”, cu articolul „România a declarat război Austro-Ungariei”, o fotografie înfăţişând pătrunderea armatei române în Transilvania prin trecătorile Carpaţilor, două fotografii originale care îi redau pe ostaşii Regimentului 3 Dorobanţi din Slatina înainte de a pleca pe front în august 1916. Regimentul a fost trimis pe frontul din Dobrogea unde, între 3—5 septembrie, a rezistat eroic la Giatri-Bair unui inamic superior numeric. La 23 septembrie, în urma unui atac prin surprindere, a reuşit să cucerească mai multe poziţii inamice, apoi, retrăgându-se la Irinezul Mare, a rezistat din nou tuturor atacurilor inamice. În refacere la Ianca, în judeţul Brăila, s-a unit cu Regimentul 19 Română, formând Regimentul 3/19, sub comanda colonelului Florescu Gheorghe. La parte la luptele de la Neajlov pentru

Județul Olt în „Epoca Nicolae Ceaușescu”

apărarea Bucureștiului și la luptele din Moldova, în sectorul Panciu Mănăstirea. Peste tot regimentul a luptat vitejește, pierzând 1 200 de oameni, morți și răniți. În războiul pentru întregirea neamului, numai din județul Olt au fost mobilizați cca 30 000 oameni. Au căzut morți sau au fost dați dispăruți din aceștia 6 836, iar 707 au rămas invalizi. Alte fotografii înfățișează podul de peste Olt, de la Slatina, distrus în 1916 pentru a împiedica înaintarea inamicului, scene din luptele de la Mărăști și Mărășești, harta României cu desfășurarea operațiunilor militare, arme, între care o sabie pe lama căreia sînt gravate cuvintele: „*Promoției făuritorilor păcii balcanice*”, decorații, brevete pentru decorații primite de locuitorii județului participanți la război pentru faptele de vitejie săvîrșite, obiecte care au aparținut căpitanului Morjan Dumitru din Slatina, căzut eroid în luptele de la Valea Zăbrănciorului, cota 368, la 21 august 1917: sabia, binoclul, chipiul, semnul de recunoaștere pe care-l purta la gît, mai multe decorații, o pipă de porțelan, o carte cu autograful său. Un obiect deosebit este scrisoarea pe coajă de mesteacăn realizată de sublocotenentul Diaconu Ștefan pe frontul din munții Oituzului, în octombrie 1916, și trimisă părinților săi din comuna Vlaici (Olt). Tot aici au fost expuse numeroase fotografii originale cu

aspecte de la dezvelirea monumentului Ecaterinei Teodoroiu, ridicat în 1925 la Slatina de foștii săi camarazi de arme din Regimentul 43/59 infanterie, în care se contopiseră, după luptele din Oltenia, rămășițele regimentelor 43 infanterie din Slatina, 18 infanterie Gorj și 59 infanterie Lupeni.

„*Unirea de la 1918 — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — a răspuns cerințelor și legilor obiective ale dezvoltării sociale, bazîndu-se pe realități fundamentale cum sînt originea și limba comună, identitatea de interese și aspirații ale întregului popor, dornic să trăiască într-o singură țară*”. Pe un fundal care înfățișează Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia au fost expuse: un grafic ce ilustrează destrămarea Imperiului austro-ungar, proclamația „*Către Națiunea Română*” dată de Consiliul Național Român, actul de convocare a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 7 noiembrie 1918, Declarația de independență adoptată de Comitetul executiv al Partidului Național Român la 18 octombrie 1918, extras din stenograma ședinței din 1 decembrie 1918 a Adunării Naționale de la Alba-Iulia care a proclamat unirea cu România, ziarul „*Adevărul*” din 2 decembrie 1918 cuprinzînd Declarația Partidului Social Democrat din Transilvania cu privire la unirea cu România, fotografiile

delegațiilor Galiului și Ineului la Alba-Iulia, ziarul „Alba-Iulia” din 3 decembrie 1918, organ al unității naționale, fotografia sălii în care s-a votat unirea la Alba-Iulia, un aspect de la festivitatea primirii la București a delegației care a adus vestea unirii Transilvaniei cu România, ziarul „Socialismul” ce cuprinde „Declarația” Partidului Social Democrat din România cu privire la crearea statului național român, fotografia delegației României la lucrările Conferinței de pace de la Paris din 1919, textul tratatului de pace încheiat cu Austria la Saint-Germain în 10 septembrie 1919, prin care s-a recunoscut unirea Bucovinei cu România, textul tratatului de pace încheiat la 4 iulie 1920 cu Ungaria, la Trianon, care a recunoscut unirea Transilvaniei cu România. La loc central s-a așezat harta administrativă a României după 1918. În continuare s-au expus: fotografia primei Adunări a deputaților României Mari din 1920, fotocopiile foilor de titlu ale unor legi care au consolidat statul național unitar român: Legea agrară pentru Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Constituția din 1923, Legea pentru unificarea administrativă, Legi muncitorești, titluri de proprietate și o fotografie privind aplicarea reformei agrare din 1921 în comuna Scornicești. Un text subliniază faptul că, și după reforma agrară din 1921, în județul Olt, proporția familiilor de țărani care stăpâneau mai puțin de 5 ha continuă să fie de 89,84% depășind media generală pe țară, iar marile proprietăți de peste 250 ha continuau să ocupe 40% din suprafața județului.

Sala a 8-a a fost afectată perioadei 1920—1940. Situația deosebit de gravă a maselor muncitoare, a clasei muncitoare și a țărănimii — ca urmare a distrugerilor provocate de război, a jafului practicat de armatele de ocupație, a tergiversării înfăptuirii reformei agrare în unele comune, a exploatării din partea claselor suprapuse — a ascuțit nemulțumirile celor exploatați, a dat naștere în primii ani după război la numeroase acțiuni grevești și frământări țărănești în întreaga țară, care se vor înmulți în anul 1920 și vor culmina cu greva generală din octombrie

1920. Greve au loc și la Slatina, la moara „Olteanca”, la Caracal și Corabia. Guvernul burghezo-moșieresc organizează numeroase acte de represiune împotriva socialiștilor: percheziții la domiciliile acestora, arestări samavolnice, confiscarea materialelor de propagandă socialistă, arestarea conducătorilor grevei generale din octombrie 1920. Această perioadă de avânt revoluționar este înfățișată în expoziția noastră prin fotocopii și publicații originale: fotografia muncitorilor de la Atelierul mic C.F.R. din Slatina, în hala de reparat locomotive, fotocopia ziarului „Cuvîntul socialist”, organ al mișcării socialiste și sindicale din Oltenia, raportul poliției orașului Slatina din 24 aprilie 1920 către prefect, în care se informează în legătură cu arestarea lui Sirbu I. Marin, lucrător la atelierul C. F. R., învinuirea că „a fost găsit de Dl. Comandant al Gării Slatina făcînd propagandă printre funcționarii C.F.R.”, informarea Brigăzii Speciale de Siguranță de la Caracal, din 14 mai 1920, către prefect în legătură cu perchezițiile organizate la domiciliile socialiștilor și cu materialele de propagandă socialistă confiscate, broșura originală „Scrisori către țărani” difuzată de către socialiști din Slatina în comunele din jurul orașului și confiscată de jandarmerie, manifestul original „Veste bună de la socialiști”, difuzat între muncitorii greviști de la moara „Olteanca” din Slatina în 1920, confiscat de către poliție, broșura originală „Programul Partidului Socialist din România” 1920, mulajul ordinului primului procuror de la Caracal din 22 octombrie 1920 către șeful poliției gării Piatra-Olt pentru arestarea muncitorilor care au condus declanșarea grevei la C. F. R. Piatra-Olt. Discuțiile care au avut loc în această perioadă în secțiile Partidului Socialist din Caracal, Corabia, Slatina au contribuit la clarificarea masei membrilor partidului, la hotărîrea acestora de a transforma partidul socialist în partid comunist. „Răspunzînd necesităților obiective ale dezvoltării noastre — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezentanții socialiștilor români hotărîsc, la Congresul din mai 1921, prin vot unanim, transformarea partidului socialist

În *Partidul Comunist Român; prin aceasta se ridică pe o treaptă superioară activitatea detașamentului de avangardă revoluționară al clasei muncitoare din România*". Momentul fărâșirii Partidului Comunist Român este prezent în expoziție printr-o hartă pe care sînt marcate secțiunile Partidului Socialist Român care au trimis delegați la Congresul din 8—12 mai 1921, între care au fost și Marin Popa de la Corabia și Gr. Niculescu-Bebică de la Caracal, ordinea de zi a congresului, facsimilul ziarului „Socialismul” unde s-a publicat desfășurarea lucrărilor Congresului din zilele de 8 și 9 mai 1921, fotocopia ordinului de dare în judecată a lui Marin Popa, delegatul secțiunii socialiste de la Corabia, care a votat la congres pentru transformarea partidului socialist în Partidul Comunist Român, fapt pentru care a fost învinuit de crimă de „primejduire a siguranței statului”, fotocopia documentului în care autoritățile represive consemnează măsurile luate pentru scoaterea în afara legii a P.C.R. și a altor organizații revoluționare în 1924, fotografia membrilor organizației „Prietenii naturii” de la Corabia din 1923, fotografia unui grup de uteciști în parcul de la Caracal, la 1 mai 1925.

În continuare — prin texte, tabele, grafice, fotocopii, ilustrate, fotografii originale, ziare și alte publicații originale, piese tridimensionale — este prezentată dezvoltarea economică și social-politică în perioada anilor 1920—1940. Se remarcă tabloul membrilor primului Consiliu de administrație al Camerei de comerț și industrie din Slatina, ilustrațiile cu aspecte din orașele județului, exemplare ale revistei „Facla”, fotografia portului Corabia, fotografia fabricii de cherestea „Carpatina” din Slatina și a morii „Aluta”, fotografiile originale ale membrilor societății de ajutor „Expresul” și diplomele originale ale membrilor acestei „societați a personalului C.F.R. din România Mare”, un costum de membru al corpului diplomatic care a aparținut lui Nicolae Titulescu și fotografia casei sale din comuna care-i poartă numele, din județul Olt, ziare ce au apărut în orașele județului între care se văd:

„Oltul”, „Liga Oltului”, „Gazeta Oltului”, „Romanatul”. Cîteva mărturii privesc viața școlară: stengul liceului „Radu Groceanu” din Slatina și revistele școlare — „Școala noastră”, revista învățătorilor din Olt și „Făclia”, revista corpului didactic primar din Romani. Tot în această parte a expoziției, vizitatorul mai poate vedea două aparate de radio din primele tipuri folosite în România, plăci de patefon cu cîntece foarte apreciate în epocă, fotografii originale de familie ale unor oameni de cultură cum au fost Ion Minulescu sau pianistul Dinu Lipatti.

Sala a 9-a a fost dedicată prezentării vieții și activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pe primul panou, după un scurt text introductiv, pe un fundal fotografic care înfățișează satul Scornicești din județul Olt în anii 1918—1920, se văd fotografia părinților, Alexandra și Andruță Ceaușescu, pagina din Registrul de stare civilă pentru nașcuți, în facsimil, în care este înregistrată nașterea tovarășului Nicolae Ceaușescu la 26 ianuarie 1918, macheta casei din comuna Scornicești unde s-a născut tovarășul Nicolae Ceaușescu, fotografia școlii de la Scornicești în care a învățat în primii ani ai copilăriei. Panoul următor a fost dedicat începutului activității revoluționare, încă de la vîrsta de 13 ani. O fotografie înfățișează pe tînărul comunist Nicolae Ceaușescu la începutul activității revoluționare. Alte fotografii redau Bucureștiul anilor 1929—1933 și casa din strada Vasile Lascăr în care a locuit tovarășul Nicolae Ceaușescu la venirea sa în Capitală. Pe o pagină originală a revistei „Realitatea ilustrată” se văd fotografii din timpul grevei de la Grivița din februarie 1933 și din timpul judecării procesului de la Craiova în 1934, intentat conducătorilor ceferiști și petroliștilor arestați în urma grevelor. Un raport al poliției din Craiova, expus în fotocopie, informează în legătură cu arestarea comunistului Nicolae Ceaușescu de către organele represive din Craiova, pe cînd încerca să pătrundă în sala Consiliului de război al Corpului 1 Armată unde se judeca procesul conducătorilor muncitorimii române,

pentru a aduce protestul muncitorilor din București și a cere eliberarea conducătorilor ceferiști și petroliști arestați. Organele de anchetă, neputându-i dovedi vinovăția, l-au eliberat. Numeroase documente expuse în continuare menționează bogata activitate revoluționară desfășurată în anii 1934—1935 în județele Argeș, Prahova, Dâmbovița, Mehedintți, unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a îndrumat tineretul pe făgașul luptei antifasciste, împotriva exploataării, pentru apărarea libertăților democratice. Un panou special a fost dedicat prezentării procesului de la Brașov, judecat în vara anului 1936 în fața Consiliului de război al Corpului 5 Armată, în care au fost implicați mai mulți comuniști și antifasciști. Din documentele expuse — cum este fotocopia procesului-verbal încheiat la 30 mai 1936 de către președintele Consiliului de război al Corpului 5 Armată și din articolele publicate în unele ziare, ca cele apărute în „Cuvîntul liber” — pe care le-am expus sub formă de mulaj — se desprinde atitudinea revoluționară, acuzatoare a comunismului Nicolae Ceaușescu în timpul procesului, atitudine ce i-a atras cea mai grea condamnare. Din august 1936 pînă în decembrie 1937, în urma condamnării de la Brașov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost internat la închisoarea Doftana a cărei fotografie se vede în expoziție. La închisoarea Doftana, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a situat în fruntea luptei pentru introducerea regimului politic, manifestînd o atitudine intransigentă față de samavolpicile administrației, așa cum rezultă din fotocopia unui raport al gardienilor, din februarie 1937, aflată în expoziție.

Un moment culminant al luptei democratice conduse de partidul comunist împotriva fascismului și a războiului, pentru apărarea integrității teritoriale a patriei împotriva tendințelor revizioniste ale Germaniei hitleriste l-a constituit marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia au avut un rol deosebit tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu). Pe un mare fundal fotografic ce redă un aspect de la manifestația de la 1 mai 1939,

în expoziție se văd fotografiile tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Petrescu (Ceaușescu) din 1939, fotocopiile unor documente ce evidențiază caracterul antifascist și antirăzboinic al manifestației, răsunetul său peste hotare. Tot aici vizitatorul poate vedea o fotografie de la o adunare antifascistă și antirevizionistă desfășurată în 1939 în piața orașului Slatina.

Ultimul panou din această sală a fost dedicat declanșării celui de-al doilea război mondial de către Germania hitleristă și Italia fascistă, pierderilor teritoriale suferite de România în urma Dictatului de la Viena (1940). Mai multe fotografii cu aspecte de la puternicele manifestații împotriva Dictatului de la Viena, care au avut loc în diferite localități din țară, articole din presa timpului expuse în fotocopie, alături de o hartă a României pe care se văd „cesiunile” teritoriale din 1940, texte explicative scot în evidență dezaprobarea maselor populare față de politica de capitulare a camarilei regale, hotărîrea poporului de a apăra granițele țării.

Sala a 10-a începe cu prezentarea „Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă” de la 23 August 1944.

Pe un prim panou se văd fotocopiile și fotografiile, mulaje de manifeste difuzate de comuniști, care oglindesc viguroasa rezistență antifascistă a maselor populare din țară și din județul Olt împotriva regimului antonescian, a trupelor germane, opoziția față de războiul antisovietic, dorința de alianță cu statele coaliției antihitleriste. Între măturile expuse se află fotocopia unui raport al organelor represive din decembrie 1940 din care se desprinde sprijinul acordat de comuniștii din orașul Caracal comuniștilor și antifasciștilor internați în lagărul organizat în acest oraș, fotocopia unui alt raport care informează în legătură cu opoziția populației comunei Priseaca față de hotărîrea de a fi adusă în sat o subunitate a armatei germane, fotocopia unui raport al siguranței antonesciene din care se desprinde atitudinea antihitleristă a populației orașului Corabia în 1943.

O fotografie îl înfățișează pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în lagărul de la Tg. Jiu.

Insurecția de la 23 August 1944 și participarea României la războiul anti-hitlerist au fost prezentate pe larg în muzeu prin numeroase fotografii, fotocopii, documente originale, piese tridimensionale (uniforme, arme, decorații, obiecte folosite în războiul antihitlerist de ostașii români). La loc central a fost așezată o hartă a desfășurării revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă începută la 23 August. Dintre numeroasele mărturii expuse se desprind ordinele de zi care citează eroismul ostașilor și ofițerilor Regimentului 3 Olt din Slatina în luptele pentru eliberarea Transilvaniei de la Dealul Sîngeorgiu și Oarba de Mureș, din zona Satu-Mare, pentru cucerirea masivului Tokai din Ungaria, pentru eliberarea orașului Turna din Cehoslovacia. Prin ordinul de zi al Diviziei a 11-a infanterie, vizitatorul este informat, între altele, cu privire la luptele de la Turna: „*În cursul nopții de 18/19 decembrie 1944, fiind atacat din mai multe direcții de un inamic mult superior și bogat dotat cu armament automat, Regimentul 3 Dorobanși, deși supus unui violent bombardament de artilerie, a rămas neclintit la datorie. Nici ofelul vrăjmaș, nici sălbaticele asalturi date de inamic... nu au putut trece peste hotărârea fermă de rezistență a gloriosului regiment*”. Alte unități militare din județul Olt, ce s-au distins în luptele de eliberare a patriei, a Ungariei și Cehoslovaciei, au fost Regimentul 21 artilerie din Slatina care a luptat pe toată durata campaniei, acțiunile Regimentului 3 Olt și Regimentul 19 infanterie Caracal. Pe toată durata războiului antihitlerist, Regimentul 3 Olt a dat un tribut de sînge în morți și răniți de 3 300 soldați, 109 subofițeri și 120 ofițeri, străbătînd un drum lung de peste 1.000 km de la Slatina pînă la localitatea Cehovce din Cehoslovacia, unde se găsea la 9 mai 1945.

Victoria insurecției de la 23 August 1944 a deschis calea unor profunde prefaceri revoluționare în patria noastră. În cursul ultimelor luni ale anului 1944 și în primele luni din 1945 au loc în județul

Olt, ca de altfel în întreaga țară, puternice lupte ale maselor populare conduse de comuniști pentru cucerirea puterii politice și instaurarea unui regim democratic. Programe, fotografii, fotocopii oglindesc numeroasele acțiuni ale maselor populare din județ. Au loc acțiuni de înlocuire a primarilor în mai multe comune din județ: la Vulturești, în plășile Văleni și Drăgănești. La 3 martie 1945, forțele democratice din Caracal și comunele vecine, înfruntînd cu curaj gloanțele reacțiunii, au instalat un prefect democrat. La Caracal, Balș, Corabia au fost instalați, de asemenea, primari democrați. Cu sprijinul dat de muncitorii de la întreprinderile din Slatina și Piatra-Olt, la Enoșești, Criva și în mai multe comune din plășile Văleni și Drăgănești, țărani și-au împărțit pămînturile moștorești. O fotografie ce înfățișează pe muncitorii șantierului naval Galați—Corabia, manifestînd pentru instalarea unui guvern al F.N.D., și fotografiile apărute alături de articole în ziarul „Înainte” din Craiova unde se dau știri despre adunările din Caracal la care masele populare, conduse de comuniști, au cerut instaurarea unui guvern democratic, constituie mărturii ale luptei populației județului pentru făurirea unui regim democratic. Lupta forțelor democratice a fost încununată de succes la 6 martie 1945 prin instaurarea guvernului muncitoresc-țărănesc condus de dr. Petru Groza. În contextul prezentării primei etape a revoluției populare, a fost marcată în expoziție Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945. În continuare au fost prezentate alegerile parlamentare din noiembrie 1946. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar al regionalei P.C.R. Oltenia, participă la campania electorală din județul Olt. Două fotografii îl înfățișează la mitinguri electorale organizate la Slatina. Fotocopiile mai multor articole apărute în ziarul „Înainte” informează cu privire la mitingurile și întîlnirile cu muncitorii și țărani din județ la care a participat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în campania electorală și ca deputat după victoria B.P.D. în alegeri.

Proclamarea Republicii Populare Române la 30 Decembrie 1947, eveniment

oglundit în expoziție prin fotografiile, fotocopiile, mulaje, a marcat încheierea procesului de cucerire a întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărâ-nimea și celelalte categorii de oameni ai muncii, a creat condițiile pentru trecerea la lichidarea puterii economice a burgheziei și moșierimii, pentru edificarea socialismului în România.

Pe panoul imediat următor a fost prezentată perioada anilor 1948—1965 de trecere la revoluția și construcția socialistă, perioadă în care au loc trei evenimente deosebite: fâurirea partidului unic al clasei muncitoare în februarie 1948, naționalizarea principalelor mijloace de producție și trecerea la cooperativizarea agriculturii și încheierea acesteia în aprilie 1962, evenimente prezentate prin numeroase fotocopii, ziare, mulaje, tablele cu întreprinderile naționalizate, fotografiile cu aspecte de muncă din primii ani după naționalizare.

În ultima parte a expoziției — **sala a 11-a** — a fost prezentată tema: Edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate în „Epoca Nicolae Ceaușescu — epoca celor mai rodnice împliniri din istoria poporului român”.

De la început se detașează o mare fotografie care-l înfățișează pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prezentînd raportul C.C. al P.C.R. la cel de-al IX-lea Congres al partidului, în iulie 1965, însoțită de un text ce evidențiază semnificația congresului și direcțiile de dezvoltare a României socialiste stabilite pentru viitor. Expoziția prezintă în continuare — prin numeroase fotografii color, mulaje, grafice, texte — aspectele majore ale vastei opere de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră și în județul Olt: Partidul Comunist Român — centrul vital al întregii națiuni, adoptarea Constituției R.S.R., alegerea întiului președinte al R. S. România la 28 martie 1974, perfecționarea continuă a democrației socialiste, participarea tot mai largă a poporului la elaborarea politicii interne și externe a statului nostru. Între mărturiile expuse se detașează un mare portret color care-l înfățișează pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul reagerii

sale în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, în martie 1985. O suită de imagini fotografice color redau vizitatorului câteva din grandioasele ctitorii ale „Epcii Nicolae Ceaușescu” — zidiri trainice ale României socialiste.

În această perioadă istorică scurtă, județul Olt a cunoscut cea mai impetuoasă dezvoltare din istoria sa. După 1965 au fost edificate platformele industriale de la Slatina, Balș, Caracal, Corabia, Drăgănești-Olt, Scornicești alcătuite din mari întreprinderi de interes republican ca: întreprinderile de aluminiu și de prelucrare a acestui metal, de produse carbonoase, de utilaj alimentar, de piese turnate din aluminiu și pistoane auto și Întreprinderea textilă de la Slatina, Întreprinderea de osii și boghiuri de la Balș, Întreprinderile de vagoane, anvelope și de industrializare a legumelor și fructelor de la Caracal, întreprinderile de fibre sintetice, de industrializarea sfeclei de zahăr și tăbăcăria minerală de la Corabia, filatura de bumbac și întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr de la Drăgănești-Olt, fabrica de piese și subansamble auto, întreprinderile de confecții, de bere și de brinzeturi de la Scornicești. În acești ani, Slatina a devenit de 60 de ori mai puternică industrial decît în 1965. Această impetuoasă dezvoltare industrială a Oltului este prezentată în muzeu prin mari fotografii color ale întreprinderilor menționate, prin grafice și vitrine cu produse. La loc central a fost așezată o hartă cu dezvoltarea industrială a județului Olt. Minunate realizări s-au obținut și în agricultura socialistă a județului în care-și desfășoară activitatea 136 cooperative agricole de producție, 11 întreprinderi agricole de stat, 9 asociații economice intercooperatiste și două stațiuni de cercetare. Acestea sînt deservite de 17 stațiuni de mecanizare a agriculturii care dispun de 7 224 tractoare, 2 265 semănători mecanice, 1 986 combine autopropulsate pentru păioase. Suprafața irigată în sistem național a județului este de 125 769 ha. An de an a crescut producția agricolă, vegetală și animală, s-a dezvoltat sectorul zootehnic, cel legumicol și cel pomiviticol. În expoziție, numeroase fotografii și grafice

înfățișează vizitatorului realizările obținute de oamenii muncii din agricultura județului. Ca urmare a realizărilor obținute în producția agricolă de către Comitetul județean Olt al P.C.R., de către oamenii muncii care lucrează în agricultura județului Olt, prin Decret prezidențial dat cu prilejul sărbătoririi „Zilei recoltei” la Slatina, în toamna anului 1986, județului Olt și primulul secretar al Comitetului județean al P.C.R. le-a fost conferit titlul de „Erou al noii revoluții agrare”. În continuare se văd în expoziție imagini fotografice din timpul numeroaselor vizite de lucru efectuate în județ de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în timpul cărora oamenii muncii care-și desfășoară activitatea în industria și agricultura județului au beneficiat de indicațiile și orientările de excepțională valoare teoretică și practică formulate de secretarul general al partidului. În acest context s-au obținut mari realizări și în ceea ce privește construcțiile de locuințe, dezvoltarea învățământului, științei și culturii. În perioada 1965—1985 s-au construit și dat în folosință în întregul județ 35 000 aparta-

mente și numeroase edificii social-culturale. În expoziție sînt ilustrate cele mai reprezentative realizări în acest domeniu prin mai multe grafice privind creșterea nivelului de trai la nivelul țării și în județul Olt, prin imagini fotografice ale unor noi cartiere din Slatina, Caracal, Corabia, Balș, Scornicești, Drăgănești-Olt și ale unor edificii social-culturale cum sînt: Casa de cultură a sindicatelor din Slatina, Casa de cultură a tineretului din Balș, Spitalul județean de la Slatina, Spitalul și Liceul agroindustrial de la Scornicești și prin formațiile laurate la Festivalul național „Cîntarea României”.

În ultima sală a expoziției, cea de-a 12-a, iese în evidență momentul „Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român”, eveniment politic de importanță majoră în viața poporului nostru, care a deschis patriei și județului Olt noi și însemnate perspective de dezvoltare spre noi culmi de progres și civilizație.

Cîteva grafice scot în evidență perspectivele dezvoltării județului Olt în următorii ani, pînă în 1990.

RÉSUMÉ

Les auteurs présentent l'exposition permanente d'histoire du Musée Départemental Olt de la ville de Slatina. L'exposition reflète l'histoire du Département de l'Olt dans le contexte de l'histoire de la Roumanie.

La thématique se déroule dans 12 salles où sont exposés des pièces originales et des matériels auxiliaires en faisant appel à des moyens muséotechniques adéquats.

Toutes les époques historiques sont illustrées dans l'exposition, depuis le paléolithique, le néolithique, l'énéolithique, l'époque préféodale et féodale jusqu'à l'époque moderne et contemporaine.

Dans l'article, on souligne les témoignages qui reflètent le processus d'éthnogenèse du peuple roumain et les moments de formation des États méditerranéens sur le territoire de notre pays: la Valachie, la Moldavie, la Transylvanie et le Banat.

Suivant les salles de l'exposition, les auteurs de l'article présentent aussi les autres moments fondamentaux de l'histoire du peuple roumain: la lutte contre l'occupation ottomane, les révolutions de 1821 et de 1848, l'Union des Principautés de 1859, la conquête de l'indépendance d'État en 1877, la création de l'État national unitaire roumain en 1918, l'apparition et le développement du mouvement ouvrier en Roumanie, la création du Parti Communiste Roumain en 1921, la révolution de libération social et nationale, antifasciste et antiimpérialiste déclenchée le 23 Août 1944, la construction de la société socialiste multilatéralement développée.

Une salle est dédiée à la vie et à l'activité révolutionnaire du camarade Nicolae Ceaușescu, né dans la commune de Scornicești (Département de l'Olt).

EXPOZIȚIA DE ARTĂ, „ȚĂRĂNIMEA — FORȚA SOCIALĂ REVOLUȚIONARĂ ÎN LUPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU LIBERTATE, UNITATE NAȚIONALĂ ȘI PROGRES SOCIAL, PENTRU EDIFICAREA SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA“

DECEBAL ȚOCA

Zămislit, în jurul coroanei carpatine, din simbioza daco-romană, poporul nostru și-a contopit întreaga existență cu permanenta luptă pentru apărarea gliei străbune, a bogățiilor sale materiale și spirituale create prin efortul neobosit al tuturor generațiilor care ne-au marcat istoria.

„Pe parcursul frământatei istorii a poporului român, țărănimea a constituit, timp de sute de ani, principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății; ea a jucat rolul hotărîtor atât în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cât și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței și neafirmării, pentru eliberare națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rîndul popoarelor lumii“.

Sînt cuprinse, în această teză formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, adevăruri esențiale pentru înțelegerea trecutului acestei puternice forțe sociale, pentru evaluarea obiectivă a rolului și locului pe care lumea satelor a reprezentat-o din cele mai vechi timpuri în istoria patriei.

Țărănimea a apărât vatra strămoșească la Posada, Rovine, Vaslui, Călugăreni și în multe alte memorabile locuri. Oastea cea mare a lui Mircea sau Ștefan, a lui Iancu de Hunedoara sau Vlad Țepeș, a lui Ioan Vodă cel Viteaz sau a lui Mihai — înfăptuitorul unirii din 1600, era oaste

de țară, din țărani formată. Țărani care mai tirziu au fost dorobanți și roșiori, consfințind independența României prin grele jertfe și pilduitoare fapte de arme la Grivița, Plevna, Vidin și Smirdan. Și tot ei, țăranii, au fost principalii eroi ai Mărăștilor, Mărășeștilor și Oituzului. Și tot ei s-au jertfit în numeroase răscoale și revoluții înscrise cu litere de foc în istoria patriei. Bobilna (1437), din perspectiva istorică a celor cinci veacuri și jumătate, rămîne un moment cu profunde rezonanțe semnificînd o culme a luptei țărânimii transilvănene pentru libertate și dreptate socială. Și la cîteva secole de acel 1437, 11.000 de țărani și-au jertfit viața, cu opt decenii în urmă, marcînd cea mai puternică ridicare la luptă împotriva nedreptății și exploatării. Așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, marea răscoală de la 1907 a consfințit *„rezultatul creșterii conștiinței țărânimii noastre, a setei ei străvechi de libertate și o viață mai bună. Răscoala a fost consecința unui regim ce se cerea înlăturat odată pentru toldeana. Răscoala din 1907 a fost semnalul ridicării țărânimii românești la luptă, alături de clasa muncitoare, de forțele progresiste ale societății, pentru răsturnarea vechii orînduiri, pentru crearea orînduirii celor ce muncesc în țara noastră“.*

Curajul și vitejia țărănilor români ridicăți împotriva nedreptăților sociale, asupra și exploatării, au găsit puternic ecou în opera oamenilor care au slujit și slujesc cultura românească. Alături de Caragiale, Vlahuță, Iorga, Rebreanu,

Imagine din expoziție

Coșbuc, Argezi, în al căror scris regăsim atât de veridic și pilduitor pe țărânul român, minuatori de seamă ai penelului sau daltei și-au adus, prin lucrări de înaltă valoare artistică, prinos evocator tradițiilor de luptă ale țărânimii.

Munca și lupta, în secole, desfășurată de țărâtime, pentru propășirea patriei, dar și evoluția și contribuția sa în amplul proces constructiv din anii socialismului se regăsesc în paleta de largă deschidere spre înțelegerea acestei forțe sociale, care reunește creații mai vechi și contemporane ale artiștilor plastici, în expoziția găzduită de Muzeul de Artă al R. S. România, sub genericul, cuprinzător și grăitor „*Țărâtimea — forță socială revoluționară în lupta poporului român pentru libertate, unitate națională și progres social, pentru edificarea socialismului în România; «Epoca Nicolae Ceaușescu», epoca celor mai grandioase împliniri socialiste din munca și viața țărânimii, a întregului popor*”.

Printr-o selecție reprezentativă din patrimoniul nostru cultural național sînt readuse în conștiința publicului larg imagini edificatoare care rememorează, de-a lungul unui secol și jumătate de creație plastică, veritabile jaloane din însăși istoria vieții, muncii și luptei țărânului român. De la pinzele lui Theodor Aman și Carol Pop de Szathmary, arta

românească își înscrie monumental și explicit repere, intrate definitiv în procesul cunoașterii, deopotrivă afectivă, emotivă și participativă: *România revoluționară* de C. D. Rosenthal, *Hora de la Aninoasa* de Theodor Aman, *Dorobanșul* de N. Grigorescu, *Țărâni* de A. Baltazar, 1907 de O. Băncilă, *Episod din 1907* de Șt. Luchian, *Morții de la Cașin* de Șt. Dumitrescu, *Ilustrații la Mitrea Cocor* de C. Baba etc.

Lor li se alătură lucrări-elogiu pe care pictorii contemporani îl aduc rodniciei cîmpului românesc și mai cu seamă celor ce îl muncesc, sub semnăturile: Viorel Mărginean, Vl. Șetran, Nic. Apostol, Ion Pacea, Aurel Nedel, Brăduț Covaliu și mulți alții.

Sînt toate aceste opere, prin forța expresiei lor, un răspuns la cerința fundamentală a epocii noastre privind respectarea adevărului istoric și exprimarea lui cu mijloace artistice veridice, deopotrivă personale și moderne.

Vreme de multe secole, țărâtimea a fost principala producătoare de bunuri materiale, forță însemnată în lupta pentru libertate, neatîrnare, pentru apărarea tradițiilor populare și a limbii strămoșești, arareori, și de scurtă durată, bucurîndu-se de rodul muncii și luptei sale.

Acest drept și l-a cucerit definitiv, participînd activ, alături și sub conducerea clasei muncitoare, avînd în frunte Partidul

Imagine din expoziție

Comunist Român, la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată de zorii luminoși ai Augustului 23 în 1944.

Profunde prefaceri innoitoare a declanșat revoluția socialistă — operă care a mobilizat cu entuziasm întregul popor — și a impus, odată cu industrializarea socialistă, organizarea, pe baze noi, democratice, a agriculturii și vieții satului. Proces revoluționar, amplu și complex, început în 1949 și încheiat, acum 25 de ani, în primăvara lui 1962 — când deplina cooperativizare a agriculturii a însemnat revoluționarea relațiilor de producție din agricultură, eliberând pentru totdeauna masele țărănești de povara exploatării. Țărănimea s-a transformat într-o clasă nouă, omogenă, participantă activă, pentru înfăptuirea unor interese și aspirații comune, alături de clasa muncitoare, de intelectualitate, de întregul popor la opera de înfăptuire a noii orînduiri sociale pe pămîntul României, orînduirea societății socialiste, a comunismului.

Proces revoluționar reflectat într-un număr impresionant de lucrări de artă plastică valoroase, aflate pe simezele expoziției: VI. Șetran, *Aurul toamnei contemporane*; Valentin Tănase, *Vizită de lucru*; Vasile Pop Negreșteanu, *Solie de pace și diptricol Zi de sârbătoare*; Eugen Popa, *Grîu și petrol*; V. Mihuleac, *Brazdă*; Georgeta Borusz, *Fertilizarea ogorului*; H. Barnea, *Deal*; Ion Grigore, *Cules de*

mere; Ștefan Găvenea, *Bătălie pentru pîine*; Ion Sălișteanu, *Pîinea*; Dimitrie Gavrileanu, *Sărbătoarea recoltei* și multe, multe altele, sînt lucrări care laolaltă punctează viața și munca țaranului român, constituind prin forța de expresie a artei plastice, mărturii ale umanismului creației artistice contemporane.

Subliniind dinamica dezvoltării agriculturii, după încheierea cooperativizării, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia, referindu-se la producțiile crescînde, an de an, pe care oamenii ogoarelor le-au obținut: „*Tocmai pe această bază, a proprietății de stat și cooperatiste am obținut marile realizări, în dezvoltarea forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, culturii, a întregii noastre activități. La toate acestea, agricultura, fărâșimea — care de-a lungul istoriei a avut întotdeauna un rol important în dezvoltarea patriei noastre — și-au adus o contribuție hotărîtoare*”.

Această teză revoluționară implică unitatea obiectivă, logică — în condițiile ascendenței economiei românești — dintre industrie și agricultură, o adevărată coloană vertebrală a dezvoltării economico-sociale a României socialiste. Mărturie stau orientările, de mare deschidere politico-socială adoptate de Congresul al IX-lea, de celelalte congrese și conferințe naționale ale partidului, desfășurate în **Epoca Nicolae Ceaușescu**, care au jalonat prin hotărîrile și măsurile adoptate, marea

disponibilitate spre noi și calitative realizări ale agriculturii noastre socialiste, a devotamentului și patosului revoluționar, creator al țărânimii. Orientări și măsuri care și-au găsit o fundamentare dialectică în cuprinsul tezei de Noua Revoluție Agrară, cuprinzător concept formulat de secretarul general al partidului, ce definește o strategie de largă perspectivă, vizând, firesc, direct, transformări de esență calitativă în multiplele și complexe sfere de activitate ale agriculturii noastre socialiste.

Expoziția omagiază, la loc de cinste, imaginea președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, prin secvențe-mărturii ale numeroaselor vizite de lucru pe ogoarele țării, cu adinci și profunde implicații cutezante în dezvoltarea agriculturii moderne de astăzi.

Lucrări de artă plastică contemporană redau chipul proiectantului, arhitectului și constructorului României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, figura luminoasă a tovarășei Elena Ceaușescu.

Mărturii expoziționale în acest sens: ample compoziții, realizate de Valentin Tănase și Eugen Palade, redând vizite de lucru, pe ogoarele României socialiste, portrete, cu măiestrie și simț al penelului realizate de Vasile Pop Negreșteanu în *Zi de sărbătoare*, cărora le adăugăm tapiseriile Elenei Balotă.

Simbol al depliniei înțelegerii a gândirii profund dialectice și istorice, aplicate la realitățile dezvoltării socialiste a țării noastre, se înscrie pelicula fotografică care marchează, un moment din atâtea altele, în care președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu primesc ofranda muncii lucrătorilor ogoarelor, tradiționala piine cu sare și ploșca simbolizând culesul viilor.

Punctînd, evocator, spațiile de expunere din sălile Muzeului de Artă al R.S. România etalează și citeva lucrări de sculptură, semnate de maeștri recunoscuți ai genului, Cornel Medrea, *Dansul țărănesc*, Romul Ladea, *Capul de țărancă*, Vida Gheza, *Răscoola*, Ion Irimescu, *Maternitate* etc.

Rod al atașamentului, admirației și profunde implicări în lupta, viața și munca țărânului român, prestigioasa expoziție de la Muzeul de Artă al R.S. România se înscrie pe coordonatele muncii muzeografulor noștri, de a gândi, selecta — valoroase și semnificative opere de artă — pe care expunîndu-le, le-au readus în atenția și conștiința publicului vizitator, urmărind, ei, muzeografilor, să oglindească prin operele de artă expuse, momente cu largi și semnificative ecouri în însăși devenirea istorică a poporului român, a țărânimii noastre, forță socială și politică reprezentativă a anilor noștri de construcție a socialismului și comunismului în România.

EXPOZIȚIA DE CARTE — „25 DE ANI DE LA INCHEIEREA PROCESULUI DE COOPERATIVIZARE A AGRICULTURII. DEZVOLTAREA AGRICULTURII SOCIALISTE ÎN EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU“

GH. BERCAN

Printre multiplele manifestări care au marcat împlinirea unui sfert de veac de la încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii în țara noastră și a 80 de ani de la marea răscoală a țăranilor din 1907, se înscrie și expoziția de carte de la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, organizată de Centrala Editorială și Biblioteca Centrală de Stat.

Structura expoziției și lucrările selectate au permis publicului o viziune de ansamblu asupra rolului țăranimii ca forță socială revoluționară în lupta poporului român pentru libertate, unitate națională și progres social. Totodată, a fost evidențiat aportul țăranimii în etapa actuală a construcției socialiste, care, în strânsă alianță cu clasa muncitoare — forța conducătoare a societății —, cu ceilalți oameni ai muncii, reprezintă un factor important al dezvoltării materiale și spirituale a României socialiste.

Ideea conducătoare a organizatorilor expoziției a fost să înfățișeze cât mai sugestiv modul în care realizările remarcabile de azi se sprijină pe rădăcini solide de muncă, de luptă și de continuitate, pe tot ceea ce a dat mai bun civilizația țărănească patrimoniului cultural național.

Structurată pe secțiuni, tematic și cronologic, expoziția are ca ax central opera teoretică a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care reprezintă de fapt și

secțiunea I a expoziției: **Contribuția inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, la elaborarea concepției noi revoluții agrare, a programelor de dezvoltare intensivă și modernizarea tuturor sectoarelor agriculturii.** Cărțile expuse, apărute atât în țară cit și în diferitele țări ale lumii, reliefează cu puterea cuvântului scris marea personalitate a conducătorului partidului și statului nostru, a cărui viață și activitate se confundă cu istoria de luptă pentru libertate socială și independență națională.

Aniversarea unui sfert de veac de la încheierea cooperativizării agriculturii românești reprezintă un minunat prilej pentru sublinierea cu pregnanță a rolului hotărâtor, determinant, al secretarului general al partidului la elaborarea noii politici agrare a P.C.R., concepția sa revoluționară în practicarea unei agriculturi de înaltă eficiență și maximă productivitate, bazată pe tehnici agricole moderne și științifice. „*Obiectivul fundamental în agricultură — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — îl reprezintă înfăptuirea noi revoluții agrare, care presupune modernizarea și reorganizarea pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în vederea sporirii puternice a producției agricole, vegetale și animale, transformării a înseși condițiilor de muncă, de viață și de gândire ale țăranimii*”.

Secțiunea a II-a, intitulată : **Lupta eroică a țăranimii de-a lungul veacurilor pentru dreptate și libertate socială, pentru unitate și independență națională pînă**

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, include operele cele mai semnificative ale istoriografiei românești, sinteze, colecții de documente și lucrări speciale, care atestă originea și preocupările strămoșilor noștri, formarea și continuitatea poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic, precum și lupta sa milenară pentru libertate și neațîrnare, procese și bătălii în care țărănimea și-a adus contribuția majoră. *„Încă de la închegarea statelor românești — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — țărănimea a constituit principala forță de apărare a țării, ea a format oștirile lui Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, apărînd cu uriașe pierderi și sacrificii pămîntul strămoșesc. S-au înscris ca pagini nepieritoare în leopiseful trecutului nostru revoluționar răscoalele țărănești de la Bobilna din 1437, cele conduse de Gheorghe Doja în 1514, de Horea, Cloșca și Crișan în 1784, marea răscoală din 1907 și atîtea alte bătălii purtate de țărănime pentru o viață mai bună împotriva claselor exploatare, pentru schimbarea rînduicilor sociale anacronice din țările române”.*

La această secțiune se cuvine să reliefați și expunerea primelor lucrări cu caracter tehnic agricol, tipărite în alfabetul chirilic și de tranziție. Printre acestea, demnă de remarcat este publicația apărută în 1796, intitulată „Oarecare secreturi ale lucrării pămîntului și ale meșceșugului sădîrii”.

Cărțile expuse în secțiunea a III-a ilustrează **Eroismul țărănilor pentru unitatea națională, pentru independența și întărirea statului național, pentru desăvîrșirea unității sale, pentru dreptate și libertate socială (1821—1918).** Titlurile monografiilor punctează marile evenimente ale epocii moderne a României: revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu; revoluția de la 1848; unirea Moldovei cu Muntenia în 1859; cucerirea independenței de stat în 1877; marea răscoală a țărănilor din 1907 și desăvîrșirea unității statale în 1918, prin care s-a încheiat un proces legitim, obiectiv, reclamat de însăși devenirea istorică a poporului român.

În cadrul acestei secțiuni se detașează lucrările dedicate rolului important jucat de țărănime în înfăptuirea acestor evenimente care au jalonat evoluția societății românești în marile bătălii de clasă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX: răscoalele din 1888 și 1907. Totodată este reliefat aportul major al proletariatului român, în ascensiune în această perioadă pe arena politică românească, constituirea detașamentului său de avangardă în 1893, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, marcînd un moment crucial în afirmarea proletariatului industrial ca forță politică revoluționară. Din acest moment, în strînsă alianță cu țărănimea, partidul clasei muncitoare și-a spus cuvîntul în toate problemele importante ale dezvoltării României, militînd activ pentru progres social, libertate și independență națională. Problemele lichidării relațiilor feudale în agricultură, reforma agrară, industrializarea țării au constituit obiective de prim ordin ale luptei angajate de clasa muncitoare împotriva claselor exploatare. Conștient de importanța covîrșitoare a luptei pentru libertate și unitate națională, partidul clasei muncitoare a participat cu toate forțele la înfăptuirea idealului național. Astfel, socialiștii români și întreaga clasă muncitoare au sprijinit cu toate forțele mișcarea memorandistă din Transilvania și lupta angajată împotriva politicii de deznaționalizare promovată de guvernanții maghiari.

Secțiunea a IV-a, cu titlul generic **Rolul activ al țărănimii în desfășurarea luptei organizate și conduse de P.C.R. împotriva exploatării burghezo-moșierești, împotriva fascismului și a războiului, pentru înfăptuirea năzuințelor de libertate și progres ale oamenilor muncii (1921—1944),** se remarcă prin multitudinea lucrărilor referitoare la procesul de clarificare ideologică și de restructurare organizatorică în vederea transformării Partidului Socialist în Partidul Comunist Român, proces revoluționar ce a marcat viața politică și socială postbelică. *„Făurirea Partidului Comunist Român — aprecia tovarășul Nicolae*

Ceașescu — a fost urmarea logică a transformării mișcării revoluționare, socialiste din România, a afirmării clasei muncitoare pe arena națională ca forța socială cea mai înaintată, mai progresistă, constituind victoria concepției materialist-dialectice și istorice'.

Încă de la făurirea sa, P.C.R. a militat pentru rezolvarea problemei agrare, problema țărănească fiind o preocupare de prim ordin a primului partid cu adevărat național și patriotic care a înscris-o în programul său.

Țărănimea — forța motrice în proesul revoluționar de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Noua revoluție agrară, condiție fundamentală pentru realizarea unei agriculturi moderne de înaltă eficiență și productivitate, pentru transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gândire al tuturor oamenilor muncii de la sate reprezintă secțiunea a V-a, cea mai amplă, a expoziției, unde sînt expuse lucrările cu caracter teoretic și practic privitoare la evoluția agriculturii românești în epoca actuală, lucrări care punctează în același timp diferitele momente ale strategiei urmate de partid pentru rezolvarea problemei agrare.

Alte lucrări reflectă rolul țărănimii în etapa actuală a construcției socialiste și ceea ce reprezintă ea în alianță cu clasa muncitoare ca factor important al progresului și devenirii noastre socialiste, potrivit concepției revoluționare, înnoitoare a secretarului general al partidului, privind strategia realizării unei

agriculturi eficiente, productive, realizarea noii revoluții agrare. „Viața a demonstrat, cu puterea faptelor de nedădăduit, superioritatea agriculturii socialiste, forța creatoare a țărănimii care de-a lungul întregii istorii — de la nașterea poporului și a națiunii române — a avut un rol hotărîtor în păstrarea ființei și în dezvoltarea națiunii noastre, a dat grele jertfe în lupta împotriva asupritorilor străini, pentru independența patriei, precum și în luptele de eliberare socială și națională, constituind o forță de bază a propășirii patriei noastre, a independenței sale”, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Lucrările de știință și tehnică prezentate în expoziție doresc să sublinieze tocmai conceptul de nouă revoluție agrară care cuprinde în afara forțelor și relațiilor de producție și sociale și modul de gândire al celor implicați în această muncă, deoarece în viziunea P.C.R., a secretarului său general, agricultura modernă presupune un agricultor de tip nou, capabil să folosească cuceririle științei, tehnologii de mare randament, să execute o gamă largă de lucrări cu mașini agricole de diverse tipuri.

Expoziția reflectă sentimentele de stimă, de dragoste fierbinte pe care oamenii muncii din agricultură le nutresc față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca o supremă recunoștință pentru mutațiile petrecute în structura țărănimii, în mentalitatea, aspirațiile și viața ei, cu deosebire în epoca inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., epocă pe care cu legitimă mîndrie poporul nostru o numește „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

„TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE ÎN LITERATURA SATULUI ROMÂNESC” — EXPOZIȚIE LA MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

OCTAVIANA MIHĂILESCU

Înțelegînd prin „tradiție și actualitate în literatura satului românesc” literatura română inspirată din viața satului, este greu de imaginat cum o temă atît de vastă poate fi tratată într-o expoziție pe parcursul a numai 14 vitrine, cite cuprinde sala destinată expozițiilor temporare ale Muzeului Literaturii Române. Spațiul redus de expunere ne-a impus o selecție riguroasă, dar poate tocmai astfel expoziția noastră a devenit mai elocventă, mai semnificativă. Căci, urmînd firul cronologic al evoluției literaturii române, ne-am străduit ca, prin selecția noastră, să prezentăm creațiile literare cele mai reprezentative pentru ilustrarea temei propuse: viața satului românesc în întreaga ei complexitate și varietate, așa cum apare în operele literare ale scriitorilor noștri de ieri și de azi.

Fiind vorba în cea mai mare parte de lucrări binecunoscute publicului nostru vizitator, intenția noastră a fost nu neapărat aceea de a-l „instrui”, de a-i aduce lucruri noi, de a-i prezenta aspecte mai puțin știute din activitatea literară a unui scriitor sau altul (cum se întîmplă, de exemplu, în cazul prezentării laboratorului de creație a unei opere, cînd, prin expunerea unor documente mai puțin cunoscute, dăm la iveală „adevărul” despre nașterea și devenirea unei opere literare). Intenția noastră a fost ca, prin prezentarea a ceea ce am considerat mai semnificativ pentru ilustrarea tematicii propuse, să readucem în memoria vizitatorilor aceste opere, să i le amintim. Să-i oferim o imagine cit mai completă

și mai semnificativă a literaturii române de ieri și de azi inspirată din viața satului românesc, printr-o expunere de material documentar specific unei expoziții literare: manuscrise, ediții prime, fotocopii, corespondență, presă literară. Expoziția constituită astfel s-a dorit și, sperăm, a devenit un omagiu adus satului românesc, păstrătorul spiritualității românești de-a lungul veacurilor.

Expoziția a fost deschisă, în luna aprilie 1987, lună în care a fost sărbătorită o dată importantă în istoria satului românesc: împlinirea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în țara noastră.

Desigur, expoziția noastră s-a deschis prin prezentarea creației folclorice în care poetul anonim și-a cîntat dintotdeauna toate suferințele și bucuriile, toate frămîntările și toate speranțele, creația populară în care găsim toată bogăția și frumusețea sufletescă a poporului român.

„*Fermecate izvoare de apă vie de la care cală să se adape toți cei care cîntă și se simt ai acestui pămînt*”, numea Mihail Sadoveanu poezia noastră populară. Mărturie a prețuirii creației populare este culegerea de poezii „adunate și îndreptate” de Vasile Alecsandri, apărută în 1866, cu care s-a deschis expoziția. Alături de ea și-a avut locul valoroasa culegere de „Poezii populare românești”, editată de Gh. Dem. Teodorescu, în anul 1885.

Vizitatorul a retrăit poate, privind aceste prime editări ale creației populare, emoția pe care înșiși editorii ei

NOI VREM PĂMÎNT

George Coșbuc, *Noi vrem pământ*

au avut-o atunci cînd au descoperit acest tezaur și l-au făcut cunoscut pe tot cuprinsul țării.

În continuare au fost prezentate operele literare ale scriitorilor noștri, de la Vasile Alecsandri și pînă la cei mai tineri contemporani nouă — inspirate din viața țărănului român. Țăranul român privity idilic, a cărui viață se confundă cu viața naturii, cu muncile cîmpului (Alecsandri), țăranul român participant la marile evenimente istorice ale țării: Războiul de independență de la 1877, actul marii uniri de la 1918 (în poeziile lui G. Coșbuc, Șt. O. Iosif, Octavian Goga), țăranul revoltei sociale în anii răscoalei de la 1907 (la I. L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Zaharia Stancu), țăranul autor și beneficiar al marilor schimbări sociale, făuritor al unei noi societăți în anii de după 1944 (Marin Preda, D. R. Popescu, Titus Popovici, Ion Lăncrănjan și alții).

A existat dintotdeauna o strînsă legătură între viața țărănului și scriitorul român care a găsit în existența complexă a țărănului nostru, în frămîntările și idealurile sale adevărata substanță vie a creației literare.

„*Ne identificăm cu poporul, sîntem glasul poporului*”, anunța în articolul-program revista ardeleană „Tribuna”. „*Originalitatea în artă și realism în zugrăvirea vieții țărănești*” își propunea revista „Viața românească”. „*Nu cerem transfigurarea și idealizarea țărănului, ci zugrăvirea lui cît mai adevărată*”. (Să dăm) „*neamului românesc o literatură care să pornească de la el, de la ce e mai răspîcat și mai caracteristic în el*” — erau idei care, exprimate în gazetele timpului („Viața românească”, „Sămănătorul”, „Tribuna” și altele), au orientat scriitorii noștri de la începutul secolului spre o literatură cît mai puternic angajată în zugrăvirea veridică a vieții țărănului român, a zbuciumului, a idealurilor acestuia.

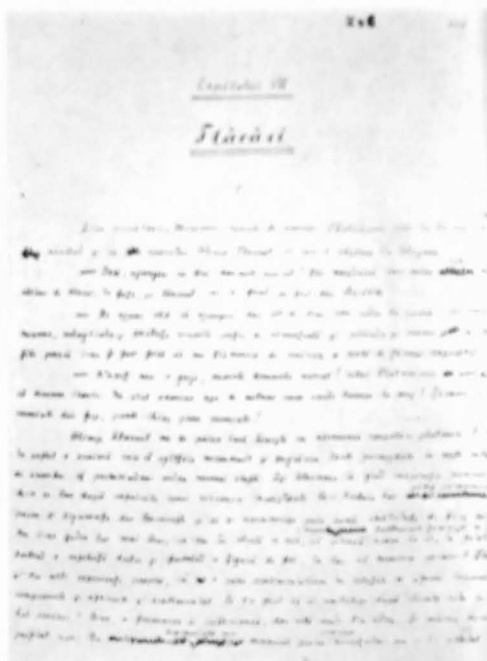
Nu întîmplător, mai tîrziu, Lucian Blaga — cel care scrisese „*eu cred că veșnicia s-a născut la sat*” — a ținut ca discursul său de recepție la primirea în Academia Română să fie un „*elogiu satului românesc*”, iar Liviu Rebreanu să aducă, la intrarea sa în academie, o „*laudă țărănului român*”. „*Fac logiul satului românesc, creatorul și păstrătorul culturii populare, purtătorul matricei noastre stilistice*”, spunea Blaga în discursul său. „*Mîndria satului de a se găsi în centrul lumii și al unui destin ne-a menșinat și ne-a salvat ca popor peste veacurile de nenoroc*”. Și iată cuvintele lui Liviu Rebreanu din „*Laudă țărănului român*”: „*Este, fără îndoială, o minune cum a rezistat și a persistat aici poporul nostru, în mijlocul tuturor uraganelor. Dar țăranul român, existența lui permanentă pe aceste plaiuri, poate dezlega taina aceasta și altele care ne privesc. Țăranul e începutul și sfîrșitul. Numai pentru că am fost neam pașnic de țărani, am putut să ne păstrăm ființa și pămîntul... Țăranul e pretutindeni păstrătorul efectiv al teritoriului național*”. Și tot L. Rebreanu: „*Pentru țăranul nostru, pămîntul nu e*

un obiect de exploatare, ci o ființă vie, fașă de care nutrește un sentiment straniu de adorație și de teamă. El se simte zămislit și născut din acest pământ ca o plantă fermecată care nu se poate strîmși în vecii vecilor. De aceea pământul e însuși rostul lui de a fi. Pământul nostru are un glas pe care țăranul îl aude și-l înțelege. E „sfîntul pămîntu inspirator” care ne-a modelat trupul și sufletul, care prin soarele și apele și munții, și sesurile lui ne-a dăruit toate calitățile și defectele cu care ne prezentăm azi în lume”.

Este atitudinea marilor noștri scriitori față de ceea ce a însemnat satul românesc, existența țăranului român pe pământul românesc.

Prin expunerea de manuscrise originale, șpalturi tipografice cu intervenții autografe, fotografii, ediții prime, reviste de epocă sau de strictă actualitate, ilustrații la opere, sperăm că am reușit să atragem atenția vizitatorilor, determinîndu-i, credem, să retrăiască emoția-pe care au avut-o ei înșiși la prima lectură a acestor opere, să recunoască emoția înșiși a autorilor la scrierea acestora.

Expoziția noastră s-a dorit un omagiu adus satului românesc, cel de ieri și cel

Lăscărușii (fragment de manuscris)

de azi, născut în cursul amplelor prefaceri istorice așa cum este reflectat în operele marilor noștri scriitori.

Cea de-a XXI-a Sesiune națională de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice, care s-a desfășurat la Timișoara, în zilele de 24—26 aprilie 1987, a prilejuit organizarea, la Complexul Muzeal Timiș, a expoziției

permis descoperirea unui bogat patrimoniu constind din piese ceramice sau de metal, depozite de bronzuri și tezaure de podoabe și monede din argint și aur. Aceste mărturii arheologice dovedesc implicarea directă a cercetătorilor din

Aspect din expoziție

temporare: „Cercetările arheologice de salvare din România în anii 1981—1986”.

Expoziția atrage atenția asupra cercetărilor întreprinse în vederea identificării unor vestigii de cultură materială și spirituală din zonele unde marile prefaceri ale socialismului din țara noastră ridică noi obiective industriale. Cercetările arheologice de salvare efectuate în cinci-nalul trecut pe tot cuprinsul patriei au

muzeu și institutele de arheologie în marile prefaceri ce au loc în România contemporană, fie că este vorba de Canalul Dunăre—București, fie de Porțile de Fier II, Valea Mostiștei, zona Jilțuri sau numeroasele șantiere de îmbunătățiri funciare de pe tot cuprinsul patriei. În acest context, arheologia de salvare devine imperativul major al activității și cercetărilor arheologice ce trebuie efectuate

Tezaurul de la Hi ova
(judetul Mehedintji)

Aspect din expoziție

rapid și eficient pentru a identifica, cerceta și recupera integral orice urmă de cultură materială ce aparține patrimoniului spiritual al țării noastre.

Expoziția a fost concepută ca o prezentare evolutiv cronologică începând de la descoperirile paleolitice din cultura de prund de la *Groși* (jud. Timiș), *Piatra Olt* (jud. Olt), continuând apoi cu cele neolitice și eneolitice de la *Circea* (jud. Dolj), *Valca Mostiștei* (jud. Călărași), *Câmin* (jud. Satu Mare). Se cuvin remar-

cate în mod deosebit descoperirile din așezarea de la *Circea*, cu ceramica policromă pictată, ca de altfel și un perete de locuință cu patru nivele de locuire databil în mileniul III î.e.n.

Un spațiu amplu a fost reprezentat de descoperirile traco-geto-dacice. Una din descoperirile de mare valoare istorică și artistică este tezaurul de piese din aur de la *Hinova* (jud. Mehedintji), datat în veacurile XII—XI î.e.n. Tezaurul se compune din numeroase brățări, coliere,

o centură, mii de mărgele din aur, depuse cu grijă într-un vas de lut.

Cercetările arheologice de salvare în câteva cimitire dacice de incinerare sînt reprezentate de descoperirile de la: *Ciucurova* (jud. Tulcea), pentru veacurile VI—V î.e.n., *Teleşti-Drăgoești* (jud. Gorj), pentru secolele V—IV î.e.n., *Murighiol* (jud. Tulcea), pentru secolele III—II î.e.n., *Acîș* (jud. Satu Mare), pentru secolele I î.e.n. — I e.n.

Cîteva descoperiri interesante atrag atenția pentru perioada existenței provinciei Dacia. Astfel, cu ocazia unor lucrări de forare a unor izvoare termale la *Geoagiu-Băi* au fost descoperite bazine romane tăiate în andezit, iar între alte piese deosebite ca valoare descoperite aici se remarcă o foiță de aur pe care apare reprezentată zeița Diana cu o dedicație făcută de Cornelia Marcelina. Descoperirile de la *Moldova Veche* (jud. Caraș-Severin) au dovedit existența unor exploatari miniere pentru argint, plumb, cupru, primele de acest fel cunoscute pentru sud-vestul Daciei.

Săpăturile arheologice de salvare de la *Noviodunum* (Isaccea — jud. Tulcea) au scos la iveală piese de o deosebită valoare istorică și arheologică. Aici s-au desco-

perit morminte romane date în veacurile I—IV e.n. Pe vatră aceleiași localități, cercetările au scos la iveală o întinsă necropolă feudală timpurie datată în veacurile X—XI. Săpăturile de salvare întreprinse la *Blandiana*, *Alba Iulia* (jud. Alba) au dus la identificarea și dezvelirea a două cimitire prefeudale importante date în veacurile VIII—X.

O serie de descoperiri medievale de la *Ilidia*, *Gornea* (jud. Caraș-Severin), *Ploiești* (jud. Prahova), *Dridu* (jud. Giurgiu) întregesc imaginea amplelor lucrări de salvare întreprinse în țara noastră în ultimii ani.

Această expoziție temporară a fost realizată cu concursul generos al unui număr mare de muzee din țara noastră: Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București, Muzeul Județean Alba, Muzeul Județean Caraș-Severin, Muzeul Județean Călărași, Complexul Muzeal Dolj, Muzeul Județean Gorj, Muzeul Județean Mehedinți, Muzeul Județean Olt, Complexul Muzeal Prahova, Muzeul Județean Satu Mare, Complexul Muzeal Timiș, Muzeul „Delta Dunării” din Tulcea, care au pus la dispoziția organizatorilor piese originale, replici, planuri, planșe, fotografii, concurînd astfel la realizarea unei imagini complexe a acestei reprezentative expoziții temporare de arheologie.

Cu prilejul celei de-a XXI-a sesiuni anuale de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din 1986, desfășurate la Timișoara între 24 și 26 aprilie 1987, la Secția de istorie a Complexului Muzeal Județean Timiș a fost organizată, prin colaborarea muzeelor din Arad, Caransebeș, Lugoj, Reșița și Timișoara, o expoziție¹ sintetizând principalele rezultate ale cercetărilor din ultimii ani în sud-vestul României, ilustrând, pentru această zonă, unitatea de civilizație materială și spirituală, devenirea continuă a acesteia, prin milenii, către vremurile nașterii și afirmării poporului român în istoria și civilizația universală.

În absența cercetărilor arheologice sistematice privind epoca veche a pietrei, descoperirea întâmplătoare, la Groși (comuna Marginea, jud. Timiș), a unei unelte de prund ce se datează, probabil, în paleoliticul inferior², repune în discuție începuturile acestei epoci în nord-estul Banatului.

Cercetările arheologice privind epoca neolitică au cunoscut în ultimii ani o amploare deosebită în județele Timiș și Caraș-Severin. Săpăturile arheologice de amploare desfășurate la Parța, în ultimul deceniu, sînt relativ bine cunoscute, între materialele descoperite, în 1986, aflîndu-se și „vasul cu dansatoare”, descoperit într-un edificiu din apropierea sanctuarului³. Aceștia li se alătură cercetările arheologice de la Timișoara—Freidorf (cultura Banatului și cultura Baden), Hodoni (cultura Tisa),

în județul Timiș ca și cele de la Liubcova—Ornița (cultura Vinča) și Cuptoare—Sfocșa (cultura Sălcuța II-b) din județul Caraș-Severin, toate permițînd o mai fină nuanțare a raporturilor cronologice și culturale dintre civilizațiile neolitice caracteristice sud-vestului țării noastre, integrate, cu specificul lor, în marele complex agrar-sedentar al epocii pietrei șlefuite, dezvoltat în milenii V—III î.e.n. în spațiul carpato-danubiano-pontic.

Descoperirile arheologice de la Săvirșin (jud. Arad), depozitul de bronzuri de la Ticvanu Mare (jud. Caraș-Severin), necropolele de incinerare de la Liubcova—Țiglarie (jud. Caraș-Severin), Timișoara—Fratelia și Voiteg (jud. Timiș), ca și gropile rituale de la Remetea Mare (jud. Timiș) se încadrează cronologic în mileniul al II-lea î.e.n., fiind mărturii elocvente ale înfloririi în aceste ținuturi a civilizației tracice a epocii bronzului.

Cercetările arheologice de la Remetea Mare au prilejuit și descoperirea unor valoroase materiale arheologice ce se datează atît în veacurile IX—VIII î.e.n., cît și în vremea culturii Basarabi.

Mormintul dacic de incinerare în urnă, de la Săvirșin, se încadrează în orizontul descoperirilor dacice timpurii, din etapele ce preced perioada statului dac, după cum descoperirile din *dava* aflată în același loc (unelte din fier, ceramică), întregesc imaginea unitară a civilizației dacice în faza ei clasică de dezvoltare. Efortul de cercetare al muzeului județean din Reșița se concretizează în conturarea lanțului de fortificații și așezări dacice

Vase hallstattiene descoperite la Remetea Mare și Timișoara-Fratelia

Material arheologic provenit din necropolele de incineratie de la Liubcova-Țiglarie (judetul Caraș-Severin)

din clisura Dunării: Liubcova—Stenca, Pescari, Baziaș, Divici. Mai cu seamă impresionanta așezare cătărată pe stinca „gradului” de la Divici, constituie o descoperire de excepție, fortificația dacică cu ziduri de piatră de aici fiind prima de acest fel descoperită în sud-vestul țării noastre.

Marele municipiu roman de la Tibiscum, lângă care, pe valea Bistrei, s-au dezvelit recent complexe dacice rituale și a cărui primă ridicare topografică corectă a fost

încheiată prin eforturile muzeului caransebeșean, continuă să furnizeze o mare varietate de material arheologic și numismatic. Pe cuprinsul său, ceramica dacică și romană sînt descoperite într-o strînsă osmoză. Descoperirii obiectelor paleocreștine i se adaugă cercetarea locuințelor semiîngropate, daco-romane, amplasate în agerul fostului castru. Descoperirea, în castru și în așezarea civilă, de-a lungul anilor, a unor vase ce se datează în secolele IV—VII e.n., ca și menționarea

Ceramică și unelte din fier descoperite în cetatea dacică de la Săvirșin (județul Arad)

toponimului pînă în documentele veacului al XV-lea constituie argumente deosebit de importante ale continuității neîntrerupte a civilizației românești în această zonă — poartă de acces spre inima Transilvaniei.

Așezările daco-romane de la Timișoara-Ciorenii și Timișoara-Fratelia — în ultima fiind descoperită și o fibulă ce nu poate fi datată mai devreme de veacul al V-lea, ca și cele de la Moldova Veche vin să întregescă numărul impresionant de așezări depistate în sud-vestul României, din această perioadă de timp, în vreme ce așezarea rurală de la Jabăr (jud. Timiș) a furnizat un valoros material arheologic databil în secolele V—VII e.n.

Așezarea românească de la Remetea Mare, ale cărei locuințe datează din veacurile X—XI și așezarea de la Cladova (jud. Arad), alături de necropolele de la Timișoara-Ciorenii și Cuptoare, ca și tezaurul de podoabe din argint de la Macoviște sînt tot atîtea elemente noi și importante în înțelegerea fenomenelor social-economice ce se petrec în societatea românească din primele veacuri ale mileniului al II-lea, pentru ca, în sfîrșit, așezarea de la Mănăștiur (jud. Timiș), datată în veacurile XIV—XVI și necropola satului

Remetea Mare, din veacurile XV—XVII, să contribuie la o înțelegere mai bună a realităților istorice specifice evului mediu dezvoltat din Banat.

Prezentarea modernă a exponatelor, materialul documentar ilustrativ, bogat și variat, ce le-a însoțit au contribuit la reușita acestei manifestări expoziționale apreciată atît de specialiștii prezenți la Timișoara, cît și de numerosul public care a vizitat-o în lunile martie și aprilie ale acestui an.

NOTE

¹ La organizarea expoziției au participat muzeograful: Mircea Barbu, Doinea Benea, Ovidiu Boru, Florin Drăgovean, Marian Gumă, Pascu Hurezan, Adrian Sabin Luca, Mircea Mare, Maria Moroz, Adriana Oprinescu, Petru Rogozoa, Calus Secăria, Dumitru Teicu, Ilie Uzum, precum și autorul acestei note.

² Piesa în discuție ne-a fost semnalată de către Petru Rogozoa. Datarea propusă a fost confirmată de colegul Mihai Bradiu de la Muzeul Județean Galați. Amîndurora le mulțumim și pe această cale.

³ Cu privire la sanctuar, vezi, Gheorghe Lazarovici, *Parța, un monument preistoric*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor” — 3 onamente istorice și de artă, I, XIII, 1982, p. 31—39.

FORME DE ACTIVITATE CULTURAL-EDUCATIVĂ PRACTICATE LA MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ „GRIGORE ANTIPA”

RODICA SERAFIM, IOANA MATACHE, IOANA CAGOVEANU,
ALINA MIHAI-BARDAN, NICOLAE GĂLDEAN

Latura instructiv-educativă a muzeului contemporan a dobândit astăzi, în întreaga lume, o importanță unanim recunoscută.

În ansamblul mijloacelor educative, alături de ceilalți factori activi de răspândire a culturii, muzeul ocupă un loc important.

Muzeul de științele naturii are menirea să contribuie la lărgirea orizontului intelectual al maselor largi, la înțelegerea, aprofundarea și îmbogățirea cunoștințelor din acest domeniu, la educarea ateist-științifică, la formarea unei concepții materialiste. De asemenea, are un mare rol în formarea unei concepții ecologice, militează pentru păstrarea patrimoniului, pentru ocrotirea naturii și a monumentelor sale, a mediului înconjurător. În același timp oferă un cadru prielnic de educație estetică și morală, înlesnind cunoașterea unor valori de patrimoniu național. În primele rânduri ale acestor unități se situează și Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa” din București.

Multe dintre ideile și preocupările actuale referitoare la rolul muzeului în educația maselor au fost avansate de însuși organizatorul acestui muzeu — Grigore Antipa. Acesta arăta că muzeul trebuie să fie nu numai centrul unei intense activități științifice, ci și al unei vaste activități didactice și cultural-educative.

Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa”

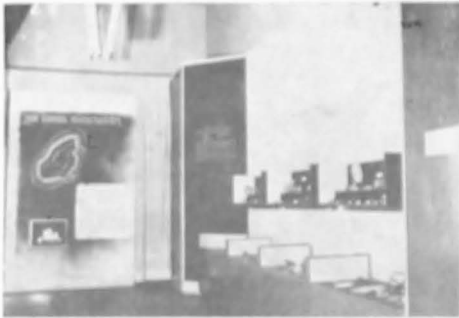
În variata gamă a formelor și mijloacelor pe care Muzeul „Grigore Antipa” le folosește în procesul de educație științifică a maselor, un loc primordial îl ocupă **expoziția de bază** (colecțiile publice), organizată pe criterii filogenetice și ecologice. Plecînd de la prezentarea siste-

Expoziția temporară „Păsări și mamifere din România cu mare importanță economică”

Expoziția temporară „Charles Darwin”

Expoziția temporară „Din lumea mineralelor”

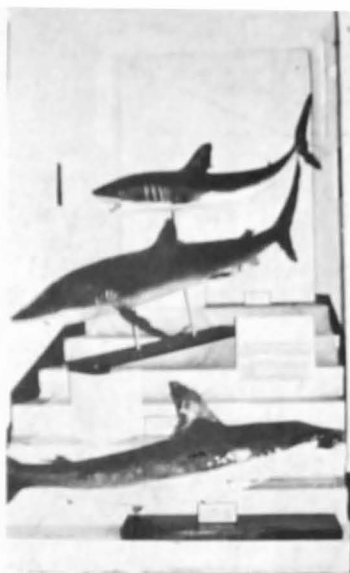
Expoziția temporară „Trei naturaliști artiști C. Moțaș, M. Ilie, I. Țuculescu”

mului solar, de la structura și compoziția mineralelor și rocilor ce alcătuiesc scoarța terestră și continuând cu teme ca apariția vieții, evoluția viețuitoarelor de-a lungul erelor geologice, originea și evoluția omului etc., muzeul oferă prin exponatele sale, mai ales prin diorame și biogrupe, numeroase aspecte care ușurează înțelegerea complexelor fenomene din natură. Vizitatorilor le este prezentat un bogat și divers material din fauna generală a Terrei și a țării noastre. Exponatele sînt însoțite de texte explicative cu numeroase date de biologie, ecologie, zoogeografie, protecția naturii. Expoziția de bază nu este statică, ci suferă schimbări care constau în introducerea de piese noi, folosirea unor tehnici moderne de expunere, reactualizarea denumirilor științifice și a clasificărilor, redactarea unor noi texte explicative, prezentarea celor mai moderne filogenii etc.

Un plus de informație asupra valorilor de patrimoniu deținute de Muzeul „Grigore Antipa”, evidențierea unor aspecte ecologice și de importanță practică a unor grupe de viețuitoare, popularizarea unor noutăți științifice le aduc **expozițiile temporare**. În perioada 1981—1985 au fost organizate 10 expoziții temporare, majoritatea în sala special destinată acestor manifestări, iar celelalte în sălile expoziției de bază.

La 8 mai 1981 au fost vernisate două expoziții temporare: „Păsări și mamifere din România cu mare importanță economică” și „Structuri ce nu se văd cu ochiul liber”.

În 1982 s-au deschis expozițiile: „Din lumea mineralelor” și „Charles Darwin”, ultima fiind concepută de Consiliul Britanic din Londra și realizată de Muzeul „Grigore Antipa” cu prilejul împlinirii

Expoziția temporară
„Noutăți din fauna o-
ceanică”

Expoziția itinerantă
„Rechinii”

a 100 de ani de la moartea marelui natu-
ralist englez.

Cu ocazia împlinirii a 75 de ani de exis-
tență a muzeului în actuala clădire, la
24 mai 1983, a fost vernisată expoziția
„Trei naturaliști artiști: C. Motăș, M.
Ilie, I. Țuculescu”.

„Pieșe de etnografie africană în colec-
țiile bucureștene” este titlul expoziției
deschise în martie 1984, realizată în co-
laborare cu Oficiul pentru patrimoniu
cultural național, din cadrul Muzeului de
Istorie și Artă al Municipiului București.

În anul 1984 a fost inaugurată expo-
ziția „Noutăți din fauna oceanică”, unde,
pentru prima dată într-un muzeu euro-
pean, au fost expuse piese de o deosebită
importanță științifică, provenite de la
2600 m adâncime, din izvoarele termale
din apropierea insulelor Galapagos.

La 1 aprilie 1985 s-a deschis expoziția
„Moluște marine” cu piese intrate în co-
lecții în ultimele două decenii. În același
an a început colaborarea muzeului cu
Asociația Centrală Specializată „EXO-
TICA” (a crescătorilor de animale exo-
tice) concretizată prin organizarea, în
perioada octombrie-noiembrie, a expozi-
țiilor cu „Canari și păsări exotice” și
„Peruși și papagai”.

Pe lângă expozițiile temporare prezen-
tate la sediul său, Muzeul „Grigore An-
tipa” a organizat în 1985, la Delfinariul
Complexului Muzeal de Științele Naturii
din Constanța, expoziția itinerantă in-
titulată „Rechinii”.

La n. ai b. una cunoaștere a pieselor din
expozițiile de bază sau temporare con-
tribuie ghidurile, pliantele, afișele și căr-
țile poștale ilustrate.

În 1981 a fost tipărit în limbile: ro-
mână, engleză, rusă și franceză un pliant
ilustrat în care se face o prezentare gene-
rală a muzeului. În același an a apărut
primul afiș al muzeului.

Cu prilejul sărbătoririi a 150 de ani
de la prima atestare documentară a mu-
zeului, a început publicarea unor călăuze
din seria „Ghidul colecțiilor”. Acestea
sînt menite să prezinte date atît despre
piesele din expoziția publică, cît și din
colecțiile științifice. În același timp ele
completează informațiile cuprinse în eti-
chetele și textele explicative ce însoțesc
piesele expuse în muzeu. Din această se-
rie au apărut două călăuze: „Insectele”
(1983) și „Păsările” (1985).

În perioada 1981—1985 au fost impri-
mate 4 seturi de cărți poștale ilustrate
reprezentînd piese din colecțiile muzeului.

Pliantul și ghidurile
colecțiilor apărute în
perioada 1981—1985

De asemenea, au fost realizate o serie de insigne pe care sînt figurate animale—monumente ale naturii din fauna țării noastre.

La cinci dintre expozițiile temporare au fost puse la dispoziția publicului cataloage și pliante ilustrate.

Interesul publicului pentru muzeu poate fi apreciat în primul rînd după numărul de vizitatori dintr-o anumită perioadă. În intervalul 1981—1985, la care ne referim, muzeul a fost vizitat de 849 426 persoane, maximum de vizitatori (215 934) fiind înregistrat în anul 1981. Analizînd structura publicului vizitator rezultă că vizitatorii grupați predomină față de cei individuali.

În cadrul categoriei de vizitatori grupați, elevii — atît cei din Capitală, cit și cei din provincie — dețin ponderea (peste 90%).

Numeroși pedagogi și muzeologi apreciază că dintre instituțiile extrașcolare cu sarcini educative muzeul aduce cea mai substanțială contribuție.

1. În cadrul relației muzeu—școală **activitățile cu elevii** sînt numeroase și diverse.

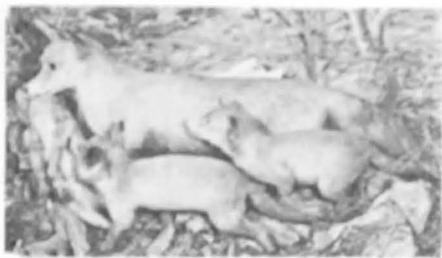
Acțiunile educative ale muzeului cu elevii se realizează atît prin participare directă la procesul de învățămînt, cit și prin acțiuni extrașcolare care completează programul de instrucție realizat în școală.

1.1. *Participarea directă la procesul de învățămînt* se concretizează prin: vizita- lecție la muzeu, practica productivă, dotarea cabinetelor școlare de biologie cu material didactic.

1.1.1. *Vizita-lecție la muzeu* este organizată de obicei de cadrele didactice înainte, după predarea anumitor cunoștințe sau cu prilejul recapitulărilor. În acest caz, muzeografii vin cu explicații suplimentare menite să consolideze cunoștințele elevilor sau să le aducă un plus de informație.

1.1.2. În timpul *practicii productive* elevii beneficiază de aportul specialiștilor muzeului, precum și de baza materială necesară desfășurării sale. Menționăm practica productivă din 1982 a elevilor de la liceele de biologie și de chimie din București. Pe lingă probleme teoretice, elevilor li s-au făcut demonstrații practice: metode de colectare, preparare și conservare a materialului biologic, restaurări de piese etc.

1.1.3. În atelierele de grafică și taxidermie, sub directa îndrumare a specialiștilor muzeului, s-au confecționat o serie de *materiale didactice cu care s-au dotat cabinetele de biologie ale diferitelor școli*. Au fost realizate panouri cu evoluția viețuitoarelor în cursul erelor geologice, panouri cu filogenia regnului animal și reg-

Cărțile poștale ilustrate imprimate de Muzeul „Grigore Antipa”

nului vegetal, diorame reprezentind diferite medii de viață din țara noastră, insectare etc. De asemenea, specialiștii muzeului au efectuat determinări de piese din colecțiile școlare. La acestea se adaugă diafilme și diapozitive pe diferite teme cerute de programele școlare, executate de Întreprinderea „Didactica” după piese din colecțiile muzeului.

1.2. *Activitățile educative extrașcolare* constau în: vizite la muzeu, întâlniri cu elevii, activități cu cercurile de biologie de la casele pionierilor din Capitală.

1.2.1. *Vizita la muzeu* înlesnește elevilor cunoașterea prin percepția concret-senzorială a obiectelor. Figurează în programele de activitate ale elevilor atât în perioada anului școlar, cât și în perioada vacanțelor. Vizita se desfășoară diferit, în funcție de scopul său, fie sub formă de lecție (cum deja s-a arătat), fie ca activitate extrașcolară. În timpul vizitelor, elevii primesc explicații din partea personalului de specialitate care, în funcție de nivelul de pregătire a grupului, folosește cele mai potrivite mijloace de îndru-

Diorame executate de muzeu pentru școli

mare: prezentare, dialog, răspunsuri la întrebări. Analizând structura grupelor ghidate cu ocazia vizitelor în muzeu, s-a constatat că elevii reprezintă majoritatea.

1.2.2. În cadrul *întîlnirilor cu elevii* sînt incluse diferite acțiuni: conferințele, dialogurile, simpoziioanele, mesele rotunde, întîlnirile cu autori de cărți de știință popularizată. În intervalul 1981—1985 au avut loc 140 de astfel de activități la care au participat 12 386 elevi.

Au fost susținute 127 de *conferințe* audiate de 11 614 participanți. Acestea s-au desfășurat atît cu elevii din București (115 acțiuni cu 10.256 participanți), cît și cu elevii din provincie (12 acțiuni cu 1 358 participanți).

În București, conferințele au fost susținute la sediul muzeului (84 cu 6 124 participanți), la sediul unor școli (18 cu 2 373 participanți) sau la Casa Centrală a Armatei (13 cu 1 759 elevi). O serie de conferințe au fost susținute la cererea unor școli. Altele — incluse în cîte un ciclu — au fost organizate de muzeu în colaborare cu Consiliul Municipal al Or-

ganizației Pionierilor, cu casele pionierilor din Capitală.

În cursul anului 1984 a fost organizat un ciclu pentru cercul „Prietenii adevărului științific” de la Casa pionierilor din sectorul 3 al Capitalei. Acest ciclu a reunit 17 conferințe la care au participat 1 341 elevi.

În colaborare cu Consiliul Municipal al Organizației Pionierilor, muzeul a organizat în 1985 ciclul „Universul necunoscut al vieții animalelor” ce a reunit 28 de conferințe la care au participat 3 215 elevi. Conferințele au fost urmate de ghidaje tematice în muzeu. Toate conferințele au fost bogat ilustrate cu 4 350 diapozitive din diacoteca muzeului și cu 37 filme documentar-științifice.

— *Dialogurile* între elevi și muzeografi s-au purtat pe diverse teme ca: „Originea vieții pe pămînt”, „Oceanul planetar — sursă de hrană și materii prime”, „Știință și superstiții” etc.

— Amintim și alte forme de întîlniri cu elevii: *mesele rotunde* („Teorii actuale asupra originii și evoluției omului” etc.)

și simpoziioanele („Delta Dunării” etc.) la care au participat 340 elevi.

— În perioada 1981—1985 au avut loc trei întâlniri ale elevilor cu autori de cărți de știință popularizată organizate de Uniunea Scriitorilor împreună cu Editura „Ion Creangă”, Biblioteca pentru copii „Nicolae Bălcescu”, Biblioteca „Mihail Sadoveanu”, în cadrul cărora sute de copii și-au exprimat opiniile asupra cărților preferate. Cu aceste ocazii s-a decernat „Trofeul micului cititor” muzeografilor Modest Guțu pentru cartea „Ce știm despre viața extraterestră” și Alexandru Marinescu pentru cartea „Cuceritori ai adâncurilor: Jacques Yves Cousteau”.

1.2.3. Muzeul „Grigore Antipa” sprijină în permanență activitatea cercurilor de biologie din școli și de la casele pionierilor din București, organizând, de asemenea, acțiuni cu acestea:

— Sesiunile de referate și comunicări se organizează la ncheierea anului șco-

lar în amfiteatrul muzeului. Membrii cercurilor prezintă comunicări pe diverse teme studiate de ei. În perioada pe care o analizăm la sediul muzeului au avut loc 9 astfel de acțiuni la care au participat 806 elevi. Amintim pe cea din 1983 dedicată „Zilei mondiale a mediului ambiant” și pe cea din 1985 intitulată „Să apărăm viața Terrei”.

— Muzeografilor au însoțit elevii de la cercurile de biologie în excursii organizate în scopul cunoașterii florei și faunei anumitor regiuni. În 1982, 40 de membri ai cercului de științele naturii de la Casa pionierilor din sectorul 1 al Capitalei au beneficiat, la pădurea Comana (jud. Giurgiu) de îndrumările muzeografului Ion Drăghia, care le-a prezentat pe teren metode de colectare de material entomologic.

— La sediul muzeului între 1981—1985, în colaborare cu Consiliul Municipal al Organizației Pionierilor din București, s-au organizat 4 concursuri „Cine știe,

Aspect din timpul vizitării muzeului

Aspect din timpul conferințelor organizate pentru elevi

Ghidaj în muzeu

Aspect din timpul concursului „Cine știe, câștigă” intitulat „Pe urmele lui Darwin”

Programe tipărite pentru popularizarea ciclului duminical de conferințe organizate de muzeu

Expoziția de desene „Păsările în viziunea preșcolărilor”

cîștigă” la care au participat membrii cercurilor de biologie de la casele pionierilor, Concurenții au fost încurajați de numeroși suporteri (630 participanți). În 1982, cu prilejul celebrării a 100 de ani de la moartea naturalistului Charles Darwin, a avut loc concursul „Pe urmele lui Darwin”. În 1983 și 1985, cu ocazia „Zilei mediului înconjurător”, s-au organizat concursurile: „Culori și forme protectoare la animale” și respectiv „Ocrotirea naturii în România”. Pe lângă acestea, în 1982, a mai avut loc, în sălile expoziției publice, concursul „Mamifere din fauna României”, în colaborare cu Casa pionierilor din sectorul 1.

2. **Activitățile cu preșcolarii.** În 1981, cu prilejul Zilei internaționale a copilului, a fost organizată în sala păsărilor din muzeu, o expoziție de desene: „Păsările în viziunea preșcolărilor”, care a reunit cele mai reușite desene executate de preșcolarii unor grădinițe din Capitală.

3. **Activitățile cu studenții.** Muzeul este loc de studiu și documentare pentru studenții de la diferite facultăți: biologie, medicină veterinară, arte plastice etc.

În perioada 1981—1985, specialiștii muzeului au susținut 10 cursuri de zoologie pentru un număr de 422 studenți ai Facultății de Biologie.

4. **Activitățile destinate maselor largi, desfășurate în special cu adulții.**

Dintre formele de răspândire a cunoștințelor științifice în rândul maselor, cea mai frecvent folosită este **conferința**.

4.1. **Conferințele de popularizare** se grupează în două categorii:

4.1.1. Conferințe organizate în cadrul unui **ciclu** și susținute fie la sediul muzeului, fie la sediul altor instituții de cultură.

— *Ciclu duminical de conferințe organizat de Muzeul „Grigore Antipa” la sediul său.* În perioada 1981—1985 au fost organizate 136 de conferințe, 10 gale de filme și 3 diasonuri care au fost audiate de 15 004 persoane. Temele generale ale acestor cicluri de conferințe au fost: „Oceanul și omul”, „Ecosistemele Terrei”, „Biologie și adaptare”, „Ritmuri cosmice — ritmuri biologice”, „Charles Darwin și evoluția viețuitoarelor”, „Etologia — știința comportamentului”, „Din istoria biologiei”, „Probleme actuale ale

scologiei Terrei", „Fauna României", „Un secol și jumătate de la fondarea Muzeului de Istorie Naturală din București", „Caleidoscop zoologic". În fiecare an, pentru popularizarea ciclului duminical de conferințe, au fost tipărite programe și publicate anunțuri în presă, în special în ziarul „Informația Bucureștiului".

— *Ciclurile organizate de alte instituții în colaborare cu Muzeul „Grigore Antipa"*. În perioada 1981—1985 au fost organizate 2 cicluri, totalizând 49 de conferințe în colaborare cu Casa Centrală a Armatei și cu Casa de cultură „Fr. Schiller", audiate de 2 004 persoane. Începând cu anul 1985 pentru membrii Asociației Specializate „EXOTICA" a fost prezentat un ciclu de 7 expuneri la care au participat 339 persoane.

4.1.2. Numeroase conferințe au fost prezentate de muzeografi la solicitarea unor întreprinderi, unități militare, instituții medicale sau a unor instituții de cultură din Capitală sau din provincie.

— În *Capitală*, 75 de expuneri au fost urmăriți de 5 370 de participanți. Dintre aceștia 3 890 au provenit de la diferite întreprinderi (Automatica, Electronica, Întreprinderea Mecanică Poligrafică, Uzinele „Timpuri Noi", „Grivița Roșie", „Adesgo", „Tricodava") și in-

stitute bucureștene (Institutul de cercetare-producție pentru apicultură etc.).

— În *provincie*, muzeografilor au fost invitați să trateze o serie de subiecte de biologie pentru oamenii muncii de la întreprinderi din Bacău, Bragadiru, Constanța, Buzău, Sfintu Gheorghe.

4.2. *Alte forme de răspândire a cunoștințelor științifice în rândul maselor largi: înt simpoziioanele și mesele rotunde.* În cadrul unor astfel de manifestări (410 participanți), personalul de specialitate al muzeului a fost invitat să răspundă la diferite probleme legate în special de evoluție și adaptare.

Un rol important în răspândirea cunoștințelor științifice și totodată în popularizarea muzeului îl au *presa, radioteleviziunea, cinematografia*. Prin intermediul mijloacelor mass-media s-au prezentat subiecte referitoare la istoricul muzeului, unele exponate și colecții de valoare deosebită, piese noi intrate în patrimoniul muzeului, precum și la biologia și etologia unor specii de animale, protecția naturii, evoluționism etc.

Varietele și numeroasele activități desfășurate în cadrul relației muzeu-public pun în evidență preocuparea permanentă a Muzeului „Grigore Antipa" pentru îndeplinirea funcției sale cultural-educative la nivelul ridicatelor exigențe actuale.

RÉSUMÉ

Les spécialistes du Muséum d'Histoire naturelle „Grigore Antipa" de Bucarest déploient une riche activité culturelle-éducative en contribuant, à côté des autres facteurs, à l'élargissement de l'horizon intellectuel des masses, à la formation d'une conception écologique, à la protection de l'environnement.

Dans le processus d'éducation scientifique des masses on emploie une gamme variée de formes et méthodes: des expositions permanentes et temporaires pour toutes les catégories de visiteurs;

des visites et des leçons au musée, des cabinets scolaires; des conférences; des tables rondes; des rencontres des élèves avec des personnalités scientifiques; des sessions de comptes rendus et de communications présentés par les élèves; des concours „Qui sait, gagne" (à l'intention des étudiants et des élèves); des cycles de conférences; des symposiums, des tables rondes (destinés aux adultes).

Les spécialistes du musée déploient aussi une activité soutenue de science vulgarisée par l'entremise de la presse et de la radio-télévision.

evidență, conservare, restaurare

RESTAURAREA UNUI COIF DE FIER, DIN SECOLUL AL XVI-LEA

DAN PAUL

Între obiectele din colecția de arme a Secției de istorie a Complexului Muzeal Sibiu, care necesitau intervenții urgente de restaurare, s-a aflat și un coif din fier, datînd din secolul al XVI-lea.

Valoarea sa deosebită este conferită atît de raritatea acestui gen de piese în colecțiile de arme din țara noastră, cît și de frumoasa ornamentare a întregii sale suprafețe exterioare prin damaschinare cu aur.

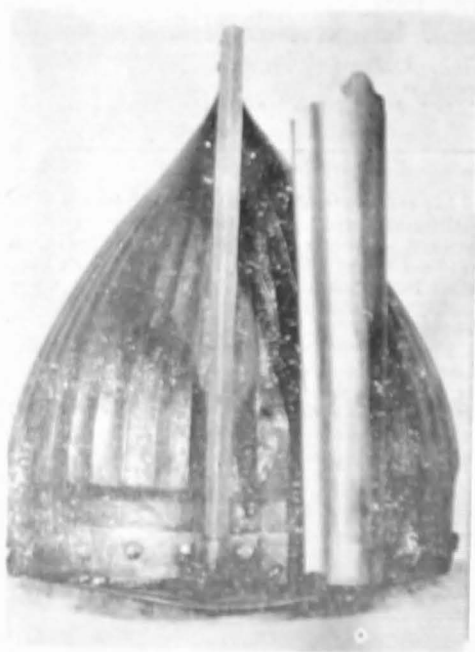
Coif, vedere din față, înainte de restaurare.

Stadiul avansat de degradare chimică și mecanică a impus intrarea în restaurare a acestei piese, în cadrul sectorului metale al Laboratorului zonal de restaurare Sibiu.

În urma analizelor efectuate s-a constatat că pe întreaga suprafață a coifului, atît în interiorul său cît și în exterior, se întindea un strat gros de produși de coroziune, acoperit, în mare parte, de straturi de uleiuri și vaseline, folosite la conservările anterioare. În anu-

Coif, vedere din față, după restaurare

Coif, vedere laterală, înainte de restaurare

Coif, vedere laterală, după restaurare

mite locuri, produșii de coroziune au străpuns complet metalul.

Ornamentația exterioară, sub forma motivelor florale și geometrice, executate prin gravare chimică, a dispărut complet în anumite locuri datorită aceluiași proces de coroziune, existând pericolul exfolierii foței de aur și în alte zone.

Privitor la structura elementelor componente s-a constatat că port-panașul era o înlocuire necorespunzătoare a sub-

ansamblului original dispărut, apărătoarea de ceafă era complet desprinsă de calotă, iar apărătoarea de nas lipsea în întregime. Pe baza acestor concluzii au fost stabilite etapele de tratament în urma cărora piesa trebuia să capete un aspect cât mai apropiat de cel original, totodată urmărindu-se a fi stopate și procesele corozive.

Datorită gradului diferit de degradare a zonelor, interiorul fiind mai puternic corodat decât exteriorul, precum și a necesității salvării fragmentelor de damaschinare s-a impus aplicarea unui tratament de curățire etapizată. În prima fază, întreaga piesă a fost curățată în soluție de Complexon III, cu un $\text{pH} = 5,5$. După încheierea acestui tratament, piesa a fost neutralizată prin îmbăiere în apă distilată și apoi s-a pensulat exteriorul cu acid fosforic în concentrație de 20%. După formarea stratului de fosfat, suprafața exterioară a fost peliculizată cu lac acrilic de tip Silvacrom.

Datorită grosimii mari a stratului de produși corozivi din interior, s-a continuat tratamentul de curățire numai în această zonă, folosindu-se acidul fosforic 20%, iar ca inhibitori tiourea și alcoolul butilic. După încheierea curățirii complete a interiorului, s-a aplicat același tratament de fosfatare, apoi un strat de tanin vegetal, iar în final s-a peliculizat cu lac Silvacrom.

Pentru plombarea găurilor produse de coroziune s-a folosit un chit de rășină epoxidică.

După încheierea tratamentelor chimice, au fost efectuate lucrări de completare a subansamblelor lipsă în vederea restabilirii aspectului original, conform indicațiilor specialiștilor în istorie din comisia de restaurare și a informațiilor bibliografice. Astfel, a fost confecționată, prin forjare, apărătoarea de nas, a cărei formă era indicată de piesa de fixare și culisare pe coif.

Noul port-panaș a fost confecționat din tablă de fier cu o grosime egală cu cea a coifului, reprezentind o încercare de reconstituire a formei bazată pe imagini ale unor piese similare întâlnite în bibliografia de specialitate.

Apărătoare de ceață,
după curățire

Apărătoarea de ceață,
după aplicarea foitei
metalice.

Etapa cea mai importantă și mai dificilă în procesul reconstituirii aspectului original au reprezentat-o operațiunile de restaurare a damaschinării. Pentru exemplificare, a fost aleasă apărătoarea de ceață, al cărei model gravat se păstra încă destul de bine reliefat, astfel încît putea fi refăcut prin aplicarea unei foite metalice auriu.

Operațiunile de tratament chimic au fost aceleași ca și pentru calota coifului. După fosfatarea și uscarea completă, au

fost aplicate două straturi de șelac 15% și apoi două straturi de lac pe bază de ulei. După o oră de la depunerea celui de-al doilea strat de lac a fost aplicată foia metalică aurie, prin tamponare ușoară cu o pensulă fină, ulterior asupra acesteia peliculizîndu-se alte două straturi de șelac. Contrastul de culoare a fost obținut prin șlefuirea cu lină de oțel a modelului reliefat, foia aurie rămîind numai în zonele adîncite prin gravare.

În final a fost refăcut sistemul de prindere al apărătoării de calota coifului.

ZUSAMMENFASSUNG

Im vorliegenden Aufsatz wird die Reinigung und Konservierung eines Eisenhelmes aus dem 16. Jahrhundert, der graviert und mit Gold damaschiert ist, vorgestellt. Der Vorgang berücksichtigte auch Arbeitsmethoden aus der einschlägigen,

Literatur, wie das Ersetzen des Federhalters mit einem der ursprünglichen Form ähnlichen, das Herstellen und Befestigen am Helm eines Nasenschutzes, wie auch die Nachahmung der Damaschierung auf dem Nackenschutz.

I. Introducere

Alături de obiectele din metal, ceramică, lemn, piatră, textile etc., obiectele din piele sau în parte din piele și blană pot fi întâlnite cu mare frecvență în muzee. Cercetători precum J. Waterer (1974) și H. J. Plenderleith (1966) menționează utilizarea pieilor pentru îmbrăcăminte încă în paleolitic și, apoi, în perioada predinastică din Egipt și din secolele IV—III î.e.n. în Siberia. Conservarea obiectelor din piele care fac parte sau sînt susceptibile a face parte din patrimoniul cultural național constituie o preocupare de cea mai mare importanță pentru factorii implicați în păstrarea vestigiilor artistice, problema principală ce se pune în legătură cu ele fiind cea a protejării lor împotriva atacului biologic.

Această problemă implică cel puțin două aspecte:

a) un aspect profilactic, înțelegînd prin aceasta o întreagă metodologie de prevenire a atacului biologic la obiectele încă neatacate și

b) un aspect de tratare propriu-zisă a obiectelor atacate, cu scopul de a opri procesul de biodeteriorare și a prelungi viața exponatelor de muzeu.

Cercetările întreprinse de subsemnata, împreună cu un colectiv alcătuit de chimiștii Roland Tămaș și Vasile Cocișiu de la Institutul de Cercetări Chimico-Farmaceutice, Centrul Cluj-Napoca, au avut drept scop lărgirea gamei de produse utilizate la întreținerea și conservarea articolelor din piele, prin descoperirea unei compoziții fungicide cu spectru larg de acțiune, care să elimine dezavantajele

cunoscute la fungicidele utilizate pînă acum: toxicitatea ridicată și necurățarea suprafeței tratate.

2. Necesitatea utilizării fungicidelor pentru tratarea obiectelor de muzeu din piele

În lipsa unor condiții corespunzătoare de depozitare și expunere a obiectelor din piele (în special, condiții de temperatură și umiditate constante), acestea sînt expuse acțiunii agenților de biodeteriorare, ceea ce duce la nevoia utilizării unor metode și procedee de tratare în vederea conservării. Alături de procedeele clasice (aerisire și periere ușoară), folosirea fungicidelor se impune cu tot mai mare necesitate. Metoda, în ciuda riscurilor pe care le comportă, prezintă o serie de avantaje care fac ca în prezent să fie întrebuintată pe scară tot mai largă.

Avantajele metodei sînt determinate de posibilitatea unei intervenții prompte, stoparea rapidă a atacului prin omorirea agentului de biodeteriorare și înlăturarea șanselor de reapariție a atacului.

La rîndul lor, dezavantajele sau riscurile tratării cu fungicide constau în posibilitatea de a produce modificarea culorilor și, în unele cazuri, apariția petelor pe suprafața tratată.

Comparînd, totuși, avantajele și dezavantajele metodei, apreciem că tratarea cu fungicide își dovedește pe deplin eficiența, dar că ea nu poate fi aplicată la întimplare, ci numai de specialistul care se ocupă cu biodeteriorarea, acesta fiind singurul în măsură să stabilească modul de aplicare a tratamentului, concentrația substanțelor fungicide și precauțiile ce trebuie luate.

3. Descrierea cercetării și rezultate

În literatura de specialitate este cunoscută o compoziție pentru tratarea suprafeței obiectelor din piele expuse în muzeu, constituită din lanolină tehnică, stearină, acizi grași C_{10} — C_{22} , alcooli grași etoxilați, gradul de etoxilare fiind de 11, ortofenilfenol sau triclorfenolat de sodiu, amoniac și apă. Această compoziție prezintă două dezavantaje majore: are o toxicitate mare și nu asigură curățarea suprafeței tratate.

Așpirind să elimine aceste dezavantaje, cercetarea noastră a avut drept scop descoperirea unui nou produs pentru întreținerea și conservarea articolelor din piele, care, pe lângă marea putere fungicidă și spectrul larg de acțiune, să asigure, totodată, și o foarte bună și ușoară îndepărtare a murdăriei, precum și gresărea fără afectarea suprafeței tratate.

După numeroase testări, s-a ajuns la descoperirea unui produs bazat pe emulsia apoasă a unor grăsimi și ceruri naturale, cu conținut de fungicid, ce se dovedește foarte eficient și adecvat pentru curățirea articolelor din piele, inclusiv a copertelor de carte veche.

Aplicarea pe suprafața de contact se face cu ajutorul unei cirpe ce nu lasă scame, prin frecare ușoară. După îndepărtarea murdăriei, pielea se lasă să se usuce timp de aproximativ 30 minute, după care se lustruiește ușor cu ajutorul unei perii moi sau a unei bucăți de catifea.

Produsul nu degresează pielea, nu atacă eventualele straturi de metal și lăcuirile (pielea argintată sau aurită), emulsia formată fiind stabilă.

Compoziția acestui nou produs este următoarea:

Octil sau Nonilfenol etoxilat (OF 8; NF 8)	5%
Alcool ceticilic	3%
Cerezină	2%
Parafină	2%
Ceară de Carnauba	4%
Ulei de terebentină	5%
Toluen	10%
Ulei vaselină	0,5%
Fenilmercariborat	0,2%
Apă	68,3%

Emulsia se poate folosi ca atare sau sub formă de aerosol, ambalată în butelii din tablă albă, lăcuite în interior, ce 300 ml capacitate, în raportul de 228 g emulsie, 22 g diclorodifluormetan, vehiculat cu Freon 12 sub formă de spumă.

Aplicarea sub formă de spumă este mai economică, forma de prezentare aerosol permițând, din cauza ambalajului etanș, păstrarea nemodificată a produsului.

Invenția, care face obiectul unui brevet și al Certificatului de Inventator nr. 89701 din 25.02.1986, descrisă și publicată de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la 30.06.1986, are următoarele avantaje: manipulare și aplicare ușoară și economie de manoperă și materiale.

Utilizarea compoziției fungicide mai sus descrisă pe o gamă largă de produse din piele a condus la rezultate foarte bune, ceea ce va face ca, începând din ultimul trimestru al acestui an, substanța să fie produsă în atelierul de microproducție al Laboratorului zonal de conservare și restaurare a patrimoniului cultural național din Cluj-Napoca.

RÉSUMÉ

A côté des objets de métal, de céramique, de bois, de pierre, des textiles, les objets de cuir ou en partie de cuir et de fourrure, peuvent être fréquemment rencontrés dans les musées. Partant, leur conservation est une préoccupation très importante des facteurs impliqués dans la préservation des vestiges artistiques. Le problème principal qui se pose à cet égard est la protection de ces vestiges contre l'attaque biologique.

Les recherches entreprises par le biologiste Aurelia Igna et les chimistes Roland Tamaș et Vasile Cocișiu de la ville de Cluj-Napoca ont eu pour but d'élargir la gamme de produits utilisés pour l'entretien et la conservation des articles de cuir, par la

découverte d'une composition fongicide à large spectre d'action, qui puisse éliminer les désavantages connus aux fongicides utilisés jusqu'à présent: a toxicité élevée et le non-nettoyage de la surface traitée.

Les trois spécialistes ont découvert un produit basé sur l'émulsion aqueuse de certaines graisses et cires naturelles contenant de fongicide qui s'avère très efficace et adéquat pour le nettoyage des articles de cuir, y compris des couvertures de livres anciens.

L'invention a les avantages suivants: manipulation et application facile et économie de main d'oeuvre et de matériaux.

DESPRE AUTENTICITATEA DENUMIRILOR DACICE DE PLANTE DIN LUCRĂRILE LUI DIOSCORIDES ȘI PSEUDO-APULEIUS

CONSTANTIN DRĂGULESCU

În copiile și edițiile lucrărilor lui Dioscorides și Pseudo-Apuleius sînt inserate, alături de numirile grecești, romane, egiptene, africane etc., un număr de 67 denumiri dacice de plante în peste 120 variante grafice¹. Aceste variante sînt, în majoritatea cazurilor, rezultatul transcrierii greșite a formei genuine care, consecință a acestui fapt, de multe ori este imposibil de reconstituit (recunoscut). Făcînd o analiză critică a nomenclaturii speciilor din operele amintite, C. Váczy² ajunge la concluzia că, din cauza unor erori de copiere (intercalări și omiteri), o serie de numiri grecești, latine ori egiptene figurează, greșit, ca dacice. În consecință denumirile dacice se reduc la 48 (scrise în aproape 100 variante).

Studiate mai întîi de J. Grimm³ și explicate cu ajutorul limbii germane (din confuzia geților cu goții), denumirile dacice de plante au fost rînd pe rînd analizate de Leo⁴, A. Papadopolu-Calimachiu⁵, Gr. G. Tocilescu⁶, W. Tomaschek⁷ (care oferă cîteva etimologii tracice), S. Lattyák⁸ (care le aseamănă cu unele cuvinte slave, respectiv gorale), D. Decev⁹ și I. I. Russu¹⁰ (ambii privindu-le și argumentîndu-le prin radicali indo-europeni de coloratură tracică), C. Váczy¹¹ ș.a. Concluziile la care au ajuns diverși autori (lingviști, istorici, biologi) sînt foarte diferite, uneori contradictorii, încît și astăzi aceste fitonime sînt acceptate cu rețineri ca fiind probe de limbă dacă¹², deși ele sînt precedate de sublinierea „dakoi”. Incertitudinea a fost și este determinată fie de considerentul că

denumirile dacice sînt semnalate în copii tîrzi ale lucrării originale (care s-a pierdut), fie din constatarea că unele dintre ele au fost inserate ulterior în manuscris, fiind notate cu altă cerneală. De aici multitudinea de păteri referitoare la proveniența, timpul și împrejurările în care au intrat fitonimele dacice în textele lui Dioscorides și Pseudo-Apuleius. K. Sprengel, Tr. Săvulescu și C. Váczy afirmă că însuși Dioscorides ar fi adunat și notat în opera sa denumirile dacice. W. Tomaschek și C. Daicoviciu consideră că, adunate sau nu de Dioscorides, ele provin de pe teritoriul Daciei preromane. Cei mai mulți cercetători (J. G. Ackermann, E. Mayer, J. Berendes, M. Wollmann, V. L. Bologa, Al. Borza) susțin ipoteza interpolării lor în copiile dioscoridiene în sec. III—VII și deci termenul „dacic” trebuie luat nu în sens lingvistic, ci teritorial-geografic¹³. Deci aceste numiri de plante nu ar aparține dacilor care etnic nu mai existau în secolele amintite, ci unor (sau unei) populații din ținuturile locuite odinioară de daci. Ceea ce i-a determinat pe acești autori să considere că denumirile dacice de plante nu au figurat în manuscrisul original al lui Dioscorides este faptul că ele nu au fost preluate de Galenos (sec. II e.n.) și Oribasius (sec. IV e.n.) în operele lor, cunoscut fiind faptul că ambii s-au folosit de lucrarea lui Dioscorides, excerptînd-o. Dar primul a fost anatomist și fiziolog și nu l-a interesat abundența datelor nomenclaturale (mai ales străine) din manuscrisul lui Dioscorides. Cel de-al doilea nu a fost

nici el botanist și de aceea a reproduș din opera lui Dioscorides doar unul-două sinonime grecești ale plantelor¹⁴.

În urma studiului amănunțit făcut asupra plantelor ilustrate în lucrările lui Dioscorides și Pseudo-Apuleius păstrate în copii, pe baza sinonimelor grecești și romane, a ecologiei (mediului de viață) și corologiei (răspîndirii teritoriale) speciilor pentru care se dau denumirile dacice, noi am ajuns la concluzia că într-adevăr aceste numiri au fost culese de la populația dacică. Putem chiar preciza că, dacă nu în totalitate, cea mai mare parte dintre ele, au fost notate de pe teritoriul actualiei Dobroge. Aducem drept argumente următoarele constatări: Dobrogea este singura regiune a fostei Dacii unde cresc toate speciile de plante pentru care se dau sinonimele dacice; specia *Hypocotum procumbens*, numită de daci „karopithla”, se întâlnește numai în sudul Dobrogei (și Bulgaria de est), lipsind din toate celelalte ținuturi ale Daciei; desenul din „Codex Constantinopolitanus” (copie a operei lui Dioscorides, datînd din anul 512 e.n.) ce însoțește diagnoza și denumirea greacă „eryngion” și cea dacică „sikoupnoux”, aparținînd speciei *Eryngium maritimum*, plantă ce crește numai pe nisipurile maritime; specia numită de greci „potamogeiton” („vecină cu apa”), iar de daci „koadama” (*Alisma plantago-aquatica*?) are și sinonimul grec „halimoktonon” („ucigătoarea de pe litoral”), care vine să întărească afirmația noastră.

Referitor la timpul în care denumirile dacice au fost culese, credem că se încadrează în secolele I—II e.n. Ne bazăm ipoteza pe cunoașterea faptului că în primul secol al erei noastre au activat mai mulți „antiphrazonți” (culegători de sinonime de plante medicinale) ca Xenokrates din Aphrodisias și Pamphilos din Alexandria, ultimul alcătuiind un glosar în care figurau și citeva denumiri dacice de plante¹⁵. Tot acum, Dioscorides, ca medic militar ce însoțea armata romană, a putut străbate și Dobrogea (ocupată deja de romani), notînd o parte din nomenclatura plantelor la daci. De subliniat că timpul în care Dioscorides și-a

scris lucrarea coincide cu campaniile romanilor împotriva parților din Armeria și cucerirea Pontului. Adunarea și consensuarea denumirilor dacice de plante a putut fi o necesitate de ordin practic, facilitînd procurarea plantelor medicinale de pe teritoriul Daciei în folosul militarilor romani. Nu este exclus ca fitonimele dacice să fi fost culese de alt medic sau însoțitor al trupelor romane. Tot atât de posibil este ca o parte dintre ele să fi fost adunate de un negustor grec sau roman, porturile dobrogene (îndeosebi Tomis și Callatis) fiind importante centre comerciale în care, cu siguranță, s-au făcut și schimburi de droguri vegetale. Dioscorides afirmă că în antichitate comerțianții de plante (droguri) medicinale erau buni cunoșcători ai numirilor lor în limbile popoarelor de la care le achiziționau¹⁶.

Analizînd comparativ denumirile dacice din operele lui Dioscorides și Pseudo-Apuleius se constată că, din totalul de 48 fitonime, 39 figurează la primul autor și 22 la cel de-al doilea (13 nume fiind comune). Dacă Pseudo-Apuleius nu s-a folosit în alcătuirea „Herbarius”-ului său de lucrarea lui Dioscorides „De materia medica” (așa cum apreciază C. Văcziu¹⁷), atunci concluzia este că: cele 26 denumiri dacice de plante notate numai în copia dioscorideană au fost culese din actuala Dobroge (antica Moesia de nord-est), la mijlocul sec. I e.n., de către Dioscorides personal sau prin delegații săi; 13 fitonime (cele inserate în ambele lucrări!) provin dintr-un izvor comun, probabil Glosarul lui Pamphilos (sec. I e.n.), fiind adunate, după părerea noastră, din perimetrul unuia dintre orașele-porturi de pe țărmul vestic al Mării Negre; 9 nume de plante au fost înregistrate de Pseudo-Apuleius în sec. II e.n. sau de un „antiphrazonț” anterior lui, posibil din orice ținut al Daciei, deoarece plantele în cauză au o largă răspîndire, crescînd la margini de drumuri și locuri virane. În cazul în care, însă, Pseudo-Apuleius s-a inspirat din lucrarea lui Dioscorides, atunci: cele 13 denumiri comune au fost preluate de la medicul grec; 9 fitonime au fost culese de autorul „Herbarius”-ului

sau de un „antiphrazon” anterior lui; 26 denumiri provin din Glosarul lui Pamphilos sau alt culegător de numiri locale de plante medicinale și au fost intercalate în lucrarea lui Dioscorides mai târziu, în copile din sec. III—VI. În orice caz ele au fost notate din graiul viu al populației geto-dace. În acest context ele pot servi la reconstituirea unor cuvinte din limba strămoșilor noștri și pot fi explicate prin etimologii ce prezintă trăsături fonetice „satem” traco-dace. Ca exemple putem cita fitonimele dacice: „**ania(r)sexe**” („nutrețul măgarului”) — având aceeași semnificație ca și sinonimul grec „onobrychis” și cel german „Eselswicke” — care desemnează „sparceta” (*Onobrychis viciifolia*), apreciată plantă furajeră; „**diodela**” sau „**ziodela**” („planta zeului” ori „planta soarelui”) cu sinonimul roman „solis oculum”, nume ce aparțin muștelului (*Matricaria chamomilla*); „**dyn**” („arzătoare, chinuitoarea”) sinonimul românescului urzică (*Urtica dioica*); „**kroustane**” („cea plină de sînge”, respectiv latex portocaliu), nume sugestiv pentru negelariță (*Chelidonium majus*); „**mizela**” („plantă măruntă, mazărată” sau „iarba urinării”) nume dat micuțului cimbrisor (*Thymus* sp.); (**h**)olma („mirositoare”) sinonim al actualului fitonim românesc boz (*Sambucus ebulus*); „**simpotax**” („șapte nervuri”) este „traducerea” grecescului heptapleuron și a romanicului septem-nervia, toate sinonime ale denumirii românești pătlagină (*Plantago major*); „**skiare**” („zgiriietoarea, scărmanitoare”) are fonetismul apropiat fitonimului românesc schin (spin) și chiar desemnează un scaiet (*Dispacus laciniatus*); „**tandila**” sau „**taudila**” (cu traducerea probabilă „planta apei”) aparține unei specii de izmă (*Mentha* sp.) ce crește în locuri umede; „**usazila**” („iarba boului”), fonetic și semantic se apropie de săsescul „Üsenzang”, avînd înțelesuri apropiate și în grecescul „cynoglossum” („limba

ciinelui”), precum și în multe limbi actuale, inclusiv în română în fitonimele limba ciinelui și limba boului (*Cynoglossum officinale*); „**zououste**”(r) („cîngătoare”), numele pelinului și al pelinariței (*Artemisia* sp.) și care dovedește perpetuarea obiceiului de a se incinge peste mijloc cu pelin, mai ales în ciclul sărbătorilor de primăvară, în perioada critică pentru sănătatea oamenilor. Exemplele pot continua chiar și cu prezentarea rădăcinilor indo-europene prin care se explică termenii dacici, dar în această lucrare nu ne-am propus decît să demonstrăm autenticitatea denumirilor dacice de plante folosind criteriul botanic (ecofitogeografic).

NOTE

¹ C. Văczy, *Nomenclatura dacică a plantelor la Dioscorides și Pseudo-Apuleius*, „Acta Musei Napocensis”, V, 1968, p. 59—74, VI, 1969 p. 115—129, VIII, 1971, p. 109—133

² C. Văczy, *op. cit.*, VIII, 1971, 112—126

³ J. Grimm, *Geschichte der deutschen Sprache*, I, 1848, p. 204—215

⁴ „Leo in Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung”, Berlin, III, 1, 54, p. 176—194

⁵ A. Papadopolu-Calimachiu în „Anal. Soc. Acad. Rom.”, București, XI, 1878, p. 39—60

⁶ Gr. G. Tocilescu *Dacia înainte de Romani*, București, 1880, p. 202—216

⁷ W. Tomaschek, *Die alten Thraker*, Wien, II, 1, 1893, p. 22—36

⁸ S. Lattyák, *Néhány Dioscorides-féle dák növénynevelés*, Botanikai múzeumi füzetek, Cluj, III, 2, 1919, p. 29—42

⁹ D. Decew, *Die dakischen Pflanzennamen in „Die Thrakischen Sprachreste”*, 2. Aufl., Österreichische Akad. der Wissenschaften, Wien, 1976, p. 541—565

¹⁰ I. I. Russu, *Limba traco-dacilor*, ed. a 2-a, Edit. științ., București, 1967, p. 43—47 și 89—130

¹¹ C. Văczy, *op. cit.*

¹² V. L. Bologa, *Sinonimele „dacice” ale plantelor descrise de Dioscoride pot servi la reconstituirea limbii dacice* „Dacoromania”, V, 1927—1928, Cluj 1929, p. 570—575; I. I. Russu, *op. cit.*

¹³ V. L. Bologa, *op. cit.*

¹⁴ C. Văczy, *op. cit.*, VIII, 1971, p. 119

¹⁵ C. Văczy, *op. cit.*, V, 1968, p. 72

¹⁶ C. Văczy, *op. cit.*, VI, 1969, p. 119

¹⁷ C. Văczy, *op. cit.*, p. 112

ION LUCA CARAGIALE ȘI ȚIRGOVIȘTEA. REFERINTE, RELAȚII, POPASURI

GABRIEL MIHĂESCU

Legat de județul Dimbovița mai întâi prin origine¹, marele dramaturg devine în anii maturității sale artistice un oaspete de marcă al Țirgoviștei.

Din 30 ianuarie 1852 — data nașterii și pînă în anul 1859 și-a petrecut copilăria, anii de preșcolar, în satul natal², care, de la centenar, îi poartă ilustrul nume — așezarea fiind situată pe DN 72, la jumătatea distanței dintre municipiile Ploiești și Țirgoviște. O *expoziție cu caracter memorial* (inaugurată în anul 1968 într-o clădire aflată pe partea dreaptă a drumului național) îi evocă personalitatea în satul de pe Cricovul Dulce, această „Ozana locală”, cum o numea George Călinescu³. Locul nașterii „micului Iencuț” (așa era numit într-o scrisoare de familie) — marcat de o *placă memorială*, dezvelită de Mihail Sadoveanu la centenar, în dreptul imobilului cu nr. 449, situat pe partea dreaptă a drumului județean 710 A (ce se ramifică din DN 72 în centrul satului și conduce la Ghirdoveni, reședința comunei, și mai departe la Moreni) — nu mai păstrează acum decît urmele, aproape șterse de timp, ale casei — proprietate a Mănăstirii Mărgineni, al cărei secretar era Luca Caragiale (refugiat aici după ce sprijinise

revoluția din 1848). Bătrînul Ion N. Paisie, născut în 1880, declara la 12 iunie 1975 că în 1909 a cumpărat terenul viran unde existase casa natală a scriitorului, pe care și-a înălțat propria casă⁴ în anul 1911, iar în 1935 a reinnoit-o. Terenul l-a cumpărat de la primăria comunei⁵, avînd actul de vînzare-cumpărare autentificat de Judecătoria rurală Haimanalele și transcris sub nr. 305 din 15 ianuarie 1910 la grefa Tribunalului Prahova. Cercetările întreprinse în anul 1975 de Muzeul județean Dimbovița au reușit să precizeze planul construcției — fără pridvor și fără beci zidit — în care locuise familia Caragiale pînă prin 1859, clădire⁶ dispărută înainte de anul 1900: un rînd de camere mărginite spre uliță de un cerdac-prispă, iar spre curte de un celarcămară, pardosite cu cărămizi; urmele fundațiilor casei — construită în prima jumătate a secolului trecut — indică o încăpere situată la est, avînd laturile de 4,80 m și o grosime a zidurilor de 0,55 m, o alta spre vest, cu dimensiunile 4,80 × 8,50, mărginită spre uliță de o prispă largă de 1,00 m, latura de vest fiind suprapusă de actualul imobil (sub care mai măsoară cca 5,00 m — după părerea actualului proprietar).

EXPOZIȚIA PERMANENTĂ

Comitetul de salubritate și salubritate

Muzeul JUDEȚEAN
DIMBOVIȚA

Caragiale

COMUNA I.L. CARAGIALE (D. N. 72)

Coperta broșurii de prezentare a expoziției memoriale din satul natal al scriitorului

Ion Luca a fost angajat la Teatrul Național din București ca suflor și copist — timp în care a participat, se pare și ca actor, la câteva turnee estivale ale trupei unchiului său Iorgu, a cărei prezentă la Țirgoviște în anii 1867—1868, 1872 și 1884 am găsit-o atestată documentar⁷. Acestea, sub rezerva participării efective, la aceste date, a scriitorului la trupa teatrală itinerantă a lui Iorgu Caragiale.

Mai multe referiri la popasurile țirgoviștene ale marelui scriitor ne dovedesc atenția de care s-a bucurat orașul, cu monumentele sale evocind o trecută istorie glorioasă, dar și cu o protipendadă ce se complăcea în lincezeala mizerului țirg și care nu se putuse debarasa de racilele regimului feudal abolit de curind, în scurta domnie a lui Cuza. „Cu occidentalizarea noastră și cu împrumutul administrațiunei belgiene și franceze, își avu și județul Dimbovița un prefect, cu frac și joben, în locul ispravnicilor cu ișlic și

antiriu, inspirină, la pușină vreme după înființarea lor, în ceea ce privește obiceiurile moștenite de la ispravnici, pe nemuritorul Caragiale, care își alege eroul „Scrisoarei pierdute” din acest județ istoric”⁸ — aprecia istoricul Virgil Drăghiceanu în anul 1911, punind astfel în circulație versiunea locală a izvoarelor capodoperei caragialiene. Tradiția țirgovișteană — chiar mai mult decit cea din Piatra Neamț, Cimpulung-Muscel, Pitești, Curtea de Argeș, Ploiești ș.a. — revendica cu emfază „starea civilă” a nemuritoarelor tipuri din *O scrisoare pierdută*. Țirgoviștenii au identificat cuplul Tipătescu-Trahanache cu personalitățile locale V. D. Dimitropol — decanul Baroului de avocați — și Grigore L. Cair (tatăl poetului George Cair), aducind „mărturie” un baston cu monogramă, păstrat atunci la Răcari, județul Dimbovița. Periodicul

Placa memorială dezvelită cu prilejul centenarului nașterii scriitorului, în comuna I.L. Caragiale, în dreptul gospodăriei ce se află pe locul vechii case natale a dramaturgului.

„Rampa teatrală și cinematografică” (II, nr. 43 din 27 septembrie 1942) devenea chiar ecoul părerii, vehiculate în oraș, după care prefectul Tipătescu, Coana Zoțica și Trahanache au existat „real-

Tirgoviștea la sfârșitul secolului al XIX-lea (în stînga, sus, hanul „Ioropa”)

mente” aici, făcînd „o ultimă încercare de a pune genaza intrigii dramatice din capodopera caragialiană sub egida documentului uman copiat după cronică scandaloasă a provinciei”⁹.

Forța lui I. L. Caragiale de tipizare a fost explicată astfel de Al. Vlahuță: „La urma urmei, din moment ce ești sincer, nici nu este de ales, nici nu poți alege între un fel sau altul de a-ți înfățișa lumea în care trăiești. Și Caragiale, în orice atitudine sufletească s-ar afla, e totdeauna sincer. De aceea și sunt așa de vii tipurile lui. Cînd s-a dat la teatru, acum douăzeci și cinci de ani, „O scrisoare pierdută”, mai fiecare prefect se vedea pe el zugrăvit acolo. Firește, era sinteza vieții de provincie, cu notele ei de ridicul, aceleași pretutindeni. Același «Trahanache», același «Ghișă» și aceași «Coana Zoă», la Turnu-Severin ca și la Dorohoi. Cine nu-i știe? Lumea lui Caragiale. Eterna, profund adevărată lume a lui Caragiale!”¹⁰. Aceași idee, în alte forme, despre tipizarea genială a lui Caragiale în *O scrisoare pierdută* o găsim în amintirile lui Barbu Delavrancea, Cella Delavrancea, Ibrăileanu, Slavici¹¹ ș.a.

Dacă, în ciuda unor păreri divergente, „capitala unui județ de munte, în zilele noastre” — oraș frământat de contradicții politice, scandaluri provocate de infidelități conjugale și afaceri oneroase — i-ar fi putut inspira lui Caragiale atmosfera din *O scrisoare pierdută*, este firesc ca și interpretarea personajelor să fi ținut seamă de modelele vii dintr-un atare mediu provincial. Întru aceasta se detașază prietenul scriitorului, Ion-Iancu Brezeanu, actorul care a realizat ca nimeni altul și rolul Cetățeanului turmentat — pentru care a fost elogiat de însuși Caragiale în articolul *Ion Brezeanu*¹², apărut în „Literatura și arta română” (25 decembrie 1898, p. 73–82) și în „Calendarul Moftei române” (1901, p. 93 sq), portretele sale decorînd locuințele scriitorului chiar și la Berlin, alături de tablourile pictorului de sorgînte dimbovițeană (din Văcăreștii de Răstoacă — Pitaru) Nicolae Grigorescu¹³. Brezeanu mărturisea în 1939: „Pe Cetățeanul turmentat l-am întâlnit la Tirgoviște” — în persoana hangului Marinică Ivănescu proprietarul hotelului „Europa”, unde erau găzduiți actorii — „un tip care, îmbrăcat fistichiu, gambetă în mijlocul caniculei, înfășoară strada pe baston... [Pitorescu-i dulce m-a intrigat, interesîndu-mă pe loc cine e”, pentru a întregi caracterele personajului caragialesc. În spectacolul prezentat în toamna anului 1898 în grădina „Curcubeu” (proprietatea aceluiași Marin Ivănescu, inaugurată la 21 mai 1890), actorul a apărut cu fizionomia, ticurile, expresiile și costumația proaspătului partener de chefi de la Hapul Galben și de la via Smarei Gârbea-Gheorghiu (în casele căreia era găzduit uneori și Caragiale). La încheierea aceluși turneu tirgoviștean, Brezeanu afirma cu temei: „I-am luat cu mine tipul, el rămînînd mai departe patron la «Ioropa»”¹⁴.

Scriitorul Ion Al. Brătescu-Voinești observă la rîndu-i, într-un roman scris înaintea primului război mondial¹⁵, similitudinile dintre farsa alegerilor din vremea sa la Tirgoviște și cea satirizată în capodopera caragialeană: „Pe de altă parte încercasem să gonesc din minte asprele

Actorul Ion Brezeanu în rolul Cetățeanului
turmentat

lui judecăți asupra oamenilor politici și totuși, în serile ce au urmat întâlnirilor noastre, asistând la operația poantajului, care se deosebea prea puțin de aceea din „Scrisoarea pierdută”, simțeam că îmi scădea entuziasmul cu care primisem propunerea candidaturii mele. Da, întocmai ca în „Scrisoarea pierdută”, la citirea numelui unui alegător, fiecare arăta legăturile de interes ce-l legau de partidul nostru și mijloacele de constrângere ce puteam exercita asupra lui”.

Polemicele lui Caragiale cu frații Bacalbașa aduc în atenția publică atât bănușala implicării dramaturgului în procesul de calomnie intentat de Olimpia Dimitriu, proprietara unui pension din Tîrgoviște, lui Anton Bacalbașa („Moș Teacă”, nr. 40, 1895), cât și un incident la care a participat Ion Ghica la moșia sa din Gherghani—Dimbovița, povestit de Constantin Bacalbașa, cu aluzie directă

la Caragiale („Adevărul”, 31 octombrie 1896)¹⁶

Cea mai comprehensivă lucrare a scriitorului cu privire la Tîrgoviște este desigur savurosul pamflet¹⁷ publicat în ziarul „Universul” (5 mai 1900), la rubrica *Notițe critice* — susținută de el. Caragiale incrimina, pe de o parte, suficiența primarului¹⁸, care ceruse aprobarea demolării monumentului ruinat¹⁹ și, totodată, admisesese începerea dărîmării edificului, iar pe de altă parte, critica încetineala birocratică cu care acționase Comisiunea monumentelor istorice. El se dovedea încă o dată un cărturar avizat și un patriot atașat valorilor cultural-istorice din „vechea capitală a lui Matei Băsarab”, alături de arhitectul Nicolae Gabrielescu²⁰ — prietenul său încă din anii 1881 — 1882 — și de arheologul Grigore G. Tocilescu — directorul Muzeului național de antichități — care au luat atitudine în raportul către Ministerul Instrucțiunii Publice și, respectiv, în comunicarea de la Academia Română²¹.

O cunoscută vizită a lui Caragiale la Tîrgoviște, cu ocazia unei întruniri electorale, însoțindu-i pe Take Ionescu și Mihalache Dragomirescu a avut loc în grădina „Iorgu Lăzărescu” la 25 mai/7 iunie 1908, cînd l-a înflinit și pe scriitorul I. Al. Brătescu-Voinești, căruia i-a trimis o scrisoare loco, intitulată „Iubite maestre” (dar care nu s-a păstrat)²². Două scrisori ale lui Caragiale către Paul Zarifopol, expediate din Sinaia la 5 și 9 iunie, 1908, se referă la acest popas tîrgoviștean²³.

Cea din urmă prezență a scriitorului în oraș este semnalată de necrologul publicat de Ioan Popescu-Cernea, care își amintește că a avut loc în anul 1909, probabil în intervalul 28 octombrie — 31 noiembrie²⁴, o întrunire politică la vila „Mierea” din pădurea Priseaca, loc denumit „colț de vrajă” de poetul George Cair, fiul adoptiv al lui V.D. Dimitropol, proprietarul conacului²⁵. Caragiale admira cu acel prilej nu numai natura generoasă din jur, ci și portul țaranilor de aici, cu care a încins o horă, plăcerea sa de a juca fiindu-ne cunoscută și din mărturiile lui C. Rădulescu Motru²⁶.

Cererea lui Iorgu Caragiale pentru a i se aproba să prezinte spectacole în Tirgoviste (22 septembrie 1884)

Datele referitoare la aceste ultime vizite la Tirgoviste vin să reconfirme amintirile lui D.D. Pătrășcanu despre discuția lui Caragiale cu C. Stere, cu privire la faptul că marele scriitor a consimțit să candideze pentru un scaun tăkist în parlament, dorință contestată și de Ș. Cioculescu, deși același deziderat al activității politice a lui Caragiale îl găsim și în alte lucrări memorialistice ²⁷.

Tirgovitea este menționată în opera caragialeană mai întâi într-o anecdotă — a cărei acțiune este localizată în oraș — publicată la rubrica *Gogoși* ²⁸ a revistei sale umoristice „Claponul” (nr. 4, 1877, p.8). La puțină vreme după aceea, specificul românesc al vechii capitale este subliniat în articolul său *Cercetare critică asupra teatrului românesc, II. Literatură în teatrul nostru* [2], apărut în „România liberă” din 17 ianuarie 1878: „Inchipuiască-și cineva, români, localnici din București, Bucău ori Tirgoviste, cu apucături de — de Sport, de High-life, de Skating-

Ring, de Bursă, De Cartier Latin ori de Căsi Tortoni și altele” ²⁹. Toponimul revine mai târziu în articolul *Apariția noastră* ³⁰, din primul număr (24 ianuarie 1893) al revistei umoristice „Moftul român”, scoasă împreună cu Anton Bacalbașa.

Semnalate de Ion Ghica în scrisoarea binecunoscută din 22 octombrie 1882 — avînd acolo și conotație blasfemică — și apoi de D.P. Condurățeanu, cercetător din localitate ³¹, calitățile „retorice” ale tirgovitenilor sînt remarcate și de Caragiale. Expresia o aflăm de fapt prima oară în articolul *Ce este „Centrul”* ³², apărut în „Timpul” din 14 noiembrie 1879: „În zadar țipă dreptatea în bietul om, geaba tot arată el răbojul și face socoteală lămurită și dreaptă în frica lui Dumnezeu; avocatul îl ia la zor cu gură de Tirgoviste, și bietul Mușat, dacă vede și vede, ca să scape de tîlcitura ceea de moară stricată, încheie cartea ca: « Poate, domnule avocat, o fi și cum zici dimneata ». Despre acest articol s-a susținut pînă de curînd: „nu poate încăpea nici o îndoială că aparține lui Caragiale” ³³. Similar, într-ună din *Formulele topografice*, apărută în *Cronica* lui Caragiale din gazeta junimistă „Constituționalul” (I, nr. 31 din 22 iulie/3 august 1889), găsim locuțiunea: „Nu te încumeta la discuție cu un avocat limbut, că te biruie cu gură de Tirgoviste” ³⁴. Sintagma este folosită cert de scriitor (în intervalul 26 iunie 1888 — 5 mai 1898, cînd era director general al Teatrului Național din București) și la pregătirea — împreună cu gazetarul Archibald (Gh. Rădulescu) — a farsei jucate actriței Frosa Sarandy: „O să se îndrăcască «jața» și o să ne tragă o gură de Tirgoviste /.../, că e delicioasă cînd o apucă năbădăile” ³⁵. Atestarca faptului că prozatorul nu privea malițios acest talent „oratoric” o face o altă însemnare în editorialul *Cronică* [1] — purtînd de astă dată semnătura lui Caragiale — din „Pagini literare” (3 octombrie 1899): „Noi, românii, de exemplu, suntem o națiune plină de excelente calități. Cei din Ardeal muncesc bine; cei de pe Olt negustoresc bine; cei de pe Siret și Prut fac politică bine; cei din sudul Ialomiței, de pe la Tirgoviste, vorbesc bine — gură vestită! —

Frontispiciul gazetei tirgoviștene „Gura Tirgoviștei”

cei de pe Ialomița de jos călăresc minunat: e greu să-i ajungi — au și loc larg de alergătură. Fiecare regiune are deosebită aplecare; și după loc, deosebite apucături s-au dezvoltat. În genere, românii sunt bravi și sobri, răbdători și cuminți; pricep ușor; sunt spiritali și vorbesc o limbă foarte colorată și elegantă”³⁶. Însușindu-și aceste sensuri, un hebdomad local din perioada iunie 1928 — august 1934, avind pe frontispiciu și o alegorie legată de *O scrisoare pierdută*, se numea simbolic „Gura Tirgoviștei”.

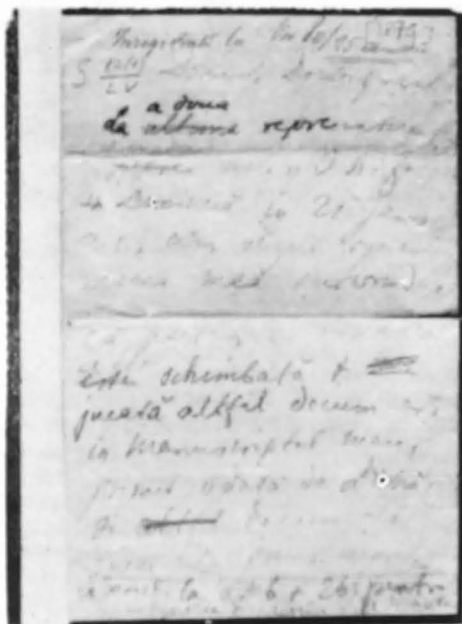
Toponimul Găești (oraș în județul Dimbovița) apate în parodia *Ultime gogoși calde (Serviciul telegrafic particular)*, din „Claponul” (nr. 2, 1877), cum și în locuțiunea „tutunul de Găești” grupată de scriitorul-filolog (așa l-a numit Șerban Cioculescu) între „proveniențele populare reputeate” din rubrica de varietăți literare și lingvistice *Cronica*, tipărită în numărul citat mai sus din „Constituționalul”³⁷.

La 1/14 august 1907, Caragiale expedia de la Berlin o scrisoare de îmbărbătare lui Mihail Dragomirescu, aflat la Pucioasa, stațiune balneară dimbovițeană pe care o vizitase și dramaturgul, cum aflăm din articolul său *Instrucția poporului*³⁸, apărut în „Voința națională” (19 iunie 1885).

Alte localități din județul Dimbovița: Ghergani, Conțești, Titu și Mătăsaru (cu stații de cale ferată pe magistrala București — Pitești, dată în circulație la 31 august 1872) sînt amintite în schița *C.F.R.*³⁹ — una din „comediile în miniatură”, tipărită în „Universul” din 26

noiembrie 1899. Unul din principalii editori ai operei caragialene a subliniat, în contextul cunoscutei griji pentru documentarea completă — caracteristică lui Caragiale — exactitatea enumerării stațiilor de cale ferată în schițele *C.F.R.* și *Intîrziere*⁴⁰.

În aceeași grupă ar putea fi clasate și toponimele Poenița (sat al comunei Poiana — Dimbovița) și Sălcuța (localitate componentă a actualului oraș Titu, unde era conacul boierilor Flortescu — castelul Vioreni), menționate în momentul *La conac*⁴¹, publicat în „Gazeta săteanului” (5 martie 1900, p. 59), cu

Pagină autografă dintr-o scrisoare a lui I. I. Caragiale către prietenul său tirgoviștean I. Al. Brătescu-Voinești (1904)

condiția ca scriitorul să fi localizat povestirea în aceste așezări ale județului Dimbovița și nu în Vrancea, celălalt județ în care aceste toponime mai apar împreună.

În schița *Tren de plăcere* („Universul” din 4 și 11 august 1900), Caragiale sugerează traversarea Bucegilor din Valea Prahovei în Valea Ialomiței⁴², pentru ca într-o altă schiță, *Nouăzeci și nouă*,

Vila „Mierca” din pădurea Priseaca, vizitată de scriitor

improvizată oral — cum proceda adesea — într-un cerc de prieteni (Gherea și dr. Alceu Urtechia), acțiunea să se petreacă la schitul de la Cheile și Peștera Ialomitei⁴³.

Un capitol însemnat al personalității lui Caragiale este bogata sa activitate de îndrumător al tinerilor condeieri⁴⁴. Între aceștia s-a aflat și țirgovișteanul Ion Al. Brătescu-Voinești. Încă din ultimul deceniu al secolului trecut (din context, credem că evenimentul s-a petrecut în 1896, când Brătescu-Voinești era magistrat la Țirgoviște), Caragiale a contribuit hotărâtor la afirmarea tânărului nuvelist, care îl vizita, citindu-i manuscrisurile, lăudate de mentorul său⁴⁵. S-a păstrat o parte din corespondența purtată de aceștia, cum este scrisoarea din Berlin⁴⁶, datată 4 octombrie 1904. După câțiva ani, într-o epistolă elogioasă din 10 decembrie 1909, Brătescu-Voinești îi relatează autorului încântarea cu care a citit povestirea *Kir Ianulea* atît prefecturii dîmbovițean C. D. Dimitriu, cît și călătorilor din trenul cu care se deplasa de la Țirgoviște la Ghergani⁴⁷. Așa cum declara într-un interviu acordat lui Felix Aderca, Brătescu-Voinești a compus prin 1910 — venînd de la Țirgoviște în vizită la Vlahuță — schița de vînațoare *Bietul Tric*, chiar în prezența și la insistențele lui Caragiale, acesta făgăduindu-i publicarea în gazeta ardeleană „Românul”.

Puțin mai tîrziu făcînd, în aceeași companie, prima lectură a schiței *Un regiment de artilerie* (publicată întîia oară în nr. 1 din ianuarie 1911 al „Vieții românești”), nuvelistul țirgoviștean a primit din partea lui Caragiale niște aprecieri mucalite, prezentate prin antiteză, în stilul său specific⁴⁸. Discuții îndelungi între Caragiale și Brătescu-Voinești aveau loc în casa lui Vlahuță din Palatul funcționarilor, atunci cînd marele dramaturg venise în țară în 1911, și ele sînt consemnate într-un caiet inedit de însemnări al gazdei⁴⁹. Aceasta este ultima știre despre legăturile țirgoviștene ale lui Caragiale.

NOTE

¹ S-a susținut că scriitorul, în amintirea obșrișii sale, semna unele epistole cu pseudonimele „Un mîrginean” sau „Mîrgineanu”, ambele inspirate de toponimul Mîrgineni, vechiul apelativ al satului natal (cf. N.I. Simache, *Caragiale și Ploiești*, Muzeul regional de istorie, Ploiești, i.a., p. 11; N.I. Simache și V. Munteanu, *Caragiale și Ploieștiul*, „Flamura Prahovei,” Ploiești, 27 mai 1962, p. 2). Atît Muzeul I.L. Caragiale din Ploiești (sursă directă de inspirație a celor două materiale), cît și edițiile de opere nu conțin nici o astfel de scrisoare. Presupunerea pseudonim al lui Caragiale nu apare nici în lucrarea sa *Repertoriul de nume proprii (Opere Tomul II. Nuvele și schițe*, ediție îngrijită de Paul Zarifopol Ed. Cultura Națională, București, 1931, p. 370—383) — unde găsim mai apropiate ca loc doar antroponimele „Ghirdoveanu” și „Măgureanu” — și nu este reținut nici de Mihail Strajne, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asironime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor*

români, Ed. Minerva, București, 1973, p. 124—125. Autorii redau eronat și titlu editoriaului nesemnificativ (*Linia ferată Ploiești-Predeal*) apărut în „Timpul” din 31 august 1879, după ce — la 10 iunie acel an — fusese dat în exploatare și segmentul Sinaia-Predeal (*Opere, tomul V. Articole politice și cronici dramatice*, ed. îngrijită de Șerban Cioculescu, F.R.L.A., București, 1938, p. 385—386) prin: „Linia ferată Ploiești-Tirgoviste”! Primul proiect al acestei căi de comunicație a fost făcut abia în anul 1900, iar construirea sa a început în 1929 și s-a încheiat în 1946.

² În locul numelui Mărginenii Mânăstirii, s-a oficializat cel de Haimanale, în prima jumătate a secolului trecut, cînd satul aparținea tot județului Dimbovița (v. George I. Negulescu, *Hirotoniile săbește în eparhia Mitropoliei Ungrovalahiei în vremea mitropolitului Grigorie Dascalul* (1823—1834) București, 1934, p. 22, nr. 40/17 iunie 1987); Constantin C. Giurescu, *Principalele române la începutul secolului XIX. Constatări geografice, economice și statistice pe temelii Hărții ruse din 1835*, Ed. Științifică, București, 1957, p. 134, 223. Comuna ține din nou de reședința administrativă zonală de la Tirgoviste începînd din 1950 (raionul Tirgoviste) și în continuare din 1968 (județul Dimbovița). V. discuția în studiul nostru *Reconsiderări asupra istoricului bibliotecilor umaniste țirgovistene* prezentat la cea de-a V-a Consfățuire pe țară „Valori bibliofile din patrimoniul cultural național. Cercetare și valorificare”, Tirgoviste 20—22 mai 1983.

³ G. Călinescu, *La Mărginenii*, „Contemporanul”, nr. 22 (816), 1 iunie 1962, p. 1, de unde cităm: „Credeam că este undeva pe Ungă Ploiești, însă comuna se află la jumătate drum între acest oraș și Tirgoviste, în regiunea deluroasă subalpină, nu departe de Moreni[...] Casa e pe un loc dimboș [...] N-a rămas decît temelia (dacă acolo a fost într-adevăr) din piatră de albă, dar perimetrul ei este foarte mic. Trebuie să fi avut pridvor cu stîlpi de lemn peste socul de bolovani sau o scară exterioră [...] Cu greu aș diviza această suprafață în camere [...] Un tei supt, înalt de vreo cincisprezece metri, se repede tinereste spre cer cu trei și din unul iar trei brațe. Ar fi fost pe vremea copilăriei lui Caragiale.” Alte detalii la același istoric literar în nr. următor al revistei, din 8 iunie 1962, p. 2 *Omul și opera*.

⁴ Fotografia publicată în albumul *I.L. Caragiale. Omul și opera în imagini*, E.S.P.L.A., București, 1953, nu reprezintă decît casa natală a scriitorului, ci noul imobil.

⁵ Proprietară a terenului probabil încă din 1863, cînd au fost secularizate averile mânăstirești.

⁶ În perspectiva unei reconstituirii a casei natale, *expoziția memorială* nefiind situată pe locul acesteia, dăm cele cîteva amănunte cuprinse în raportul județean Dimbovița (nr. 411 din 15 iunie 1975). Aceasta, intrucît în urma unei anchete întreprinse în decenial al treilea de arh. Al. Zagorîț nu se putuse stabili decît că la poalele mânăstirii se află o biserică și, la o sută de pași de-a lungul zidurilor, o ridicătură de teren pe mîna dreaptă, la capătul dimbului, ar indica locul casei [cf. Șerban Cioculescu *Viața lui I.L. Caragiale. Caragialiana*, Ed. Eminescu, București, 1977, p. 19).

⁷ B.A.R.S.R., ms. 2696; Arh. St. Dimbovița, Primăria Tirgoviste, dos. nr. 50/60/1872, f. 2, 3, 8 (intervalul 12 aprilie — 10 mai); dos. nr. 62/15/1884 f. 16 (după 22 septembrie); E. Fruchter, G. Mihăescu, *Eminescu și Tirgovista*, „Valahica”, vol. 12—13, Tirgoviste, 1980—1981, p. 343—344.

⁸ Virgiliu N. Drăghiceanu, *Monumentele noastre istorice*, Almanachul „Dimboviței”, Valea Lungă-Dimbovița, 1912, p. 29.

⁹ I.L. Caragiale, *Opere* (ed. critică de Al. Rosetti, Șerban Cioculescu și Liviu Călin, cu o introducere de S. Iosifescu), I. Teatrul, E.S.P.L.A., București, 1959, p. XX și 585; Ș. Cioculescu, *Viața lui I.L. Caragiale. Caragialiana*, 1977, p. 446; cf. și Radu Gioglovran, *Identificări țirgovistene în nvela „Pund Trănea Sfîntul” de Ion Al. Brătescu-Voișesti*, „Acta Valahica”, 3, Tirgoviste, 1972, p. 351; Ion Vasiliu, *Tirgoviste*, Ed. Meridiane, 1969, pass. (acesta confundînd însă pe cei doi Cair).

¹⁰ Al. Vlahuță, *Caragiale*, în „Universul”, XXVIII, nr. 301, 3 noiembrie 1910, apoi în vol. *La gura sobei*, ed. Albert Baer, București, 1911, și ca necrolog în „Luceafărul” nr. 26 din 24 iunie 1912, p. 465—466. Demonstrația este reluată de Șerban Cioculescu într-o conferință la temă, intitulată *De unde sînt personajele lui Caragiale?* ținută la Tirgoviste în 1935 (cf. Victor C. Brînduș, *Figuri de cîrturari și artiști în Tirgoviste*, 1982, Tirgoviste, p. 105). Respingînd literatura cu „cheie”, Caragiale însuși declarase, așa cum își amintea Dimitrie Hogea, autorul unei monografii a orașului Piatra Neamț: „Se poate foarte bine ca *O scrisoare pierdută* să fie icona fidelă a moravurilor din Piatra-Neamț, ca și a oricărui oraș din provincie, dar nu s-a inspirat și mai ales nu a vizat anumite persoane de aici; căci, în materie de artă, plămînuirea personajelor este o creațiune lăsată exclusiv inspirației și talentului autorului, care le poate găsi în orice mediu studiat și văzut prin prisma personalității autorului, destul numai ca ele să aibă viața și să reprezinte realitatea” (apud Silviu Iosifescu, *Dimensiuni caragiale*, Ed. Eminescu, București, 1972, p. 219).

¹¹ *Amintiri despre Caragiale*, Antologie și prefață de Șt. Cazimir, Ed. Minerva, București, 1972, p. 57, 61, 101, 172, 175; alți autori despre aceeași tipizare în: *Studii despre opera lui I.L. Caragiale*, ed. îngrijită, prefață și bibliografie de Ion Roman, Ed. Albatros, București, 1976, p. 2—88.

¹² I.L. Caragiale, *Opere, tomul III*. Reminiscențe și notițe critice, ed. îngrijită de P. Zarișopol, Cultura Națională, Buc., 1932, p. 186-193; idem, *Scrisori și acte*, E.P.L., București, 1963, p. X.

¹³ Horia Petra-Petrescu, *Ion Luca Caragiale intim*; Cella Delavrancea, *Cîteva amintiri despre Caragiale* (apud „Amintiri despre Caragiale”, vol. cit., p. 59, 146).

¹⁴ *Iancu Brezeanu, Amintiri...* *Vinurile mele prîscoite de Gaby Michailescu*, Ed. Universul, București, 1939, p. 95—99; Gaby Michailescu, *Iancu Brezeanu. O mie de ani într-o birjă*, Ed. Meridiane, București, 1984, p. 52—54, 152, 165. Hotelul lui Marin Ivănescu, preluat de la Luxandra Brătescu (bunica scriitorului I. Al. Brătescu-Voișesti), se afla în mahalaua Stelca, vizavi de Hanul Galben, situat pe strada Stelca Veche (Arh. St.

Dimbovița, Judecătoria Tîrgoviște, dos. nr. 15/1878, f. 88 v. Dragostea — marele actor — societate de onoare al Teatrului Național din București — pentru dramaturgia lui Caragiale a fost stabilită, în cadrul turneului întreprins cu ocazia jubileului său de 50 de ani de carieră artistică, punându-i-se la dispoziție în mod gratuit Sala de arme din Tîrgoviște, unde a jucat la 14 aprilie 1938 piesele *Năpasta* și *Conu Leonida* (așa cu reacțiunea (Arh. St. Dimbovița, Prefectura Dimbovița, dos. nr. 370/1938, f. 585 și tot în *Năpasta* (în rolul Ion Nebunul rămîind de asemenea neîntrecut) va juca în același oraș în 1939, dînd și autografe pe cartea sa memorialistică (cf. Mircea Georgescu, *Din istoricul teatrului*, 3, „Uzina și Ogorul”, Tîrgoviște, nr. 762 din 21 mai 1964, p. 4).

¹⁵ Ion Al. Brătescu-Voinești, *Mache Dumbrăwanu* (calet manuscris reconstituit de autor), cf. „Scripta Valachica”, 4, Tîrgoviște, 1972, p. 344—345. Caietul este rodul strădănilor de a reconstitui romanul său filosofic — pierdut în timpul retragerii în Moldova — promisiune făcută lui F. Aderca (*De vorbă cu d. Brătescu-Voinești*, „Miscarea literară”, II, nr. 9, 1925, p. 2). Numele unor politicieni tîrgovișteni: Ionescu, Protopopescu, folosite în roman, se regăsesc în documentele emise de autoritățile locale în a doua jumătate a secolului al XIX-lea ca de altfel și antroponime din operele lui Caragiale. Un alt scriitor tîrgoviștean din acea epocă George Cair (1876—1924) — care semna cu anagrama Jorj de Riac în revista lui Caragiale „Moftul român” — descrie asemănător viața politică locală. (*O vîslă*, „Flacăra”, nr. 42, 1915).

¹⁶ I. L. Caragiale, *Opere* (ediție critică de Al. Rosetti, Șerban Cioculescu, Liviu Călin, cu o introducere de Silviu Iosifescu), *Publicistica*, 2.P., București, 1965, p. 579—580; idem, *Opere*, 1, 1959, p. XXXVII—XXXVIII.

¹⁷ Idem, / *Dărîmarea bisericii Vârzaru* (Opere, tomul IV. *Notițe critice, literatură și versuri*, editată de Ș. Cioculescu, F.R.L.A., București 1938, p. 85—89, 444) — unde se fac referiri și la alte două edificii tîrgoviștene din epoca lui Matei Basarab: Stelea și Sf. Împărați. Dialogul cu G. Ionescu-Gion este imaginat, acesta fiind adesea cal de băuie al ironiilor lui Caragiale, ca în schița *Urgent*, în versurile dedicate *Amicului meu Gion*, în conferința *Literatură și arte române în secolul XX* (cf. S. Iosifescu, *Dimensiuni caragiale*, p. 126—127).

¹⁸ Grigore L. Cair a funcționat ca primar al orașului Tîrgoviște în intervalul 20 mai 1899—23 februarie 1901 (Arh. St. Dimbovița, Primăria Tîrgoviștei, dos. nr. 4, 1915, f. 35—36; Muzeul județean Dimbovița, colecția Documente istorice inv. nr. 785/34820 din 11 noiembrie 1899 și 787/34822 din 30 septembrie 1899; Mircea Alexandrescu *Primarii orașului Tîrgoviște în perioada 1870—1901*, „Valachica — studii și cercetări de istorie”, 10—11, Tîrgoviște, 1978—1979, p. 329).

¹⁹ Probabil la marele cutremur din 1838. Timpia a fost montată apoi la ctitoria de lemn din satul Dragolăna-Dimbovița, clădită din zid în 1843—1844 (cf. Anibal Grigore Gh., *Despre unele biserici tîrgoviștene și o biserică din lemn dim-*

bovițeană, „G.B.”, anul XXIII, nr. 5—6, mai-iunie 1964, p. 580). Cea dintîi propunere de demolare datează de la mijlocul secolului al XIX-lea. Imaginile păstrate din acea vreme ne-o arată în ruină: desenul lui Carol Isler din 1860, cînd l-a însoțit pe D. Pappasoglu în „excursiunea” sa arheologică (B.A.R.S.R., Stampe, AD I — Isler, C. 10. *Album de schițe*) și fotografia lui C.P. de Szentmári din 1867 (B.A.R.S.R., Stampe, AF V — Szentmári C.P., inv. 317 — *România Album*, București, inv. 82238 — Biserica Vârzaru din Tîrgoviște). În raportul lui D. Pappasoglu către domnitorul Caza era prezentată ca „ruinată de tot” (*Inscripțiile și pomenețile din proscamidia a doamnelor și domniilor fondatori de pe la monastirile din Țara Românească, 1859—1860*, Arh. St. București, ms. 729, f. 106 v, n. 27). Tot astfel au văzut-o; C. Alexandrescu a în 1878 (*Tîrgoviștea*, în „Voca Dimboviței”, Tîrgoviște, 10 noiembrie 1878); D. P. Conduțăneanu în 1887 (*Geografia descriptivă, fizică, politică și economică a județului Dimbovița*, Ed. Gr. Tomescu, Tîrgoviște, ed. I, 1887, p. 19) și pictorul Ștefan Vasilescu în pinza din anul 1887 (colecția de art. plastică a Muzeului județean Dimbovița, inv. nr. 21/6147). Edificiul a fost înregistrat ca monument în 1893 (Arh. St. Dimbovița, Primăria Tîrgoviște, dos. nr. 36/1893 f. 25—30), iar demolarea începută în 1899 (Arh. St. Dimbovița, Primăria Tîrgoviște, dos. nr. 146/1899, f. 2) și-a încheiat în 1904.

²⁰ Despre activitatea sa, ca membru al Comisiunii Monumentelor Istorice, între decembrie 1898 și 1911, și concepția acestuia asupra conservării și restaurării monumentelor — și în mod expres ale celor de la Tîrgoviște — a se vedea: N. Gabrielescu, *Biserica Sf. Nicolae-Domnesc din Iași*, „Convorbiri literare”, 20, nr. 11, 1 februarie 1887, p. 968—976; idem, *Ruina Sîncicovă din Curtea de Argeș*, *Studiu arheologic*, București, 1888; idem, *Privire generală asupra monumentelor naționale și mijlocul de a împiedica distrugerea lor* Iași, 1889, *Restaurarea monumentelor istorice 1865—1890. Acte și rapoarte oficiale*, București 1890; N. Gabrielescu, *Memoriu pentru luminarea publicului în afacerea restaurării de monumente istorice*, Iași, 1890; idem *Restaurarea monumentelor istorice. Răspuns la raportul dl. Révol, datat din Sinaia de la 20 iunie 1890*, Iași, 1890; Arh. St. București, Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, dos. nr. 197 b 1900, fila 187 (informație de la Cleopatra Ionescu); Petre Gârboviceanu, *Anuarul Casei Bisericii*, București, 1905, p. CXVII; *Raport general cu privire la lucrările C.M.I. în București, 1881—82*, Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, 2 vol., 1907, „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice 1908”; N. Gabrielescu, *Biserica Stelea din Tîrgoviște din punct de vedere arhitectonic și artistic*, „B.C.M.I.”, I, nr. 2 aprilie-iunie, 1908, p. 39—41, 79—86; P. Gârboviceanu, *Anuar 1900*, Administrațiunea Casei Bisericii, București, 1909, p. 6; Alex. Lăpăduț, *Scuță privire asupra certitudinii conservării și restaurării monumentelor istorice în România*, Ed. Carol Gold, București, 1911, p. 11, 17, 21, 24; Virgiliu Drăghiceanu, *Casa Cantacuzinilor din Măgureni*, B.C.M.I., XVII, 1924 (Extras, Craiova) p. 12—45; I.L. Caragiale,

Opere, 2. Momente, schițe, notițe critice, E.S.P.L.A., București, 1960, p. 647; Ș. Cioculescu, *Viața lui I. L. Caragiale. Caragialiana*, 1977, p. 53, 97—102, 183—185, 261, 272—273; Grigore Ionescu, *Andră Lectemă din Nouă și restaurarea monumentelor istorice din România (II)*, „Revista Muzeelor, și Monumentelor — Monumente Istoric și de Artă” anul XLVII, nr. 2, 1978, p. 36 sq.; Ioan Opreș, *Overtura patrimoniului național. Tradiții, destin, valoare*, Ed. Meridiane, 1986, p. 37, 103, 105, 106.

³¹ Vizita acestuia la Tirgoviște, în vederea înlocuirii referatului, s-a desfășurat la 29 mai 1901 (G. Tocilescu, *Inscripțiuni bisericesti*, II, ms. 5143 B.A.R.S.R., p. 253). O referire la astfel de demolări abuzive face în 1911 și Alex. Lepădatu, secretarul Comisiunii Monumentelor Istoric: „Autoritățile comunale și episcoposile bisericesti, cu de la sine putere se apucă de renovat și — vorba vine — de restaurat, alterând și nimicind caracterul vechi al mulțor însemnate biserici și mănăstiri” sau — unde socotită că nu mai e nimic de făcut — dărâmlând pur și simplu, ca la Râmnicul Sărat, la Cîmpulung, la Tirgoviște, la Iași și chiar la București” (op. cit., p. 16—17). Confirmarea criticării de către localnici a aceluiași abuz este următoarea: „Biserica Vârzarul, azi dărâmlată din inconștiența Primăriei Tirgoviște de acum vreo 16 ani. . .] datează din această epocă de înflorire a Tirgoviștei, sub gloriosul voievoed [Matei Basarab]” (Virgiliu N. Drăghiceanu, *Monumentele noastre istorice*; p. 52).

³² V. ultimul număr apărut în comuna Valea Lungă al gazetei „Dimbovița” (anul II, nr. 1, iunie 1912). Autorul, Ion Popescu-Cerneș, a fost redactorul cunoscutului „Almanah al Dimboviței” pe anul 1912 și al gazetelor din Valea Lungă: „Voinea Dimboviței” (1911) și „Răsăritul” (1913).

³³ I.L. Caragiale, *Opere, tomul VII. Correspondență*, ed. îngrijită de Șerban Cioculescu, F.R.L.A. București, 1942, p. 102.

³⁴ Cf. Constantin Manolescu, *I. L. Caragiale în lumina unor amintiri puțin cunoscute*, „Scripta Valachica”, 4, Tirgoviște, 1972, p. 340, 342.

³⁵ Poezia din care cităm a fost publicată în „Flacăra”, nr. 41 din 1916, și apoi în vol. *Amurg*, București, 1921: „Dintru vîrfuri de brădet/ Se ridică oala „Mieroa” și în jurul ei lăceșea” . . .

³⁶ *Amintiri despre Caragiale*, p. 156; descrierea de către Rădulescu-Motru a dansului popular seamănă foarte bine cu cea făcută chiar de Caragiale (Al. Vlahuță, *Cultura amintirilor* în vol. „La gura sobei”, op. cit.).

³⁷ M. Sevastos, *Luca I. Caragiale și Dimitrie, Gusti*, în vol. „Amintiri despre Caragiale”, p. 45 97, 100, 163.

³⁸ I. L. Caragiale, *Opere tomul IV*, 1938, p. 304.

³⁹ Idem, *Opere, tomul V*, 1938, p. 254; idem, *Opere*, 4, 1965, p. 137.

⁴⁰ Idem, *Opere, tomul III*, 1932, p. 200—201.

⁴¹ Ion Ghica, *Dascăli greci și dascăli români*, în vol. „Scrisori către V. Alesandri”, Ed. Leon Alcalay, București, 1905, p. 242; Dimitrie P. Condușăteanu, op. cit., p. 25; v. și discuția expresiei la E. Fruchter și G. Mihăescu, *Interpretări noi asupra originii și răspândirii internaționale a toponimului Tirgoviște*, în „Actele Simpozionului 1976

de raporturi culturale, literare și lingvistice româno-juugoslave”, Universitatea din București, 1979, p. 167.

⁴² I. L. Caragiale, *Opere, tomul V*, 1938, p. 41.

⁴³ Considerarea drept nelindoleinică a apartenenței articolului la opera scrisă de Caragiale (op. cit., p. XIX) a fost contestată nu demult de D. Vatamaniuc, care îl include printre lucrările publicistice și epistolare „caragialene” ale lui Eminescu (cf. „Integrala Eminescu” și problema paternității, „Revista de istorie și teorie literară”, anul XXXIII, nr. 3, iulie—septembrie 1985, p. 150). În soluționarea acutelor controverse privind publicistica eminesciană (dar și caragialeană), credem că a sosit timpul să intervină și lingvistica matematică care s-a ocupat deja de versurile poetului și de dramaturgia lui Caragiale, prin cartea lui Solomon Marcus, *Poetica matematică*, E.A.R.S.R., București, 1970, și prin studiile semnate de Flora Șuteu și V. G. Velculescu (*Tipuri de antiteză în „Luceafărul”*, sugerate de o analiză numerică la calculator, „Caietele Mihai Eminescu”, I, Ed. Eminescu, 1972, p. 150—163) și de Solomon Marcus (*Cercetări matematice recente asupra unor poezii ale lui Eminescu în Op. cit.*, vol. II). Se cunoaște că această știință nouă, de graniță, s-a pronunțat decisiv în problema paternității *Clădirii României*: Russo și nu Bălcescu (Ileana Neniescu, Aurelia Stan și Ion Stan, *Contribuții statistice la studiul paternității „Clădirii României”*, „Cercetări de lingvistică”, 8, 1963, 2; Ioan Stan, *Stilul scrierilor și matematica*, „Gazeta matematică”, seria A, vol. LXIX, nr. 1—2, ianuarie—februarie 1964, p. 30—3; Ileana Neniescu, A. Stan, I.I. Stan, *Noi contribuții statistice la studiul paternității „Clădirii României”*, „Cercetări de lingvistică”, 9, 1964, 2, 311—315). În mod similar, trebuie întreprisă cercetarea articolelor apocrife bănuite al ei avea drept autor pe Eminescu (curios lucru: toate articolele ce ridică probleme nu au fost semnate și la aproape toate nu s-au păstrat ma scris-le autografe întrucât instalăbirea autorului acestora au intervenit de-a lungul vremii interese subiective — uneori politice — dar și analogii diletanțe, făcute „după ureche”, luînd ca bază ca a fi ideile și stilul, ci o expresie generică sau chiar un singur cuvînt îblosit într-o poezie și, respectiv, într-un articol dintr-o gazetă la care colaborau de fapt mai mulți redactori (posibili autori ai editorialelor nesemnate).

⁴⁴ Aceasta este sensul expresiei, așa cum îl reține Șerban Cioculescu (*Amintiri și reflecții*, în „Dimbovița — supliment”, Tirgoviște, nr. 1, decembrie 1968, p. 2): „Imi închipui că orice jînut are profilul său spiritual și m-ar mira foarte mult ca Tirgoviștea și Dimbovița să nu-l aibă pe al lor! . . .] Dacă pînă astăzi nimeni nu a încercat să descrieze specificul spiritualității acestui jînut, este vestul generației dumneavoastră de a lămurii această problemă! . . .] Trebuie să distringeți legenda expresiei «gură de Tirgoviște», care amintește că în capitala dumneavoastră și a noastră a funcționat mai acum o sută de ani o școală elementară de avocatură, care a dat avocați caragialeni renumiți. Faptul însă că un alt fic al orașului Tirgoviște și anume Ion Al. Brătescu-Voinește, navelistul care aspira spre o altă lume a dreptății, nu a rezistat în vechea magistratură și

avocatură, este un semn că elita dumneavoastră spirituală reușise să spargă țiparele formelor goale” (cu observația că cercetările din ultima vreme confirmă existența unei atari școli, fiind vorba numai de atestate eliberate de baroul local).

³⁰ *Amintiri despre Caragiale*, p. 15.

³¹ I. L. Caraiale, *Opere, tomul V*, 1938, p. 292. Comentariu favorabil al expresiei la Șerban Cioculescu, *130 de ani de la nașterea lui Ion Luca Caragiale. Patriotismul marelui scriitor*, „Știința” 12266 din 30 ianuarie 1982, p. 4.

³² I. L. Caragiale, *Opere, tomul V*, 1938, p. 355; idem, *Opere*, 2, 1960, p. 348–349; idem, *Opere, 3 Nuvete, povestiri, amintiri, versuri, parodii, varia*, E.P.L., București, p. 214.

³³ Idem, *Scrisori și acte*, 1963, p. 55–59; idem, *Opere*, 4, 1965, p. 155.

³⁴ Idem, *Opere, tomul I. Nuvete și schițe*, ed. îngrijită de Paul Zarifopol, Ed. Cultura Națională, București, 1930, p. 193–194.

³⁵ Șerban Cioculescu, *Caragialiana*, Ed. Eminescu, București, 1974, p. 112.

³⁶ I. L. Caragiale, *Opere, tomul I*, 1930, p. 219–224.

³⁷ Idem, *Opere, tomul II*, 1931, p. 4; Șerban Cioculescu, *Caragialiana*, 1974, p. 113.

³⁸ V. A. Urechia în vol. „Amintiri despre Caragiale”, p. 221–223.

³⁹ St. O. Iosif, A. Toma, V.A. Urechia în vol. Amintiri despre Caragiale, p. 104, 198–202, 229–231.

⁴⁰ Paul Bujor, *Amintiri despre Al. Vlașuță și I. L. Caragiale*, Ed. Cartea Românească, București, 1938, p. 81.

⁴¹ Muzeul județean Dîmbovița, colecția Scriitori țirgovișteni, inv. nr. 125/16690.

⁴² I. L. Caragiale, *Opere*, 3, 1962, p. 678.

⁴³ F. Aderca, *art. cit.*, p. 2.

⁴⁴ Al. Vlașuță, *Ceasuri de singurătate*, p. 46–50, apud Al. Bojin, *Alexandru Vlașuță. Studiu bibliografic*, ES.I.P. București, 1959, p. 81–82. Sint de reținut și antologiile comune din opera celor trei scriitori (Ion Al. Brătescu-Voinești, A. Vlașuță, I. L. Caragiale, *O mie*, Ed. Universala Alcalay, București, 1918 – cu încă trei ediții; idem, *Das Violencell und ander Nouellen*, Ed. Universala Alcalay, București, 1918), precum și amintirile lui Brătescu-Voinești, despre Caragiale, în vol. *Din pragul apusului*, Ed. Cartea Românească, București, 1935.

RÉSUMÉ

Les auteurs proposent une étude exhaustive des relations du grand écrivain roumain Ion Luca Caragiale avec la ville de Tîrgoviște et le département de la Dîmbovița.

En ce qui concerne l'origine de l'écrivain, sont présentés d'abord les principaux résultats des recherches qui ont mis en évidence les vestiges de sa maison, natale, trouvés dans la ville qui porte son nom, dans le département de la Dîmbovița. A ceux-ci s'ajoutent quelques détails muséistiques et historiques, y compris des données inédites sur les accés du prosateur à Tîrgoviște dans la période 1867–1909; les auteurs mettent aussi en discussion, avec de nouveaux arguments, le problème de l'inspiration du chef-d'œuvre de Caragiale „Une lettre perdue”

Dans la deuxième partie de l'article, qui traite l'évocation de la ville de Tîrgoviște et de neuf autres localités du département de la Dîmbovița dans l'oeuvre de l'écrivain, les auteurs établissent différents rapports – avec des informations peu communes dans l'histoire de la littérature – qui mènent à l'hypothèse de la localisation de l'action de certaines de ses nouvelles dans le département de Dîmbovița.

La dernière partie est consacrée aux multiples relations du grand dramaturge avec l'écrivain Ion Al. Brătescu-Voinești, de Tîrgoviște, des relations auxquelles on fait référence aussi dans les autres parties de l'étude.

BILANȚ ȘI PERSPECTIVĂ A ACTIVITĂȚII MUZEELOR ARGEȘENE

În ultimul timp muzeele sînt confruntate cu o serie de probleme privind necesitatea creșterii mai rapide a patrimoniului, organizarea unui număr sporit de expoziții și acțiuni cu publicul ce vizează formarea omului de tip nou și realizarea, în cele mai bune condiții, a planului financiar.

Analiza activității desfășurate de o instituție muzeală în decursul unui an constituie, întotdeauna, un moment de bilanț ce privește trecutul, dar vizează în mod expres viitorul. Dacă o astfel de analiză se face la nivelul tuturor instituțiilor muzeale de pe raza unui județ, atunci concluziile ce se desprind capătă noi sensuri prin posibilitatea de a compara, decela și reține ceea ce este valoros din experiența colegilor, din viziunea de ansamblu asupra problematicei abordate.

În zilele de 11-12 mai a.c., Comitetul județean de cultură și educație socialistă Argeș a organizat o dezbateră ce și-a propus, în principal, analiza activității instituțiilor muzeale argeșene din anul 1986. La ea au fost invitați să participe toți muzeografil din județ. Lucrările au debutat la Muzeul Orășenesc Curtea de Argeș și au fost conduse de tovarășa Maria Ciobăcel, vicepreședinte al C. J. C. E. S. — Argeș. Urmărindu-se ca luările de cuvînt să fie la obiect, iar discuțiile cit mai fructuoase, s-au prezentat următoarele comunicări-informări: dr. Rada Stancu, directorul Muzeului Județean Argeș, *Activitatea de cercetare științifică și de popu-*

larizare a expozițiilor de bază desfășurată de Muzeul Județean Argeș în anul 1986; Ștefan Trimbaciu, directorul Muzeului din Cîmpulung Muscel, *Activitatea expozițională desfășurată de oamenii muncii de la Muzeul Orășenesc Cîmpulung în anul 1986;* Nicolae Moisescu, de la Muzeul Orășenesc Curtea de Argeș, *Activitatea depusă de Muzeul Curtea de Argeș pentru realizarea indicatorilor de plan pe anul 1986;* dr. Vasile Novrac, directorul Complexului Muzeal Golești, *Activitatea depusă de oamenii muncii din Complexul Muzeal Golești pentru restaurarea și conservarea exponatelor din Secția în aer liber;* Grigore Constantinescu, șef de secție la Oficiul Județean pentru Patrimoniul Cultural Național — Argeș, *Activitatea O. J. P. C. N. — Argeș pe linia depistării, conservării și popularizării bunurilor patrimoniului cultural național în anul 1986;* Iulian Rizea, instructor al C. J. C. E. S. — Argeș, *Observații privind rezultatele obținute de muzeele județului Argeș în anul 1986.*

Au urmat intervenții și discuții pe marginea comunicărilor. Pornind de la experiența acumulată, s-au conturat principalele linii directoroare ale activității muzeografice argeșene în actualul cincinal. Prin intermediul cercetării științifice, muzeele argeșene și-au asumat responsabilitatea de a crea o punte între trecut și viitor. Cercetarea are un rol deosebit atât pentru dezvoltarea colecțiilor, activitatea educativă, sub toate aspectele sale, cit și pentru îndeplini-

nirea prevederilor financiare. În planurile de muncă ale specialiștilor au fost incluse teme de cercetare fundamentală și teme de cercetare aplicată realizate pe bază de contract cu alte instituții. Finalizarea temelor de cercetare aplicată a reprezentat atât o contribuție științifică importantă în vederea rezolvării unor probleme majore privind flora și fauna județului Argeș și, totodată, o sursă importantă de venituri. Astfel, numai Muzeul Județean Argeș — Pitești a realizat cca 300.000 de lei din asemenea investigații. În cadrul dezbaterii s-a subliniat faptul că cercetării fundamentale trebuie să i se acorde, în continuare, o atenție sporită, ea fiind aceea care duce, în ultimă instanță, la perfecționarea muncii în muzeu. Dintr-o sumară analiză s-a putut observa că sporirea patrimoniului muzeal argeșean s-a făcut, în principal, prin cercetare fundamentală și nu prin achiziții, donații, transferuri etc. Astfel, din anul 1980 și pînă în 1986 s-a înregistrat o creștere a patrimoniului cu peste 21.000 de piese. În viitor, un capitol aparte al cercetării va trebui să îl constituie investigarea publicului, a modului cum acesta recepționează diversele acțiuni muzeale și pe baza concluziilor desprinse o mai bună organizare a muncii, abordarea unor teme de interes major care oferă un cîmp larg cercetării interdisciplinare.

În afara expozițiilor de bază, un număr mare de vizitatori au înregistrat expozițiile temporare.

Interesul manifestat de marele public a determinat o continuă perfecționare a acestora atât din punct de vedere tematic cât și muzeotehnic. Ancorarea în realitatea imediată a unor expoziții tematice a oferit posibilitatea organizării unor manifestări complexe cu un pronunțat conținut educativ. Dezbatere a subliniat necesitatea ca tinerei generații să îi fie adresat un număr mai mare de expoziții de felul aceluia care au fost realizate în anul 1986:

„Din ghindrea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu”, „65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român”, „600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a lui Mircea cel Mare”, „Evoluția învățămîntului în Muscel”, „Obiecte de artă din secolele XVIII—XX din colecții argeșene” etc. De asemenea, s-a arătat că organizarea unor cabinete școlare nu trebuie să reprezinte doar o sursă de venituri ci și un puternic instrument prin care să se facă educație patriotică, politică și cetățenească tinerelor vârstare. De menționat că expozițiile de bază și temporare din județul Argeș au fost vizitate, în anul 1986, de peste 310.000 de oameni ai muncii, elevi, militari în termen. Deși cifra vizitatorilor a crescut față de anul precedent, există, după opinia specialiștilor, posibilitatea de a spori încă numărul celor care trec pragul muzeelor și sălilor de expoziție atât printr-o mai susținută propagandă a acestora cât și prin itinerarea de expoziții în școli, fabrici, uzine și la case de cultură, cămine culturale.

În ce privește acțiunile instructiv-educative, între care simpoziioanele, expunerile și concursurile ocupă un loc central, au fost susținute de muzeografi argeși peste 275 asemenea manifestări. Fiecare acțiune a avut un bogat conținut tematic și a fost augmentată cu materiale ilustrative adecvate: piese muzeale, filme, diapozitive color și fotografii. Un deosebit interes au suscitat ciclurile de expuneri avînd ca temă: 65 de ani de la făurirea P.C.R., 50 de ani de la procesul luptătorilor comunisti și antifascisti din 1936, de la Brașov, 2500 de ani de la prima mențiune scrisă a geto-dacilor etc.

Manifestările organizate în cadrul Festivalului național „Cin-

tarea României” s-au bucurat de succes. Între acestea Tîrgul ciarilor și Expoziția de artă populară contemporană argeșeană ocupă un loc central. Din discuțiile purtate a reieșit necesitatea ca muzeografi etnografi să continue acțiunea de depistare a creatorilor populari de pe raza județului pentru a se cunoaște ceea ce realizează ei și a fi prezentați în expoziții și tîrguri.

În domeniul grijii pentru bunurile de patrimoniu cultural național mobil și imobil, activitatea s-a desfășurat pe două coordonate esențiale: conservare-restaurare și valorificare. Muzele argeșene dispun de laboratoare proprii de conservare, încadrate cu personal calificat, care asigură o stare de sănătate corespunzătoare pieselor din colecții. Un număr de 6750 de volume de carte veche a fost concentrat în depozite la Curtea de Argeș și la Cîmpulung.

O problemă importantă ca a stat în atenția participanților la consfătuire a fost aceea legată de procesul sistematizării și restrucurării localităților urbane și rurale. Ritmul accelerat al acestui proces impune transferarea în Secția viticulturii și pomiculturii de la Complexul Muzeal Golești a monumentelor țărănești aflate pe teren, întregindu-se, astfel, această unitate muzeală de un profil aparte.

Legat tot de procesul sistematizării, se impune ca muzeografi de la secțiile de istorie contemporană să cerceteze cât mai mult pentru a salva o serie de piese-exponate care să îmbogățească patrimoniul de istorie la zi, reclamat de numeroase demersuri expoziționale. Pentru a se conștientiza pe picuță tot ceea ce urmează să dispară sau să-și modifice structura s-a solicitat ca Muzeul Județean Argeș — Pitești să fie dotat cu un aparat de filmat. În acest sens, s-a recomandat ca fotografi să nu aștepte numai indicațiile muzeografilor ci să-și alcătuiască fiecare un plan personal de deplasări pentru a realiza fotografii și filmări în zonele supuse sistematizării.

În luările de cuvînt s-a recunoscut că în munca muzeistică un rol tot mai mare trebuie să îl joace fototeca și filmoteca. Ele se cer puse la punct de urgență de către toate instituțiile muzeale argeșene în așa fel încît să poată

fi la dispoziția specialiștilor în orice moment; astăzi, întreaga activitate muzeală nu mai poate fi concepută fără acest prețios fond documentar și ilustrativ.

Județul Argeș se mîndrește cu cele peste 800 de monumente istorice, de arhitectură și de artă, rezervații arheologice și naturale. Pentru multe dintre ele s-au luat măsuri spre a fi conservate, consolidate și restaurate. Intervențiile la monumente se impun a fi de o înaltă calitate pentru a le asigura acestora o existență cât mai lungă. În vederea alcătuirii evidentei monumentelor comemorative a fost alcătuită o comisie la nivel județean. În urma operațiunii, s-a constatat că un număr de 50 asemenea monumente reclamă reparații, fapt ce impune declanșarea acțiunii încă din acest an. În vederea soluționării unor probleme de conservare-restaurare cu un grad ridicat de dificultate, s-a apelat și la experiența unor specialiști din țară. Este cazul conservării unor elemente de la Castrul roman Jidava. Pentru aceasta, în anul 1986 a fost organizată o dezbateră la care au fost invitați specialiști de la institutele de profil din București. S-a mai remarcat faptul că între O.J.P.C.N. — Argeș și Institutul de Proiectări Județean există o bună colaborare concretizată prin sensibilizarea arhitecților pentru elementele urbane vechi, în special din orașele Cîmpulung și Pitești. În comun a fost alcătuit un studiu referitor la valoarea istorică, arhitectonică și artistică a unor construcții din centrul municipiului reședință de județ, studiu ce a fost pus la dispoziția aceluia care realizează noul centru al orașului.

Județul Argeș dispune de un colectiv de muzeografi care răspunde cu competență tuturor solicitărilor științifice și instructiv-educative. S-a remarcat faptul că toți specialiștii argeși au participat, în cincinalul care a trecut, la diversele forme de pregătire profesională. Competența științifică a acestora s-a manifestat și prin organizarea, la nivelul celor patru muzee — Pitești, Golești, Cîmpulung și Curtea de Argeș —, în anul 1986, a unor reuniuni științifice de comunicări ce au vizat valorificarea, și sub această formă, a cercetării științifice.

Participanții la dezbateri au adus în atenție și o serie de minusuri din activitatea muzeelor argeșene în anul 1986 și care vor trebui remediate cât mai urgent. Dacă Complexul Muzeal Golești a avut o activitate de popularizare intensă, materializată și în peste 300.000 de lei la autofinanțare, în schimb, celelalte instituții muzeale nu au întreprins nimic pe această linie. Lipsa de afișe și panouri indicatoare a determinat un efort sporit din partea muzeografilor pentru a face cunoscute obiectivele muzeale. Având expoziții interesante, realizate la un nivel științific și muzeotehnic de valoare națională și chiar internațională, alcătuirea de ghiduri și pliante pentru acestea se impunea mai de mult. Existența unui bogat material propagandistic duce, automat, și la creșterea veniturilor muzeelor atât ca urmare a sporirii numărului de vizitatori cât și prin vânzarea publicațiilor.

De mai mulți ani, muzeele din Curtea de Argeș și Cîmpulung nu și-au înscris în planurile lor de cercetare investigații arheologice. Această remanță este o greșală, avîndu-se în vedere că cele două orașe au avut un rol deosebit în epoca medievală. De aceea s-a recomandat că, în anul 1988, să se reia asemenea cercetări în punctele care se cunosc că oferă bogate mărturii.

Pentru buna desfășurare a activității Muzeului Orășenesc Curtea de Argeș, se impune încadrarea posturilor vacante cu specialiști pe profil. Totodată, avînd în

vedere trecutul acestui oraș, va trebui declanșată o campanie în vederea strîngerii de piese muzeistice care să permită realizarea unei expoziții permanente de istorie, un deziderat mai vechi al publicului din acest oraș și împrejurimi.

A doua parte a consfătuirii a avut un caracter aplicativ prin vizitarea unor obiective muzeistice din județ și din afara acestuia. La Curtea de Argeș, participanții au fost invitați să vizioneze noua Secție de etnografie și artă populară realizată cu concursul colegilor de la Golești. De asemenea, a fost văzut localul nou amenajat pentru a adăposti Secția de artă. Pînă la definitivarea tematicii, în sălile clădirii au fost organizate expoziții de artă plastică ale unor artiști amatori și cu desenele elevilor din Albești, Vulturești și Pitești.

Un alt obiectiv vizitat a fost Castrul roman de la Jidava. Aici s-au prezentat muzeul și reconstituirea unui segment al sistemului de încălzire a spațiilor de locuit din castru. Totodată, s-au oferit informații privind completa reconstituire, în viitor, a laturii de sud a castrului și amenajarea unui muzeu al Limesului roman din România.

În orașul Cîmpulung a fost vizionată expoziția de istorie, nou realizată, de la Complexul feudal „Negru Vodă” și depozitul de carte vechi.

La Mansoleul de la Mateiaș s-au purtat discuții privind ideea muzeografică ca pe lângă expoziția foto-documentară să fie rea-

lizată o dioramă de mari proporții care să redea o scenă din eroica rezistență a armatelor române în perioada 30 septembrie—15 octombrie 1916 în zona Bran-Cîmpulung. Mateiașul reprezintă unul din punctele de luptă unde expresia „Pe aici nu se trece!” a devenit o realitate cu prețul a numeroase jertfe. Schimbul de păreri a conturat măsurile ce trebuie întreprinse pentru ca acest complex muzeistic să fie desăvîrșit din toate punctele de vedere.

De la Mateiaș, muzeograful argeșeni au poposit la Tîrgoviște unde au vizionat noua expoziție de bază de istorie și au purtat îndelungate discuții cu colegii lor dimbovițeni.

La reîntoarcerea în județ, specialiștii de la Complexul Muzeal Golești au prezentat expoziția „Creatori populari contemporani din județul Argeș”. Cu acest prilej au fost discutate unele aspecte ce se ridică în organizarea tradiționalului Tîrg al olarilor.

Dezbaterile inițiate de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Argeș a fost fructuoasă atât prin partea ei de analiză a activității muzeale, cu concluzii pertinente, menite să ducă la perfecționarea muncii în viitor, cât și prin călătoria care a înlesnit cunoașterea unor realizări muzeistice de ultimă oră, de pe teritoriul județului și din afara acestuia, cu momente de reflecție vizînd noi dimensiuni expoziționale.

— ANGHEL PAVEL —

A XXI-A SESIUNE ANUALĂ DE RAPORTE PRIVIND REZULTATELE CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE

Întîlnire anuală a arheologilor din întreaga țară, care are drept scop valorificarea și evaluarea nivelului de competență a fiecărei cercetări arheologice desfășurate în anul anterior și definitivarea planului de cercetări pe anul în curs, Sesiunea anuală de rapoarte de arheologie, ediția a XXI-a, s-a desfășurat în zilele de 24—26 aprilie 1987, la Complexul Muzeal Județean Timiș. Manifestare științifică de prestigiu, organizată sub egida Aca-

demiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, și a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, cu sprijinul nemijlocit al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al Județului Timiș și al Complexului Muzeal Județean Timiș, Sesiunea anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din anul 1986 s-a bucurat de prezența unor reprezentanți și personalități marcante din conducerea Consiliului Culturii și Educației So-

cialiste, a Comitetului Județean Timiș al Partidului Comunist Român, a Secției de istorie a Academiei de Științe Sociale și Politice, a Comisiei centrale a patrimoniului cultural național, a unui mare număr de specialiști de la institutele de arheologie și muzele din țara noastră.

La ședința de deschidere a lucrărilor sesiunii, Cuvîntul de salut din partea Comitetului Județean Timiș al Partidului Comunist Român a fost adresat participan-

șilor de către tovarășul Ilie Matei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean de partid Timiș, care s-a referit la activitatea intensă desfășurată de oamenii muncii din județul Timiș pentru transpunerea în viață a obiectivelor economico-sociale în profil teritorial. În actualul cincinal, în conformitate cu hotărârile Congresului al XIII-lea, cu indicațiile secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Crașnășcu, Totodată, au fost evidențiate realizările obținute în creșterea rolului tuturor instituțiilor de cultură și educație, inclusiv al muzeelor timișene, în viața județului, subliniindu-se necesitatea ca pe viitor să se asigure o și mai activă participare a acestor instituții la dezvoltarea conștiinței socialiste, la educarea patriotică, revoluționară a maseilor, a tineretului în primul rând, în opera de formare a omului nou.

În plen, a luat, de asemenea, cuvântul tovarășa Tamara Maria Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, reliefând importanța cercetării arheologice pentru îmbogățirea patrimoniului cultural național, sarcinile ce revin arheologiei românești în valorificarea științifică a descoperirilor, pentru cunoașterea istoriei multimilenare a patriei. S-a subliniat necesitatea inițierii unor sinteze vizând problemele de bază ale cercetării arheologice, insistându-se asupra aspectelor metodologice ce incumbă această cercetare. Arheologii români au încă mult de făcut în privința valorificării sintetice a unor cercetări de mare valoare, numeroase descoperiri arheologice fiind prezentate trunchiat, doar în rapoarte, fără a beneficia de lucrări de sinteză care să le introducă în circuitul științific. În prezent, se constată încă faptul că nu s-au generalizat metodele și tehnicile noi de cercetare arheologică, însușirea lor fiind sarcina de bază a arheologilor tineri din muzeele noastre. Concentrarea atenției arheologilor asupra cercetării cu precădere a obiectivelor de interes național și asupra săpăturilor cu caracter de salvare deține un loc prioritar (parte a rezultatelor fructuoase obținute de arheologii români în acest sens, în cincinalul 1981-1986,

au fost, de altfel, ilustrate convingător și de expoziția temporară organizată la Complexul Muzeal Timiș cu prilejul sesiunii de rapoarte, având genericul „Cercetări arheologice de salvare din România în anii 1981-1986”).

În continuare, dr. Constantin Preda, directorul Institutului de Arheologie din București, a prezentat referatul *Contribuția cercetărilor arheologice la stabilirea adevărului istoric*, o cuprinzătoare trecere în revistă a contribuției cercetării arheologice românești din ultimele patru decenii la fundamentarea prezenței strămoșilor noștri geto-daci, a continuității lor de locuire pe aceste meleaguri, la atestarea clară a procesului de etnogeneză a poporului român, pe întregul teritoriu al țării noastre.

La lucrările pe secțiuni ale sesiunii s-au remarcat o serie de rapoarte interesante și s-au desprins concluzii deosebit de importante pentru orientarea cercetărilor viitoare.

Secția I: Arheologia comunei primitive. Premisele civilizației tracice. Au fost prezentate 42 de rapoarte, din care 6 referitoare la paleolitic. Neoliticul este mai bine pus în valoare prin cercetări întreprinse la Hirșova, jud. Constanța, Pața și Hodoni, jud. Timiș, Piatra Olt, jud. Olt, Rădovanu și Măriuța, jud. Călărași, Iclod, jud. Cluj. Pentru rezultatele cercetării interdisciplinare a fost dată ca exemplu așezarea de tip Cucuteni de la Drăgușeni, jud. Botoșani, iar descoperirile arheologice din ultima vreme de la Piatra Olt și Drăgușeni permit stabilirea unor noi raporturi între culturile neoliticului. Săpăturile efectuate la unele necropole datând din epoca bronzului au adus contribuții importante la precizarea ritului funerar și la îmbogățirea cunoștințelor privind cultura materială a tracilor. Ca cercetări arheologice de salvare se remarcă cele de la Pojejena-Nucet, jud. Caraș-Severin, de pe gântierul Canalului Dunăre-București, de la Grădiștea-Hateș și Grădiștea Rotund, jud. Ialomița.

Secția a II-a: Civilizația traco-dacică. A reunit 30 de rapoarte (o comunicare introductivă intitulată *Dacia în timpul lui Decebal*, 6 rapoarte cuprinzând rezultatele cercetărilor arheologice vizând Halstattul, 21 rapoarte pen-

tru Latène și 2 rapoarte privind săpături de salvare). În ultimii ani au fost cercetate cu prioritate așezări fortificate din Latène, observându-se tendința, de încurajat și în continuare, spre exhaustivitate în cercetarea unei fortificații, cit și aceea de restrângere a petelor albe, prin cercetarea de suprafață efectuată la așezări fortificate din zone mai puțin cercetate pînă în prezent (Oltenia, de exemplu). Alte săpături arheologice au oferit elemente și au permis constatări noi privind viața materială și spirituală a tracilor, îmbogățind totodată cunoștințele referitoare la contactele și legăturile dintre civilizația dacică și cea greco-romană. S-a remarcat identificarea recentă a unor așezări pe drumurile de intrare în Dacia, iar săpăturile de salvare, îndeosebi cele de pe Valea Buzăului, au scos la iveală un mare număr de obiective arheologice, aici fiind depuse eforturi deosebite pentru cercetarea situțiilor arheologice înainte de a fi afectate de construcțiile moderne.

Secția a III-a: Arheologia clasică greco-romană. Procesul simbiozei daco-romane. Cele 25 de rapoarte prezentate la această secție au făcut cunoscute, de asemenea, mărturiile privind civilizația geto-dacilor din Transilvania (secolele II-III e.n.), simbioza daco-romană și continuitatea de locuire a strămoșilor noștri, au permis constatarea unei explozii demografice în Dobrogea în secolul VI e.n., au oferit date noi privind teritoriul rural al Histriei.

S-au subliniat eforturile depuse pentru cercetarea orașelor din Dacia și restaurările efectuate la Sarmizegetusa, cit și datele interesante oferite de săpăturile arheologice de la Tibiscum, îndeosebi pentru cunoașterea vieții economice din secolele II-III e.n. De asemenea, cercetările întreprinse în ultima vreme la castrule romane (Apulum, Potissa, Micia, Ilișua, cele din zona hidrocentralelor Porțile de Fier I și II, Mălăiești-Prahova) au adus date noi privind topografia internă a acestora.

Secția a IV-a: De la daco-romani la români. La această secție au fost susținute 29 rapoarte, Săpăturile arheologice din campania anului 1986, vizând secolele II-V, au venit să confirme încă o dată continuitatea locu-

rilor, să evidențieze raporturile strămoșilor noștri cu romanitatea sud-dunăreană, atestând faptul că procesul de romanizare a continuat și după retragerea aureliană, iar dovezile de netăgăduit privind eforturile de valorificare a unor bogății miniere n-i prezintă pe daco-romani ca o populație stabilă, cu un statut bine definit.

Pentru secolele V—VII, reper-toriul așezărilor s-a îmbogățit prin descoperirile de la Ștefan cel Mare, jud. Bacău, Șirna, jud. Prahova, Sighișoara, jud. Mureș, dovedind o continuitate de viață tradițională, cultura de masă fiind demonstrată de ceramică, în special. Săpăturile de la Șirna, Sighișoara, Lozna au oferit date interesante privind raporturile dintre populația autohtonă și unele mici grupuri de alogeni infil-trate în așezările acestora.

Secția a V-a: Civilizația medie-vală românească. Respectându-se ordinea priorităților pe care ne-o impune realitatea, din cele 37 rapoarte susținute la această secție, cele mai multe au oferit rezultate ale unor săpături de salvare, dintre care se remarcă cele de la Curtea domnească din Tir-

goviște și de pe traseul Canalului Dunăre-București. În prezent, există o reală preocupare pentru cunoașterea amănunțită a curții domnești (pe lângă cea din Tirgoviște au fost prezentate cercetările de la Suceava și Bacău) și tocmai de aceea s-a propus organizarea unei dezbateri privind noile descoperiri la curțile voievodale românești, care să fie găzduită de unul din muzeele noastre.

S-au remarcat din rapoarte: rezultatele săpăturilor arheologice de la Brăila, deși abia la început, cercetarea cetății medievale de aici fiind foarte importantă, apoi, o necropolă interesantă de secol X descoperită la Cluj-Napoca, relevarea unor noi elemente privind cetatea Giurgiu, sau așezarea și necropola medievală timpurie de la Remetea Mare și Voiteg, jud. Timiș, cit și cetatea medievală și reședința feudală de la Gladna Română, jud. Timiș.

A XXI-a sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice a făcut dovada faptului că de la an la an există o tot mai mare preocupare pentru întocmirea rapoartelor, ar-

heologii nu se rezumă, în general, doar la simpla descriere a pieselor găsite, ci se fac analogii, se trag concluzii, iar rapoartele sînt însoțite și pe o bogată și de calitate material ilustrativ. Valoarea științifică a rapoartelor, cit și cumpănirea în formularea arheologică au fost evidențiate în timpul discuțiilor. De asemenea, s-a observat o reală maturizare a generației tinere de arheologi și se impune în continuare pregătirea unor cadre tinere, îndeosebi pentru arheologia medievală.

Pentru activitatea de viitor apare evidentă necesitatea unor rapoarte cu caracter general, sintetic și pe o perioadă mai lungă de cercetare, cit și a încadrării, măcar pe plan național, a fiecărei descoperiri arheologice. De asemenea, avînd pondere cercetarea perioadei secolelor IV—X, se impune o mai insistentă îndrumare a tinerilor arheologi spre cercetarea acestei perioade, o altă cerință pentru viitor fiind angajarea mai fermă în cercetarea interdisciplinară a obiectivelor arheologice din România.

— MARIA IGNAT —

AL IV-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ

Între 15—17 mai 1987 s-a desfășurat la Botoșani cel de-al IV-lea simpozion național de numismatică. Această manifestare prestigioasă, simpozionul, reluînd, desigur, la un nivel adecvat cerințele epocii noastre, o veche tradiție practică de Societatea Numismatică Română (congresele naționale de numismatică și arheologie), a fost organizată de societatea mai sus-menționată în colaborare cu Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, Muzeul județean, Secția din Botoșani a S.N.R., Casa de cultură a sindicatelor din această localitate. Din punct de vedere al activităților programate, simpozionul a însumat: I — sesiunea de comunicări științifice; II — expoziția numismatică; III — activități culturale.

I. După deschiderea sesiunii științifice, prin cuvîntul rostit de reprezentatul organelor locale de partid, în plen s-au susținut co-

municările: *Numismatică și istoria* (Constantin Preda — București); *Numismatică și disciplinele adiacente în sintezele de istorie românească ale lui Nicolae Iorga* (Aurel Gohmas — București); *Activitatea numismatică botoșăneană pe noi coordonate* (Mihail Urigiu — Botoșani). În continuare, lucrările s-au desfășurat pe secțiuni. În cadrul secțiunii de numismatică s-au prezentat următoarele comunicări: *Numismatică, sursă a istoriei ideilor* (Mihail Urigiu — Botoșani); *Metode matematice în numismatică* (Costel Giurcanu — Birlad); *Relațiile dintre geto-daci și cetățile grecești reflectate în descoperirile monetare* (Silvia Teodor — Iași); *Un fals de pe o monedă ateniană tirzie* (Gh. Lencu — Suceava); *Monede romane republicane descoperite pe teritoriul județului Botoșani* (Pavel Șadurschi — Botoșani); *Tezaur unic al imperiului roman* (Virgil Mihăilescu Birlăba — Iași); *Comunitatea daco-*

romană la Romula în lumina descoperirilor numismatice și arheologice (Gh. Popilian — Craiova); *Monede romane din secolul al IV-lea în Moldova*, (Bucur Mitrea — București); *Tezaurul de la Ulmetum* (Gh. Poenaru Bordea și Radu Ochegănu — București); *Aspecte stilistice privind numismatică bizantină* (Ion Dunoiu); *Circulația monetară arabă în spațiul carpato-dunărean pontic în secolele IX—X e.n. și semnificația ei istorică* (Dan Gh. Teodor — Iași); *Emissiunea primelor monede românești în evul mediu* (Ștefan Tănăsescu — București); *O monedă de la Alexandru cel Bun descoperită la Cîmpulung Muscel* (Aurica Smaranda — București, Laurențiu Florescu — Cîmpulung Muscel); *Observații noi cu privire la emisiunile monetare ale Moldovei* (Constanța Știrbu — București); *Moneda lui Matei Corvin în colecția Muzeului județean Brașov* (Luana Popa — Bra-

yor); *Date noi în legătură cu datarea pe baza informațiilor numismatice a unor complexe de locuit din Suceava* (Emil Emaudi — Sucava); *Izvoare numismatice în opera cronicarului bândanțean Nicolae Steca de Hajeg* (Dana Bălanescu — Reșița); *Tezaurul de la Glăștei* (Eugen Nicolae — București); *Circulația monetară în Transilvania în perioada 1526—1571* (Franus Pap — Cluj-Napoca); *Tezaur național din Moldova în secolul al XVII-lea; Structuri și semnificații* (Viorel Butnariu — Iași); *Un decret semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza privind circulația monetară în Principatele Unite* (Aurică Smaranda — București).

La secția medalistică, sigilografică, heraldică și insignologie s-au prezentat următoarele comunicări: *Numismatica, interdisciplină a științelor umane* (Lucică Constantin Urigiuc — Botoșani); *Cataloage de numismatică — ABC-ul colecționarului* (Nicolae Manu — Ploiești); *Relația dintre muzeu, școală și colecționari* (Constantin Rusu — Dorohoi); *Contribuția activităților din cercul de numismatică la înălțarea istoricilor patriei de către elevi* (Gh. Dolinski — Suceava); *Ștefan cel Mare în medalistica românească* (Ion Dogaru — București); *Șaraga — artist medalier sau editor* (Andone Cumpătescușon); *N. Iorga în medalistica românească* (Aurel Smaranda — București); *Opera medalistică a lui Ion Jalca* (Corneliu Popa, Nicolae Carđov — București); *Medalii medicale românești* (Bela Nagy — Baia Mare); *Insigna ca mesager al prieteniei între oameni și națiuni* (Niță Vasile — Pașcani); *C. Alexandrescu, numismat, membru fondator al Societății Numismatice Române* (Nicolae Carđov — București); *Circulația monetară din zona orașelor părții de sud-vest a Moldovei în secolele XIV—XVII* (Alexandru Artimon — Bacău); *Decorații ale eroilor botoșăneni în războiul pentru cucerirea independenței de stat a României* (L. Schibinski — Botoșani); *Date noi privind proiecte de decorații românești* (Radu Ocheșanu); *Placheta casei de comerț „Cafpa” din București* (Nicolae Șerliănescu — București); *Placheta mitingului de aviație din 1938* (Marius Popescu

— București); *Jetonul ca fișă numismatică și document* (Vitalie Umlauf — București); *Clud a devenit capul de bou stemă a Moldovei* (Traian Biță — Pașcani); *Matricea sigilată a breslei ciomărilor din Tîrgu Mureș — 1627* (Adrian Vulcan — Tîrgu Mureș); *Stema ducală a unui domnitor al Moldovei anilor 1619—1620* (Valeriu Rusu — București); *Contribuții la cunoașterea însemnelor heraldice botoșăne* (Maria Dogaru, Gheorghe Cristache); *Sigiliul veteranilor din războiul de independență din orașul Dorohoi* (Anatol Ciobanu — Iași); *Epopeea luptei pentru independență reflectată în însemne heraldice* (Maria Dogaru — București); *Medalii numismatice și filatelice emise la Botoșani* (Teodor Zavidici — Botoșani).

Comunicările menționate mai sus, prin tematica largă abordată, au încadrat, pe de o parte, numismatica și medalistica românească în context european, contribuind, pe de altă, la adâncirea cunoașterii diferitelor aspecte ale istoriei și artei românești. Completind informațiile puse în circuitul științific în legătură cu principalele evenimente ale poporului român, multe dintre izvoarele metalice analizate s-au numărat printre dovezile de necontestat ce ilustrează originea comună a locuitorilor din Țara Românească, Transilvania și Moldova și continuitatea neîntreruptă a băștinașilor în vatra strămoșească.

Analiza pertinentă a izvoarelor folosite, caracterul interdisciplinar al multor comunicări, preocuparea pentru încadrarea fiecărui izvor în evoluția firească a proceselor istorice au determinat vii dezbateri și au facilitat punerea în lumină a unor idei interesante cum sînt cele referitoare la metodologia cercetărilor numismatice, diversificarea căilor și mijloacelor de folosire a monedelor și medaliilor în sprijinirea procesului instructiv-educativ.

Masa rotundă, inițiată în cadrul simpozionului în vederea analizei activităților desfășurate de Societatea Numismatică Română și secțiunile sale, a jalonat principalele direcții în care urmează să se acționeze în scopul

impulsionării activităților specifice și implicarea mai profundă a numismatice în investigarea științifică a trecutului și diversificarea activităților cultural-educative.

II. Deosebit de originală și atractivă, **expoziția numismatică**, inițiată de această dată sub forma unui concurs între colecționari, a reconstituit în imagini istoria tuturor regiunilor țării, din cele mai vechi timpuri pînă în contemporaneitate.

Organizată sub genericul „Lupta pentru independență a poporului român reflectată în medalistică”, expoziția a reunit expozate pregătite de pasionați numismați din toate zonele țării: Arad, Baia Mare, Birlad, Botoșani, Craiova, Gura Humorului, Iași, Pașcani, Ploiești, Suceava etc.

Expuse în sălile Muzeului județean, obiectele, variate din punct de vedere al genului (monede, medalii, decorații, jetoane, bancnote etc.), au dovedit, o dată în plus, capacitatea acestor mărturii speciale ale trecutului de a înregistra și conserva date privind derularea proceselor sociale, calitate ce le permite să derzvăluie peste timp diferitele laturi ale vieții economico-sociale de altădată. Pieseile, orînduite cu grijă, au probat, totodată, convingător, originalitatea creației spirituale românești, puterea de gândire și ingeniozitatea transpunerii simbolice a aspirațiilor de către înaintași.

În vederea stimulării preocupărilor tinerilor în ceea ce privește cunoașterea și cercetarea izvoarelor metalice, expoziția a fost concepută pe două grupe de autori — una a colecționarilor cu experiență (maturi), alta a începătorilor în acest domeniu (tineri).

S-au acordat distincții, pe categorii de izvoare, respectiv:

a) *monedă*, premiul I: Traian Biță — Pașcani; premiul II: Nistor Faur — Arad; mențiuni: Costel Gîrcan și Nicolae Miulescu — ambii din Birlad; b) *bancnotă*, premiul I: Mihai Cornaci — Botoșani; premiul II: Vasile Martiniuc — Iași; premiul III: Vitalie Umlauf — București; Cătălin Ostin — Botoșani; mențiuni: Emilian Ciudin — Ploiești; Ioan Ha-

meniu — Suceava; c) *decorații*, premiul I: Adrian Lazăr — București; premiul II: Petru Hobjiță — Gura Humorului, Victor Colbert — Suceava; premiul III: Viorel Safruc — Suceava; mențiuni: Camelia Nițu — Pașcani; d) *medalii*, premiul I: Bela Nagy — Baia Mare; Raftu Drăgănescu — Iași; Florin Iosub — Boto-

șani; premiul II: Stelian Brinzei — Botoșani, Gheorghe Petrovici — Suceava; premiul III: Vasile Niță — Pașcani; Anton Traian — Botoșani; mențiuni: Mihai Cimpoi, Petru Purice, ambii din Botoșani.

III. **Programul cultural** a cuprins vizite la unele locuri și monumente legate de istoria și cul-

tura românească, cum sînt: Muzeul din Dorohoi, Casa Enescu din acest oraș și Livezi, Casa memorială din Ipotești — prilej de adîncă evocare a personalităților de seamă ale culturii românești — zămislite de ținuturile Botoșanilor.

— MARIA DOGARU —

„SĂPTĂMINA MUZEELOR SIBIENE“

Aflată la a IV-a ediție, „Săptămîna muzeelor sibiene“ (desfășurată între 11—17 mai 1987), s-a statornicit deja în peisajul cultural al Sibului, promovînd o largă deschidere a muzeului spre exterior, majoritatea acțiunilor organizate, la sediu și în afară, adresîndu-se oamenilor muncii din întreprinderi și instituții, tineretului din școlile de toate gradele. Mai mult ca în edițiile anterioare, paleta de acțiuni a fost foarte bogată și variată, cuprinzînd vernisaje de expoziții (la sediu și itinerate în județ), simpozioane, sesiuni de comunicări științifice, mese rotunde, seri muzeale, concerte și altele.

Acțiunile dedicate aniversării unor momente de referință din istoria românilor și Zilei internaționale a muzeelor s-au bucurat de un deosebit interes și de o largă participare de public.

Simpozionul „Unitatea și independența națională — ideal de luptă și împlinire socialistă în istoria patriei“, la care au participat specialiști de la Complexul muzeal Sibiu, Centrul de științe sociale și școlile militare din Sibiu, a adus noi contribuții, pornind de la documente de arhivă și de la rezultatele unor temeinice studii, la cunoașterea unor infinități de aspecte privind unitatea și independența în istoria poporului român, lupta pentru independență și unitatea națională în decursul evului mediu, pregătirea diplomatică a proclamării independenței de stat a României, contribuția armatei române, a țărănimii în războiul de independență din 1877—1878, precum și în înfăptuirea idealurilor de progres și bunăstare în anii socializmului, prin contribuția deosebit de valoroasă a secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

De un deosebit interes s-a bucurat și *simpozionul* organizat de Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibului, sub genericul „Civilizația populară românească — argument fundamental al perenității noastre“. Dialogul între specialiștii muzeului și elevii liceelor industriale din oraș s-a dovedit fructuos, realizîndu-se astfel receptarea și înțelegerea de către aceștia din urmă a unor aspecte fundamentale privind civilizația populară românească, locul nostru în civilizația și cultura universală, aportul românesc la îmbogățirea și dezvoltarea patrimoniului tehnic universal, inteligența și inventivitatea tehnică a țărânului român. Această acțiune a subliniat, încă o dată, misiunea instructiv-educativă a muzeului și necesitatea diversificării activităților și a relației muzeu-școală.

Sesiunea interdisciplinară de comunicări științifice pentru valorificarea rezultatelor cercetării științifice din ultimul an a cuprins 28 de comunicări prezentate de către specialiștii din toate unitățile Complexului muzeal Sibiu, ele conturînd sfera de preocupări pe linia cercetării și valorificării patrimoniului cultural deținut de muzeu, sau a unor probleme fundamentale ale cercetării. Amintim doar cîteva comunicări care au suscitat un viu interes în rîndul specialiștilor: *Cercetări arheologice la Tichindeal și Alifna, Documente sibiene despre oprimarea națională în timpul dualismului austro-ungar, Piese numismatice rare în colecțiile Muzeului de istorie, Muze etnografice în aer liber din România, Cîteva aspecte privind metodologia organizării unor expoziții tematice speciale, Date privind păturitul în Țara Oltului, Două portrete de Mierevelt în Pinacoteca Brukenthal, Bibliofili celebri*

În colecțiile Complexului muzeal Sibiu, Tehnologia de restaurare și conservare a unei piese de artă decorativă, Considerații teoretice privind diversele aspecte ale activității restauratorului de pictură.

Cu același prilej au fost vernisate patru expoziții temporare: „Plante de importanță economică în flora județului Sibiu“ (Muzeul de istorie naturală), „Costumul național oglindit în arta plastică românească“ (Galeria de artă), „Din realizările laboratorului zonal în domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural național“ (Laboratorul zonal), expoziții care valorifică bogatul patrimoniu de care dispune Complexul muzeal Sibiu, precum și expoziția itinerată la Coșca Mică „110 ani de la cucerirea independenței depline a României“ (Muzeul județean de istorie).

Paleta de manifestări a cuprins și două *seri muzeale*: „Cartea secolului al XX-lea“ și „Monumente și muzee europene“ (organizate de secția de carte veche și documente și O.J.P.C.N. Sibiu), acțiuni cultural-educative care s-au bucurat de bune aprecieri din partea publicului prezent în număr mare în sala de conferințe și salonul baroc din palatul Brukenthal.

Ediția din acest an a „Săptămîni muzeelor sibiene“ s-a adăugat activităților cultural-educative propuse și organizate de Complexul muzeal Sibiu în 1987, formînd un tot unitar, însumînd experiențe și rezultate pozitive în procesul de educație patriotică, revoluționară și artistică a tuturor oamenilor muncii, muzeul îndeplinindu-și, și de această dată, rolul său de educator.

— DAN IVĂNUS —

În zilele de 15 — 16 mai a. e., la Vaslui a avut loc a XI-a ediție a reuniunii științifice anuale „Acta Moldaviae Meridionalis”. Au participat muzeografi, cercetători, arhiviști și profesori din București, Iași, Suceava, Piatra Neamț, Brăila, Bacău, Tirgoviste, Birlad, Ploiești, Botoșani, Giurgiu, Vaslui și din alte localități ale județului gazdă.

Reuniunea s-a desfășurat sub semnul împlinirii a 110 ani de la războiul pentru cucerirea deplină a independenței de stat, omagierii tuturor aceluia care de-a lungul secolelor s-au jertfit pentru a asigura libertatea și progresul poporului nostru.

În cadrul sesiunii de deschidere a fost adresat specialiștilor reuniți la Vaslui un cuvânt de salut din partea Comitetului Județean Vaslui al P.C.R. De asemenea, au fost prezentate comunicările:

Octav Monoranu, *Ștefan cel Mare, o permanență în conștiința românilor*; dr. Gheorghe Buzatu, *România și marea victorie din 1945*; Oltea RĂȘCANU-GRĂMĂTICU, *O pagină din cronică războiului de independență — Mihail Cristodul Cerchez*; dr. Petre Diaconu, *Lupta populației autohtone împotriva migrațiilor, secolele VI — XI*.

În continuare, lucrările reuniunii s-au desfășurat în cadrul a patru secții: Arheologie și istorie medie; Istorie modernă și contemporană; Istoria culturii și muzeografie; Etnografie și artă populară. Au fost susținute peste 70 de comunicări. Marea lor majoritate au pus în evidență, prin date și fapte, necurmata luptă dusă de poporul român pentru apărarea ființei naționale,

neînfrângere, pentru recunoașterea dreptului său legitim de a trăi liber în vatra strămoșască. În acest sens, vom cita titlul unor comunicări cu rezonanță în conștiința participanților la reuniunea științifică: conf. univ. dr. Dinu Marin, *Tracii și vechimea lor în lumina izvoarelor arheologice*; Neculai Ciubotaru, *La Vulturești un chei de milenii supravegheat*; Viorica Enăchescu, *Fortificația din secolele XI — XIII de la Dridu, Ialomița și rolul ei în organizarea apărării teritoriale a vlahilor față de raidurile populațiilor migratoare*; Mioara Ioniță, *Unitate — independență, idei de bază ale revoluției de la 1848*; Cornelia Apostol, *Premise ale independenței în Epoca Unirii*; Maria Moruzi, *Contribuții materiale ale locuitorilor din județul Vaslui la susținerea războiului de independență*; Ionel Bejenaru, *Eroi memorialiști ai războiului neînfrângerii*; Gheorghe Clapa, *Faptele de arme ale Regimentului 12 Dorobanți în războiul de independență 1877 — 1878*; col. dr. Constantin Todirașcu, *Voluntarii români în slujba unității naționale 1916 — 1918*; dr. Gheorghe Florescu, *Promisiuni și speranțe, Iulie iulie 1917*; Nicolae Ionescu, *Aspecte ale luptei vasluienilor pentru susținerea războiului antihilicist*.

Ținem să remarcăm faptul că în cadrul reuniunii „Acta Moldaviae Meridionalis”, de la an la an numărul comunicărilor tratând probleme de muzeologie crește și că interesul pentru această secție este tot mai mare. Dintre comunicările susținute, le consemnăm, pentru aportul lor la elaborarea unor aspecte de strîngentă actualitate a muncii în

muzeu, pe următoarele: Viorica Cristea, *Lupta pentru independență oglindită în expoziția de bază a Muzeului Județean Vaslui*; Gabriela Nițulescu, *Lupta pentru unitate și independență națională oglindită în noua tematică a Muzeului Județean Dîmbovița — Tirgoviste*; dr. Zoe Apostolache-Stoicescu, Mariana Alțene, Emilia Iancu, *Contribuția muzeului la formarea educației materialist-științifice la elevii mici și preșcolari*; Constantin Popescu, *Muzeul sătesc — realitate și necesitate*; Dumitru Nedelea, *Ceasul — multiple valențe muzeografice*; Ion Diaconu, *Principiile de organizare și funcționare a muzeelor sătești*.

Pe lângă participarea la comunicările din plen și din secții, cei prezenți la lucrările reuniunii au asistat la lansarea a două lucrări. Este vorba de *Necropola de la Valea Seacă, jud. Vaslui* — autor Vasile Palade și *Iași pînă la mijlocul secolului al XVII-lea* — autor Alexandru Andronic. O frumoasă prezentare a celor două volume, însoțită de o trecere în revistă a activității științifice a celor doi autori, a făcut-o dr. Petre Diaconu.

În după-amiaza zilei de 16 mai gazdele i-au invitat pe oaspeții la o vizită la monumentul de la Podul Înalt, prilej de evocare a luptelor duse de voievodul Ștefan cel Mare pentru apărarea independenței și hotarelor Moldovei.

Cea de-a XI-a reuniune științifică „Acta Moldaviae Meridionalis” se înscrie în suita acțiunilor de succes realizate de Muzeul Județean Vaslui, acțiuni ce vizează valorificarea pe toate căile a patrimoniului cultural.

— ANGHIEL PAVEL —

GÎNDURI LA REEDITAREA CĂRȚII „PODUL MOGOȘOAIIEI”

În această căr e* densă și expresivă nu primează criteriul cronologic și datele certe, bazate pe o documentare riguroasă expusă. Istoria Căii Victoriei, publicată prima dată în 1943 și reeditată în 1986, cuprinde un trecut îndepărtat chiar dacă nu este preistoric și nici preistoric. Sînt

descrieri clădiri monumentale, grădini și oameni de tot felul, se amintesc evenimente istorice sau întâmplătoare, calamitățile naturale alături de instituțiile secolului al XIX-lea. Structura lucrării este astfel concepută încît pe fundalul general al virtuții social-politice este proiectat elementul

uman, activitatea unor personaje reale care au avut un rol în istoria țării.

Acastă imagine complexă și viu colorată are ca punct de pornire consultarea presei și literaturii, cercetarea studiilor și a monografiilor de specialitate. Unirea pasiunii pentru amănunt cu

talentul literar al evocării, a câștigat mult prin iconografia de epocă, la care s-au adăugat noi imagini ale Căii Victoriei. Bogăția textului este întregită, cum nu se putea mai bine prin conținutul dens al celor aproape șapte sute de note și comentarii alcătuite cu pricepere de istoricul Virgiliu Teodorescu, cercetător la Direcția generală a Arhivelor Statului.

Reconstituirea climatului citadin și a procesului de transformare neîntrerupt implică demersul portretistic pornind de la clădirile impunătoare de pe ambele părți ale străzii. Se perindă în fața ochilor cititorului Piața Senatului (azi Piața Națiunilor Unite), Palatul Casei de Depuneri, Casa Greceanu (azi dispărută), vestita Terasă Oteteleşanu — loc de întâlnire pentru literații vremii, Teatrul Național, distrus în 1944, fostele case Golescu, localul licențului particular Sf. Gheorghe — unde au predat, printre alții, Al. Odobescu, Gh. Ionescu-Gion și Spiru Haret, renumitele case Vernescu, Manu și Dissescu, pînă la Piața Victoriei, unde se afla Palatul Societății Funcționarilor, în care a locuit Alexandru Vlahuță; aici îi primea scriitorul

pe prieteni săi, Nicolae Grigorescu și Barbu Ștefănescu Delavrancea. Recompusă dintr-o perspectivă caleidoscopică, fizionomia edilitar-urbanistică a fost întregită cu numele cunoșcătorilor arhitecți Duiliu Marcu, G. M. Cantacuzino, Ion Mincu și Grigore Cerchez.

Cuprinzînd atîtea aspecte care au impulsionat odinioară viața Capitalei pe una din străzile sale centrale, autorul s-a oprit și la evenimente de maximă tensiune, evenimente urmate de profunde schimbări în structura României moderne. Schițate prin referiri la Gheorghe Lazăr, Ion Cămpineanu, Florian Aaron, familia Golescu, C. A. Rosetti, Al. I. Cuza sau Gheorghe Tătărescu, momentele innoitoare din 1821, 1848 și 1859 ne apar ca un răstimp în care Bucureștii se transformau, se europenizau. De fapt, fresca societății urbane românești a fost întregită, și pe alocuri corectată, de notele abundente, redactate cu profundă înțelegere de istoric, cit și de glosarul necesar în explicarea termenilor arhaici.

În ciuda unor scăpări de minoră importanță, unele semnalate deja în presă**, lucrarea *Podul Mogo-*

șoaiei atrage deopotrivă prin conținutul variat și reușita prezentare grafică, înscriindu-se printre evenimentele editoriale ale anului 1986. Fără îndoială, n-am putut stăruii asupra detaliilor, lăsînd cititorilor plăcerea parcurgerii unui text îmbibat de „parfumul” amintirilor, nouă nu ne rămîne decît să reproducem dintr-o expunere plină de culoare și pitoresc ultima frază scrisă de Gh. Crutzescu: „Iar dacă am fost, din greșeală, tîlmaci necredincioși al vorbelor sau al faptelor voastre, vă rog să mă iertați. Căci aș dori ca a castă carte să fie, nu o jignire adusă trecutului, ci doar o mărturie de nădejde în viitor”.

— PAUL GRIGORIU —

NOTE

* Gheorghe Crutzescu, *Podul Mogoșoaiei*, Editura Meridiane, 1986, 363 p. Prefață de Eugen Barbu, note de Virgiliu Teodorescu.

** Corneliu Vadim Tudor, *Legenda unei străzi*, în „Săptămîna culturală a Capitalei”, Serie nouă, 13, 27 martie 1987, p. 3.

CONGRESUL AL III-LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

- 3 — ***, Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu
- 6 — ***, Hotărîrea privind adoptarea cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu ca document programatic al întregii activități politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare și formare a omului nou, de înflorire a culturii socialiste
- 7 — ***, Din Cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu la închiderea lucrărilor congresului
- 9 — ***, Apelul Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste din România pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace
- 11 — ***, Amplu program de creștere a conștiinței revoluționare

1944 — 23 AUGUST — 1987

- 13 — Gheorghe PÎRVULESCU, Semnificația istorică a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România • La signification historique de la révolution sociale et nationale, antifasciste et antiimperialiste de Roumanie • The historical significance of the social and national, antifascist and antiimperialist revolution in Romania

Историческое значение освободительной социальной и национальной, антифашистской и антиимпериалистической революции из Румынии

MUZEE, COLECȚII, EXPOZIȚII

- 18 — Mihai BUTOI, Dorin TEODORESCU, Expoziția de istorie a Muzeului Județean Olt • L'exposition d'histoire du Musée départemental Olt • The history exhibition of the Olt County Museum

Историческая выставка Музея уезда Олт

- 43 — Decebal TOCA, Expoziția de artă „Țărăniimea — forță socială revoluționară în lupta poporului român pentru libertate, unitate națională și progres social, pentru edificarea socialismului — în România” • L'exposition d'art „La paysannerie — force sociale révolutionnaire dans la lutte du peuple roumain pour la liberté, l'unité nationale

et le progrès social, pour l'édification du socialisme en Roumanie” • The art exhibition „The peasantry — a revolutionary social force in the Romanian people's fight for freedom, national unity and social progress, for building up socialism in Romania”

Выставка искусства „Крестьянство — социальный-революционный сила борьбы румынского народа за свободу, национальное единство и социальный прогресс, за создание социализма в Румынии”

- 47 — Gh. BERCAN, Expoziția de carte „25 de ani de la încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii. Dezvoltarea agriculturii socialiste în epoca Nicolae Ceaușescu” • L'exposition de livres „25 années depuis l'achèvement du processus de coopérativisation de l'agriculture. Le développement de l'agriculture socialiste dans l'époque Nicolae Ceaușescu” • The book exhibition “25 years from the conclusion of the process of co-operativization of agriculture. The development of socialist agriculture in the Nicolae Ceaușescu epoch”

Книжная выставка „25 лет от завершения кооперативизации сельского хозяйства. Развитие социалистического сельского хозяйства в эпоху Николая Чаушеску”

- 50 — Octaviana MIHĂILESCU, „Tradiție și actualitate în literatura satului românesc” — expoziție la Muzeul Literaturii Române • „Tradition et actualité dans la littérature du village roumain” — exposition au Musée de la Littérature Roumaine • „Tradition and topicalness in the literature of the Romanian village” — an exhibition at the Museum of the Romanian Literature

„Традиция и современность в литературе румынского села” — выставка в Музее румынской литературы

- 53 — Doina BENEĂ, Expoziția „Cercetări arheologice de salvare din România în anii 1981—1986” • L'exposition „Recherches archéologiques de sauvetage en Roumanie dans les années 1981—1986” • The exhibition “Archaeological research of salvation in Romania from 1981 to 1986”

Выставка „Археологические исследования по спасению памятников в Румынии (1981—1986 гг.)”

- 56 — Florin MEDELET, Expoziția temporară „Noi descoperiri arheologice în sud-vestul

SUMAR • CONTENTS • SOMMAIRE • СОДЕРЖАНИЕ

României" • L'exposition temporaire „Nouvelles découvertes archéologiques au sud-ouest de la Roumanie" • The temporary exhibition "New archaeological discoveries in south-western Romania"

Временная выставка „Новые археологические открытия на юго-западе Румынии"

INSTRUCȚIE, EDUCAȚIE

- 59 — Rodica SERAFIM, Ioana MATACHE, Ioana SACOVEANU, Alina MIHAI-BARDAN, Nicolae GÂLDEAN, Forme de activitate cultural-educativă practicate la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa" • Formes d'activité culturelle-éducative pratiquées au Musée d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa" • Forms of cultural-educational activity used at the „Grigore Antipa" Natural History Museum

Формы культурно-воспитательной деятельности в Музее по Естественной Истории „Григоре Антина"

EVIDENȚĂ, CONSERVARE, RESTAURARE

- 58 — Dan PAUL, Restaurarea unui coif de fier din secolul al XVI-lea • La restauration d'un heaume de fer du XVI siècle • The restoration of an iron helmet of the XVI-th century

Реставрация железного шлема XVI-го века

- 71 — Aurelia IGNA, Cercetări privind utilizarea unor compoziții fungicide pentru curățirea și întreținerea obiectelor din piele • Recherches sur l'utilisation de quelques compositions fongicides pour le nettoyage et l'entretien des objets de cuir • Research on the utilization of some fungicide compositions in cleaning and keeping leather objects

Исследования по поводу использования некоторых веществ для очистки и хранения кожаных вещей

OPINII, DEZBATERI

- 73 — Constantin DRĂGULESCU, Despre autenticitatea /enumirilor dacice de plante din lucrările lui Dioscorides și Pseudo-Apuleius • Sur l'authenticité des dénominations daces des plantes des travaux de Dioscorides et de Pseudo-Apuleius • On the authenticity of the Dacian names of plants from Dioscorides' and Pseudo-Apuleius' works

Подлинность дакийских названий некоторых растений в работах Диоскоридеса и Псевдо-Апулеяса

STUDII ȘI COMUNICĂRI

- 76 — Gabriel MIHĂESCU, Ion Luca Caragiale și Tirgoviștea. Referințe, relații, popasuri • Ion Luca Caragiale et la ville de Tirgoviște. Références, relations, arrêts • Ion Luca Caragiale and the town of Tirgoviște. Reference, relations, halts.

Ion Luca Caradiale и Тырговиште. Справки, пояснения, остановки

CRONICĂ, RECENZII, INFORMAȚII

- 87 — Anghel PAVEL, Bilanș și perspectivă a activității muzeelor argeșene
- 89 — Maria IGNAT, A XXI-a sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice
- 91 — Maria DOGARU, Al IV-lea simpozion național de mumismatică
- 93 — Dan IVĂNUȘ, „Săptămîna muzeelor sibiene"
- 94 — Anghel PAVEL, „Acta Moldaviae Meridionalis" — a XI-a ediție
- 94 — Paul GRIGORIU, Gînduri la editarea cărții „Podul Mogoroașei"

